Donderdag 24 April 1919 — 19e JAARGANG — NUMMER 112

ABONNEMENT (bij vooruitbet.) p. KWARTAAL. Door geheel Nederl. ƒ 4.50 welk bedrag, tenzij in de eerste helft der eerste maand ingezonden, wordt verhoogd met incassokosten. Tweede exempl. Ochtendblad ƒ 2.25. O. en W.-Indië 8.50. Over. landen (in 66n zending) ƒ 9.—; Voor Duitschland aan een der postk. aldaar ƒ 5.—. Verschijnt des Ochtends en des Avonds. Kantoren: Luthersche Burgwal 23 en 25, 's-GRAVENHAGE. Interc. Telef.: 5970. SCHEVENINGEN 723. POSTREKENING 14032. LOSSE NUMMERS 7½ CENT.

De Nieuwe Courant

Hoofdredacteur: Mr. L. S. PLEMP VAN DUIVELAND. — Directeur-Waarnemend Hoofdredacteur J. J. BRUNA.

PRIJS DER ADVERTENTIEN: Per regel (galj.) 45 cts. (min. 4 regels). Bij reclame-contracten (binnen 1 jaar af te plaatsen) van 500 regels 32 ct., van 1000 regels 28 ct., van 2000 regels 24 ct, per regel. Een vaste plaats kan worden bedongen tegen 25 % verhooging. Ingez. meded. per regel (galj.) f 1.—, bij 500 regels 64 ct., bij 1000 regels 56 ct., bij 2000 regels 48 ct. (min. 3 r.). Op de vóórpagina van het Ochtendblad resp. f 1.52, f 0.96, f 0.24, f 0.72 p. regel. Boekaanmeld. en Liefdadigh. adv. 24 ct. p. regel. Dienstaanb. (col.) 20 cts. per regel (min. 3 regels). Bewijsnum. (verplicht) 10 cts. Incassokosten 7½ ct.

AVONDBLAD.

Dit nummer bestaat uit ACHT Bladzijden

BINNENLAND.

's-Gravenhage, 24 April.

De Duitsche credieten.

Naar ons ter oore kwam, beloven de besprekingen te Parijs gevoerd over de regeling van Duitschland's financieele verplichtingen aan onzijdigen en uit hoofde van het vredesverdrag aan de Entente, een oplossing in dezen geest, dat aan Duitschland een zekere termijn zal worden gelaten — wij hoorden noemen 15 Augustus — vóór welken het een betalingen zal behoeven te doen. Men hoopt het op deze wijze mogelijk te maken, dat de betalingen ten deele geschieden in Duitsche nijverheidsproducten.

Vrijheid van handel.

Het Ned. Corr.-Bureau meldt:

Naar wij vernemen, heeft in de gisteren gehouden vergadering van den Nijverheidsraad, welke door den minister van Landbouw Nijverheid en Handel is bijgewoond, zoowel als in de gisteren door den minister met de Uitvoerende Commissie van de N. O. T. gehouden conferentie het vraagstuk van de uitvoerpolitiek na het eventueel tot stand komen van den vrede een onderwerp der besprekingen uitgemaakt.

Zijn wij wel ingelicht, dan wenscht de minister na den vrede aan den handel de grootst mogelijke vrijheid te hergeven voor zoover zulks met de belangen van de verbruikers hier te lande is overeen te brengen.

Embargo opgeheven.

De N. O. T. heeft bericht ontvangen, van het Intergeallieerd Comité te 's-Gravenhage, dat de Geassocieerde Regeeringen besloten hebben het embargo op te heffen voor den aanvoer naar Nederland van beenderen, boter, kalvermagen en stremsel, kaas, cichorei, gecondenseerde melk, versche eieren, glucose (druivensuiker), jams en marmelades, vleesch en gevogelte, mosterd, aardappelmeel, groentezaden, specerijen en groenten. Voor den aanvoer van deze artikelen kan de N. O. T. dus weder haar bemiddeling verleenen.

Tengevolge van de achtereenvolgende opheffingen der bestaande embargo's, hoofdzakelijk als uitvloeisel van de deswege door de N. O. T. gevoerde onderhandelingen, is thans het grootste gedeelte der artikelen, welke aanvankelijk op de lijst der z.g. nil-rations voorkwamen, daarvan afgevoerd.

De eenige artikelen, waarvan de aanvoer van overzee naar ons land thans nog niet is toegelaten, zijn: azijn, azijnzuur, acetaten en aceton, bamboe, riet, rottan (behalve tonkinstokken en bamboeafval), twijgen en biezen (w. o. niet de daarvan vervaardigde artikelen), gedroogd bloed, caseïne (w. o. niet artikelen daarvan vervaardigd), dextrine, gist, leerafval, lijm, vischlijm, lijnwater en gelatine, platina, rubber en balata (ruw), schapevachten, vlas, zeewier en zeemos.

Levensmiddelen tegen kali.

Hier te lande vertoeft een Duitsche commissie uit Keulen, welke levensmiddelen poogt in te koopen tegen levering van kali aan Nederland. Deze commissie had heden-ochtend hierover een onderhoud met den directeur-generaal voor de productie, den heer Lovink.

De broodkaart.

Van goed ingelichte zijde verneemt de *Prov. Gron. Ct.* dat er vrij zeker nog wel een jaar zal verloopen vóórdat 't brood weer zonder bon verkocht mag worden.

De omstandigheid, dat de overeenkomsten met vele beambten bij de rijksgraanverzameling dezer dagen voorloopig met een jaar zijn verlengd, leidt het blad tot het vermoeden dat dit bericht juist zou zijn.

Geconserveerde vleeschwaren.

Naar wij vernemen wordt binnen enkele dagen het conserveerverbod van vleeschwaren opgeheven, terwijl met het vrijgeven van den algeheelen vee- en vleeschhandel, ook de handel in slachtafvallen weer geheel vrij komt.

Verhooging van het suikerrantsoen.

Volgens de T e l. zal begin Mei het suikerrantsoen worden verhoogd met 1 ons per week en per hoofd en dus gebracht worden op 3½ ons per week en per hoofd.

Levensmiddelen naar Duitschland.

De Geassocieerden hebben, naar het *Hbl.* meldt, thans ook de levering van Nederland naar Duitschland toegestaan van 13,500 ton peulvruchten en 7000 bevroren vleesch, terwijl het kwantum spek, dat kan worden geëxporteerd tot 4000 ton is opgevoerd.

Uitvoer van paarden.

Namens de vergadering van Nederlandsche Exporteurs van paarden, te Rotterdam gehouden, is aan den minister van Landbouw, Nijverheid en Handel een request gericht, waarin den minister dringend verzocht wordt, het daarheen te willen leiden, dat bij den export van paarden naar Duitschland alle bevoorrechting bij 't verleenen van consenten aan de exporteurs van paarden worde opgeheven en bij den export van paarden naar Duitschland aan alle exporteurs van paarden naar evenredigheid consenten worden verleend.

Tevens wordt den minister verzocht, om een audientie te dezer zake ten einde het voorgaande nader te mogen toelichten.

Naar wij vernemen, is de heer W. C. A. Kok, tot dusver kanselier van het Nederlandsch consulaat te Nice, benoemd tot viceconsul der Nederlanden aldaar, buiten bezwaar van 's lands schatkist.

De vertraging in het telegrafisch verkeer van uit Den Haag bedraagt thans: met en over Engeland en met Duitschland: 15 uur; met België: 13½ uur.

PLAATSELIJK NIEUWS.

Uit de Residentie.

Commissie Koninklijke Hofhouding.

Naar wij vernemen heeft H. M. de Koningin met ingang van 1 Mei ontbonden en opgeheven de Hofcommissie en ingesteld met dien datum een Comptabele commissie der Koninklijke Hofhouding, zoomede een commissie inzake het verleenen van het praedicaat „Koninklijke" en het koninklijk wapen.

Hare Majesteit heeft in de Comptabele Commissie der Koninklijke Hofhouding benoemd: tot voorzitter G. Ch. baron Snouckaert van Schauburg, thesaurier-generaal van H. M.; tot leden: jhr. mr. E. N. de Brauw, hofraad en rechtsgeleerd adviseur van Hr. Ms. Huis; mr. W. J. baron van Lynden en mr. C. M. Ritter; tot lid en secretaris F. M. L. baron van Geen, kamerheer en particulier secretaris van H. M.

In de commissie voor de verleening van het praedicaat „Koninklijke en het Koninklijk wapen heeft H. M. benoemd: tot lid en voorzitter mr. W. P. graaf van Bylandt, opper-hofmaarschalk van H. M.; tot lid jhr. mr. E. N. de Brauw voornoemd; tot lid en secretaris F. M. L. baron van Geen, vorenbedoeld.

Salarisherziening der ambtenaren.

De afd. 's-Gravenhage van den Centralen Nederlandschen Ambtenaarsbond, den Bond van Werklieden in Openbare Diensten en Bedrijven, den Algemeenen Bond van Politiepersoneel in Nederland en den Algemeenen Nederlandschen Opzichters- en Teekenaarsbond beleggen op Zondag aanst. een vergadering in den tuin van het Volksgebouw, Prinsegracht, in verband met de a.s. Maandag in den gemeenteraad aan de orde komende voorstellen inzake de salarisherziening.

Als sprekers zullen optreden de heeren L. Buurman, lid van den gemeenteraad, voorzitter der afd. van den Werkliedenbond, G. van Putten, voorzitter van den Politiebond en W. Nieuwhoff, afdeelingssecretaris van den Ambtenaarsbond.

Concert in het Duitsche gezantschap.

Door den Duitschen gezant te 's-Gravenhage, dr. F. Rosen, en mevr. Rosen werd gisteren in het gebouw der Duitsche legatie aan een aantal op den voorgrond tredende persoonlijkheden uit onze parlementaire en politieke kringen een concert aangeboden. Het bekende Dresdener Trio Franz Wagner (piano), Fritz Schneider (viool) en Hans Bottermund (cello) bracht het C-dur trio van Haydn en het groote B-dur trio op. 97 van Beethoven ten gehoore.

Krijgswetenschap.

In een op Dinsdag 29 April a.s. te houden bijeenkomst van de Vereeniging ter beoefening van de Krijgswetenschap in de Vrijmetselaars-loge te 's-Gravenhage zullen de heeren W. E. van Dam van Isselt, majoor van den generalen staf en A. van Hengel, luitenant ter zee 1e kl. inleiden het onderwerp: Heeft Nederland als zelfstandige staat en als koloniale mogendheid een weermacht te land en ter zee noodig, ter bescherming van zijn belangen en rechten in Europa en andere werelddeelen?

Zoo ja, aan welke eischen zal die weermacht moeten voldoen en volgens welke beginselen zal zij behooren te worden ingericht?

De nieuwbenoemde gezant van Perzië bij ons hof Mehdi Nezami Choa ed Dovleh werd heden ontvangen door den minister van Buitenlandsche Zaken.

Naar wij vernemen, is de toestand van den Perzischen zaakgelastigde en van den attaché bij de Perzische legatie, die, zooals gemeld, tengevolge van het slippen van hun motorrijwiel verwond werden, zeer bevredigend.

Uit Rijswijk.

Ten overstaan van de notarissen P. C. L. Eikendal en mr. L. Eikendal te 's-Gravenhage, werden in het hotel Kuys-Witzenburg geveild de volgende perceelen weiland, gelegen in den Plaspolder, naast het stoomgemaal en strekkende van het Jaagpad tot den Keiweg onder Rijswijk:

Perceel I, groot 1.53.41 H.A.; prov. kooper F. W. J. Heel, voor ƒ 11,800 (verhoogd met ƒ 200).

Perceel II, groot 2.13.78 H.A.; prov. kooper R. H. Hoogenraad, voor ƒ 17,700 (verhoogd met ƒ 300).

Perceel III, groot 2,08.80 H.A., prov. kooper W. J. Heel voor ƒ 12,100 (verhoogd met ƒ 1900);

Perceel IV, groot 1.00.50 H.A., prov. kooper F. W. J. Heel voor ƒ 4600;;

Perceel V, groot 1,82,70 H.A., prov. kooper Joh. Blonk voor ƒ 8100.

Perceel VI, groot 2,02,90 H.A., prov. kooper P. Wijsman voor ƒ 9100 (verhoogd met ƒ 500);

Perceel VII, groot 2,15,70 H.A., prov. kooper Joh. Blonk voor ƒ 11,200;

Perceel VIII, groot 1,18,30 H.A., prov. kooper W. G. van Dop voor ƒ 6300.

Ten overstaan van dezelfde notarissen werden eveneens in hotel Kuys-Witzenburg geveild de volgende perceelen wei- en bouwland, gelegen in den Tedingerbroekpolder aan en nabij den Vlietweg, tegenover de buitenplaats Arendsburg:

Perceel I, groot 1,51.08 H.A., prov. kooper W. J. Heel voor ƒ 10,100;

Perceel II, groot 1,74,15 H.A., p. k. R. H. Hoogenraad voor ƒ 6500;

Perceel III, groot 2,21.15 H.A., p. k. Joh. Blonk voor ƒ 9400;

Perceel IV, groot 2,15,40 H.A., p. k. R. H. Hoogenraad voor ƒ 7200 (verhoogd met ƒ 800).

Uit andere Gemeenten.

UTRECHT, 23 April. Alhier is in den ouderdom van 53 jaar overleden de heer Geert Renkema, oud-directeur der Gemeente-reiniging.

APELDOORN, 24 April. Door het gemeentebestuur is aangekocht van de erven Houtjes voor ƒ 59,975 de boerderij „Westenenk" met bijbehoorende gronden, gelegen aan den Houtweg en den Arnhemschen weg te zamen ongeveer 19 H.A., met bestemming ten deele voor arbeiderswoningen, ten deele voor den aanleg van een villapark.

LEEUWARDEN, 23 April. Het bestuur der plaatsel. afdeeling van de Christelijke Sociale Partij heeft afgewezen het voorstel van de afdeeling van den Economischen Bond, om, voor de aanstaande gemeenteraadsverkiezingen, de lijsten met elkander te verbinden.

Ned. Maatschappij voor Tuinbouw en Plantkunde.

Groote keuring en voorjaarstentoonstelling.

(*Van onzen verslaggever*).

Haarlem, 23 April.

Hedennacht wordt de laatste hand aan de tentoonstelling gelegd!

De drukte, de bedrijvigheid zijn voorbij, maar sommige inzenders blijven liever óp. The finishing touch, ziet u. Het oog van den meester..... Hij blijft er bij, hij helpt mee, hij werkt zelf het hardst. Want 't moet mooi worden, iets bijzonders.

De meeste inzenders zijn uit de omgeving. Haarlemmers in de eerste plaats, handelaars uit de bollenstreek, firma's uit Bloemendaal, doch ook uit Boskoop en Aalsmeer En een enkele stadgenoot, de N.V. Clingendaalsche Kweekerij.

De directeur, de heer Th. J. Dinn, is persoonlijk druk in de weer. Met beide handen wroet hij rond in de geurige aarde, stampt de planten vàster aan, 't moet mooi worden!

Arme planten, wat hebben ze met jullie gesjouwd vandaag! Gunnen ze je geheel geen nachtrust? Zien ze niet dat je één voor één staat te knikkebollen, oogknippend tegen 't felle kunstlicht!

Komen ze jullie nù al bekijken, terwijl je nog verreist bent, dus volstrekt niet in conditie?

Natuúrlijk zijn 't' weer journalisten, de mannetjes die overal het eerst met den neus bij zijn!

Och, zoo héél natuurlijk is dit nu *niet*. 't Gebeurt ons niet allen dag, dat comité of bestuur ons in de gelegenheid stelt, exposition-of-zoo à tête reposée te bezichtigen.

Meestal worden wij tegelijk met de autoriteiten ontvangen. Dan is 't een gevlieg van heeren met hooge hoeden zónder hoofd, autoriteiten, die hun heele kop kwijt zijn, maar geen minuut te verliezen hebben. De pers moet zich zélf maar redden. De catalogus is zeer overzichtelijk, maar de genoodigden loopen dusdanig in de weg, dat van een totaal-indruk geen sprake is.

Het bestuur der Ned. Mij. voor Tuinbouw- en Plantkunde maakt echter een lofwaardige uitzondering op den regel: H.H. vertegenwoordigers van de pers werden hedenavond in de gelegenheid gesteld zich omtrent alle onderdeelen der tentoonstelling te oriënteeren.

Oriënteeren — dat was wel het juiste woord. De inzendingen zijn nog niet compleet, — bij een eventueele opsomming zouden wij licht een of meer deelnemers — zonder opzet — over het hoofd zien.

Vermoeide, overspannen planten, wij zullen jullie niet lang uit den slaap houden. Wij willen maar heel even rondneuzen.

De groote zaal van de societeit Vereeniging in de Begijnestraat is, om een gemeenplaats te bezigen, „in een bloemtuin herschapen."

Om dien bloemtuin naar waarde te schatten, moet men eigenlijk een deskundige zijn. Welke leek ziet prima vista onderscheid tusschen die talloze narcis-tuilen? Hij heeft slechts oog voor lijn en kleur.

Kleur vooral! — Kleine, lage plantjes gedempt bruin van tint, tusschen mat blauwe—Heeten de dingen niet Hortensia's?

Wat kan de leek die nieuwe namen schelen?! Hij houdt van bloemen, deze bloemen zijn mooi, hij geniet. Uit! Bloemen, overal bloemen! Achter in de zaal, op het podium, de heerlijkste rozen, de sierlijkste seringen! Vóór het podium: vreemdsoortige bloemen, haast te mooi om echt te zijn. Precies namaak-bloemen. Amarilis? Sinneraria's? „Gooi 't maar in mijn pet, — "k zal 't thuis wel uitzoeken," zouden de soldaten hebben gezegd, die nog kort geleden in deze zelfde zaal logeerden.

Inderdaad — het is nog niet zoo heel lang geleden dat hier, waar maar een plaatsje vrij was, een strozak lag. En nu bloeien overal bloemen, in bonte verscheidenheid, zoet-geurende blauwe regen, gemeeskrachtige kruiden, koddige cactussen.

De aannemers Fa. Hagen & Zoon (Haarlem) brachten voor een breede trap aan naar de galerij. Boven aan de trap: een open houten huisje, wit gelakt met gouden biesjes, Het heilige der heiligen. Daar komt het bestuur, daar prijkt de „leestafel" van de Ned. Mij. voor Tuinbouw- en Plantkunde.

Een koepeltje, afgedekt met wit en violet gaas. Paarse en sneeuwwitte hortensia's, frissche ranken van asperge-groen. Een aardig kijkje in de zaal. Tuinlieden modelleeren de laatste gazons, een jurylid staat in een hoekje een broodje met vleesch te verorberen

Kom, we verdwijnen. We weten dat we welkom zijn, — toch is 't net of we de menschen hier van hun werk houden.

Haarlem, 24 April.

Gelukkig dat de feestelijkheden alle binnenshuis plaats hebben. 't Is druilerig weertje, — we kunnen elk oogenblik regen verwachten.

Op straat krijgt men naauwelijks den indruk dat er „iets te doen" is.

'k Zag tot nu toe drie versierde wegwijzers, hooge witte masten, van oranje richtingspijlen („Naar de tentoonstelling") voorzien, — vroolijk opgetoomd met groen en bloemen. Eén op de Groote Markt, de beide anderen aan 't einde van de Groote Houtstraat, tusschen de twee bekende „dobbelsteentjes."

De beugels der trams zijn in groot tenue, dragen ijsclub-vlaggetjes. Verschillende winkeliers hebben veel werk gemaakt van hun étalages. Hier en daar een vlag.

Maar dat is ook alles.

Voor de bevolking begint het feest eigenlijk eerst Zaterdag. Dan wordt het groote bloemencorso gehouden en zal Fokker vliegen!

*

De tentoonstelling zal hedenmiddag om half drie officieel worden geopend door jhr. mr. dr. A. Röell, commissaris der Koningin in de provincie Noord-Holland.

Om halfvijf heeft de offcieele ontvangst ten stadhuize plaats.

Tusschen de druppeltjes champagne dóór, zal de jury uitspraak doen.

GODSDIENST en KERK.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Beroepen te Purmerend ds. S. A. Baljon, te Spaarndam; — te Termunten ds. A. de Boer, te Wapserveen; — te Wijngaarden ds. J. Ronge, te Hoogblokland; — te Schoonhoven ds. C. J. Leenmans H.Azn., te Oosterwolde.

Bedankt voor Barneveld door ds. T. Lekkerkerker te IJselmuiden; — voor Zijderveld door ds. M. L. Verkerk, te Polsbroek.

KUNST.

Mededeelingen.

Wij ontvangen het eerste nummer van een keurig geïllustreerd tijdschrift, uitgegeven door den Dienst voor Kunsten en Wetenschappen der gemeente 's-Gravenhage. Geregeld zullen er mededeelingen in worden gedaan, dezen dienst betreffende en de directeur van den Dienst hoopt daardoor voeling te houden met hen, die op de een of andere wijze doen blijken van hun belangstelling in de gemeentelijke verzamelingen. Voorloopig zal het tijdschrift om de drie maanden verschijnen. In het eerste nummer vindt men het programma, dat de directeur van den nieuwen dienst heeft aanvaard en dat hij nog hoopt uit te breiden. Verder vindt men er mededeelingen in over de gemeentelijke eereplaquette, over werk van Haverman in het gemeentemuseum, over damesportretten van David Bles en Alma Tadema in het gemeentemuseum voor moderne kunst, over teekeningen van David Bles enz. enz. Tot slot enige mededeelingen met betrekking tot personalia, de aanwinsten enz. Deze keurige uitgave zal er zeker toe bij dragen bij 't kuntzin nig publiek belangstelling te wekken en te onderhouden voor de gemeentelijke instellingen van Kunsten en Wetenschappen.

Koninklijke subsidie.

Naar wij met groote vreugde vernemen heeft H.M. de Koningin voor het aanstaande speelseizoen een subsidie verleend aan de Naaml. Vennootschap „Het Tooneel", directeur dr. Willem Royaards.

Residentie-orkest.

Op het 10e Volksconcert van het Res. Orkest, onder leiding van mr. J. A. H. baron van Zuylen van Nijevelt op 26 April zullen uitsluitend werken van Wagner worden uitgevoerd.

Vondels Lucifer.

Onder groote belangstelling werd gisterenavond in de Remonstr. kerk te Groningen Vondels *Lucifer* door den heer Anton Verheijen met medewerking van den heer en mevrouw Secrève (muzikale illustratie) voorgedragen.

Jozef Pembaur.

Het programma van het middag-concert dat Josef Pembaur 27 April a.s. geeft bevat o.a. de sonate op. 53 en het Thema met Variaties op. 142 van Schubert, verder Ballades en Sonate op. 5 in f kl. t. van Brahms.

Nagedachtenis van Therèse van Duyl-Schwartze.

Men vraagt ons opneming van het volgende:

Het overlijden van Therèse van Duyl—Schwartze heeft allen, die belang stellen in de Nederlandsche schilderkunst en de Nederlandsche beeldende kunstenaren, ongetwijfeld diep getroffen. Als mensch en als kunstenares bezat zij groote gaven die in en buiten Nederland terecht op hoogen prijs gesteld werden. Doch niet alleen de Nederlandsche kunst, doch ook de Nederlandsche kunstenaren verliezen veel in haar. Haar hartelijke belangstelling in alles wat het lot van haar mede-kunstenaren betrof, haar groote bereidvaardigheid om te helpen waar zij kon, en de tactvolle en delicate wijze waarop zij die hulp verleende, hebben haar een plaats verzekerd in het hart van haar collega's, wier zij onvergetelijk zal blijven.

Het zijn dan ook haar mede-kunstenaren, waaronder in de eerste plaats de Vereeniging St. Lucas, die het initiatief hebben genomen tot het maken eener stichting, die den naam zal dragen van „Therèse van Duyl—Schwartze-Stichting", waarvan het Hare Majesteit de Koningin behaagd heeft als beschermvrouwe te willen optreden. De stichting zal tot doel hebben het werk van de overledene — het steunen van behoeftige kunstbroeders — voort te zetten, waardoor ook op die wijze haar naam zal blijven voortleven.

Om dit doel te bereiken echter is een vrij aanzienlijk bedrag aan geld noodig, omdat het de bedoeling is de stichting een kapitaal te geven, waarvan de rente hoofdzakelijk zal worden uitgekeerd aan het Nederlandsch Steuncomité voor Beeldende Kunstenaren, waarin Therèse van Duyl—Schwartze ook zitting had en aan welk werk zij zoo veel heeft bijgedragen.

De stichting zal bovendien ter herinnering aan de kunst van Therèse van Duyl—Schwartze een drie-jaarlijksche prijs van ƒ 500 uitloven voor het beste geëxposeerde portret door een jong Nederlandsch schilder vervaardigd. De bedoeling is dengene, aan wien de prijs ten deel valt, daardoor in staat te stellen buitenlandsche musea te bezoeken en aldaar goede portret kunst te bestudeeren.

Ten slotte zal de stichting een geschikt middel zijn om schilderijen, teekeningen enz. van Therèse van Duyl—Schwartze ten geschenke te ontvangen, te verzamelen en bv. in bruikleen te geven aan musea, of andere instellingen.

Gelden der stichting zullen hiervoor alleen mogen gebruikt worden voor zoover het mogelijk is dit te doen zonder het hoofddoel, t.w. het ondersteunen van behoeftige Nederlandsche beeldende kunstenaren, uit het oog te verliezen.

De commissie doet derhalve een beroep op uw medewerking om het boven uiteengezette doel te bereiken en ziet met vertrouwen het hierbij gevoegde inschrijvingsbiljet door u geteekend en ingevuld aan het adres van den penningmeester der commissie, mr. A. F. van Hall, Keizersgracht 279-281 te Amsterdam, van u tegemoet.

Een zeer talrijke commissie werkt voor dit doel.

Valori Plastici-De Stijl.

Men meldt ons:

Te Rome werd in November 1918 een tijdschrift voor nieuwe kunst „Valori Plastici" opgericht, onder redactie van Mario Broglio en met medewerking van de belangrijkste Europeesche moderne kunstenaars. In het eerste nummer verschenen artikelen van Carrà, Savinio, Folgoro, De Chirico, Melli, Clavel, De Pisis, Pratella, Broglio en reproducties in lichtdruk naar werken van Carrà, De Chirico, Melli en Mancuso. Het dubbelnummer ⅔ is uitsluitend gewijd aan de moderne Franschen. Hierin worden 12 groote afbeeldingen in lichtdruk gegeven van de nieuwste, onuitgegeven werken van de groep der Fransche cubistische schilders. Het nummer is verrijkt met een serie Fransche gedichten, die tot dezelfde richting gerekend kunnen worden. Uit alles spreekt het vertrouwen in de herleving der Westersche kunst. Picasso, Braque, Gris, Severini, Leger, Herbin, Laurens, Lipchitz, Metzinger, Blanchard, Salmon, Cocteau, Cendras, Jacob, Dermee, Birot, Soupault, Breton, Aragon, al deze niet nieuwe namen voor hen, die de nieuwste schilder- en dichtkunst volgden, zijn in dit dubbel nummer vertegenwoordigd.

Verwantschap, zoowel artistiek als cultureel, tusschen het streven van „Valori Plastici" en dat van het Hollandsche kunsttijdschrift „De Stijl" deed tusschen beide bladen een samenwerking tot stand komen, welke zal bestaan in een uitwisseling van denkbeelden en reproducties naar werken der wederzijdsche medewerkers.

Tijdschriften van zuivere schepping, van op onderzoek berustende getuigenissen, zullen „Valori Plastici" en „De Stijl" een voldoende documentatie zijn van alle werken en denkbeelden, die kunnen medewerken tot het ontstaan van bewustheid en stijl in de kunsten, met de bedoeling het gebied van de idee de overhand te doen krijgen op alle aanslagen van materialisme, willekeur en mode.

De Duitsche schilder Theo von Brockhuizen voorzitter van de Freie Sezession is in den ouderdom van 36 jaar aan een longontsteking overleden.

INGEZONDEN STUKKEN.

Van ingezonden stukken wordt de copij Buiten verantwoordelijkheid der Redactie. niet teruggegeven.

Het schitterend succes voor de dierenbescherming.

Geachte Heer Redacteur,

In een der laatste nummers van uw blad komt onder den titel: „Een schitterend succes voor de dierenbescherming" nog eens een bespreking voor van het geval der twee, ergerlijk mishandelde paarden, waarop de heer Solleveld de publieke aandacht gevestigd heeft. Tevens wordt aan het slot dier bespreking opgenomen een rondschrijven van den hoofdcommissaris van politie alhier, gericht aan de afdeelingsbureau's en waarin hij deze verzoekt „afdoende hulp te willen verleenen aan degenen die aan de politie een geval van dierenmishandeling bekend maken".

Nu zien *wij* in het gebeurde wel een schitterend succes voor den heer Solleveld, aan wiens ijver en belangstelling in deze wij dan ook gaarne hulde brengen, maar wij ontdekken er heel niet in een schitterend succes voor de dierenbescherming. Deze toch is er geen stap verder mede gekomen. Want het is en was van algemeene bekendheid, dat tal van menschen zeer veel voelen voor het lijden van het dier en steeds bereid zijn geld te offeren voor verzachting of wegneming daarvan.

Bovendien wil het ons voorkomen dat het geval anders behandeld had moeten worden.

De zaak is deze: de heer Solleveld ontdekte ergens een paar verschrikkelijk mishandelde paarden, ondergebracht in een geheel onvoldoenden, armzaligen stal. Hij roept het publiek op om hem door giften in de gelegenheid te stellen de paarden los te koopen, teneinde zo te kunnen doen afmaken. Het geld stroomt hem toe.

Nu is in algemeenen zin het opkoopen van mishandelde dieren om ze te laten afmaken, niet aanbevelenswaardig. Want waar is het eindo? Het kweekt zorgeloosheid en onverschilligheid aan, soms zelfs bevordert het mishandeling. Maar, niet waar? geven op straat, we weten het allen, is uit den boze. Doch, als men zoo'n erg-armoedig-uitziend, diep-ellendig mensch tegenkomt, is alle wijsheid vergeten en geeft men toch. Zoo hebben wij ook in dit geval, in strijd met de grauwe theorie, ons penningske geofferd, onder den indruk van de afschuwelijke mishandeling.

Maar dit alles geemt niet weg, dat begonnen had moeten worden met de hulp van de politie in te roepen, teneinde te pogen vervolging en veroordeeling te krijgen.

Nu weten wij zeer goed, dat van de politie geen of weinig hulp is te verwachten inzake dierenbescherming, niet omdat zij onwillig is, maar omdat alles afstuit op gemis van steun bij justitie en rechtspraak. Wel bestaat er een volmaakt duidelijk artikel in ons strafrecht dat zegt: „mishandeling van een dier wordt gestraft met enz.", een artikel dus waaronder iedere mishandeling van een dier valt, maar bekend is het, dat de Hooge Raad der Nederlanden, in strijd met de taalkundige beteekenis dier woorden; in strijd met de geschiedenis van het artikel; in strijd met elk menschelijk gevoel van medelijden; in strijd zelfs met het gezondverstand, dat artikel toegepast wil hebben op een wijze (de speciaal ten opzichte van dieren verkondigde dolusleer) dat daardoor elke bescherming van het paard en van den trekhond (want daar gaat het voornamelijk om) zoo goed als uitgesloten is. En aangezien de Hooge Raad in hoogste instantie beslist, gaat er ten deze een verlammende invloed uit op alle lagere rechtbanken, op het openbaar ministerie en op de politie, zeer ten nadeele van de dieren. Niemand toch wil noodeloos werk doen.

Maar... in dit geval was er zulk een verregaande mishandeling, was er geen sprake van een verschoonend (!) „dwingen tot een oprit" dat de kans had *moeten* worden beproefd om een vervolging te verkrijgen. Dat is niet gebeurd.

Had deze poging gefaald en had de politie ook niets kunnen doen voor afmaking der dieren met of zonder toestemming van den eigenaar, dan had met diezen onderhandeld moeten worden omtrent de afkoopsom, om te weten hoeveel men van het publiek had te vragen als hulp. En kwam er meer binnen dan noodig was, dan had het verder ontvangen van geld kunnen en *moeten* worden stopgezet. Nu is zonder behoorlijke basis gevraagd; het geld is toegestroomd en het zeer veel meerdere is afgedragen aan een adres, waar het heel niet voor bestemd was; waarvoor zelfs door velen niets gevoeld wordt, omdat zij van oordeel zijn, dat een Bond van daadwerkelijke dierenbescherming een volmaakt noodelooze vereeniging is, aangezien hier ter stede reeds 3 lichamen bestaan die volkomen hetzelfde beoogen, zoodat die Bond slechts kracht- en geldverspilling veroorzaakt.

Tevens had openbaarheid moeten worden gegeven aan den naam van den man, die de paarden zoo mishandeld heeft, of die toestond dat zij zoo mishandeld werden. Op die wijze trad destijds de heer W. Boomgaard op te Rotterdam; dat was een zeer groote verdienste van hem. Wij herinneren o. a. aan den mishandelden trekhond van Pétrolifère.

Wat o. i. zeker niet strekken zal om een volgenden keer weer bij te dragen is, dat de heer Solleveld verzuimd heeft rekening en verantwoording te doen van de hem toevertrouwde gelden. Wel heeft hij, meenen wij, in totaal het ontvangene opgegeven en in annonces bedankt voor de hulp, maar dit laatste komt ons voor geld vermorsen te zijn. Want wie voor dierenleed geld geeft, verlangt geen bedankje, maar wil weten of zijn geld zijn bestemming bereikte en hoe het verder besteed is. Voor die opgave had het geld moeten worden gebezigd, dat nu aan de bedoelde annonces weggegooid is.

Wat de circulaire van den hoofdcommissaris betreft, waarin vooral het schitterend succes gezien wordt, we veroorloven ons ter zake een vraag. Heeft eerst *dit* geval de oogen van den hoofdcommissaris en van de politie geopend? Wel spreekt de hoofdcommissaris van meer mishandelingen die hem den laatsten tijd zijn aangebracht, maar er werd en wordt *steeds* gruwelijk mishandeld, tegenwoordig niets meer dan vroeger. Alleen schijnt er in de laatste dagen meer geslagen te worden op de oogen der paarden, zoodat zelfs groote tegenstanders van oogkleppen van hun opvatting in deze zijn moeten terugkomen, omdat anders het voordeel der afschaffing den dieren het grooter nadeel der blindheid zou brengen.

En dan! de hoofdcommissaris weet toch uit de eerste hand dat de politie inzake dierenbescherming *onmachtig* is. Daarbij komt nog de prachtige regeling, dat hij niet het hoofd der Haagsche politie is, want de commissarissen van politie zijn evenals hij, hulp-officier van justitie en in dat opzicht niet aan hem ondergeschikt. Het klinkt belachelijk, echt Nederlandsch De hoofdcommissaris kan zo inzake strafzaken geen orders geven! 's-Gravenhage is verdeeld in 5 hulp-officiersatrapiën!...

En dan verbaast men zich nog dat zooveel misdrijven onopgelost blijven! Welk nut heeft

Het nieuws in dit nummer.

Binnenland.

De Koningin heeft de Hofcommissie ontbonden en een comptabele commissie der Kon. Hofhouding ingesteld.

Aan Duitschland zal voor het voldoen van zijn financieele verplichtingen ten opzichte van onzijdigen een termijn (vermoedelijk 15 Augustus) worden gelaten.

Te Leiden is het 17e Natuur- en Geneeskundig Congres geopend.

Bij een anarchist te Amsterdam zijn wapens en benoodigdheden voor bommen in beslag genomen.

Buitenland.

De Italiaansche delegatie verlaat heden Parijs om de publicatie van Wilson's schrijven. Orlando werpt de verantwoordelijkheid op Wilson alleen.

Te Rome hebben betoogingen plaats gehad voor de Italiaansche eischen.

* De Egyptische premier Reesdi Pasja is afgetreden.

De Tsjechische minister van de nationale verdediging bepleitte een verbond tusschen de Polen en Tsjechen.

Debreczin is door de Hongaarsche legers ontruimd.

(Zie verder onder Laatste Berichten.)

* Alleen te dezer plaatse vermeld.

Telegrafisch Weerbericht.

Kon. Ned. Meteorol. Instituut te DE BILT

24 April 1919.

Overzicht.

(*Opgemaakt voormiddags 10 u. 30.*)

(*tot morgenavond.*)

De hoogste barometerstand 767.6 m.M. is waargenomen in Valentia, en de laagste 753.0 m.M. in Wisby.

Verwachting.

Matig tijdelijk wellicht krachtige Noordwestelijke tot Zuidwestelijke wind, meest zwaarbewolkt of betrokken, waarschijnlijk regenbuien, iets zachter.

dus de circulaire? Welk nut heeft haar publicatie? Wat geeft zij meer dan een schittering, die de oningewijden verblijdt met een doode musch? De dierenbescherming wordt er geen stap verder door gebracht, evenmin als door het schitterende succes van den heer Solleveld. Of durft de hoofdcommissaris, die zijn ondergeschikten opdraagt *afdoende* hulp te verleenen aan degenen die aan de politie een geval van dierenmishandeling bekend maken, verklaren, dat de bedoeling der circulaire is, een last aan de agenten om van elk hun aangebracht geval van dierenmishandeling procesverbaal op te maken? Zoo ja, waarom is de politie dan niet *afdoende* opgetreden in het geval der twee ergerlijk mishandelde paarden?

Laat de dierenbescherming toch liever niet vergeten, dat de *afdoende* hulp der politie, onder ons tegenwoordig recht, helaas! is *bijzaak*. De hoofdzaak is de *vervolging* en daàr hapert het. Tegen dien wantoestand is, het werd reeds herhaaldelijk betoogd, slechts één middel: de dierenbescherming moet hebben een eigen, onafhankelijk orgaan, waarin zij haar zaak behandelt; bestrijdt de bestaande, het menschelijk gevoel kwetsende rechtsopvattingen, die niet meer van dezen tijd zijn; waarin ook gepubliceerd worden de namen van hen die het verdienen door hun mishandelingen van dieren.

Men kan, men *moet* voortgaan met de *dieren* te helpen zooveel mogelijk is, maar de dierenzaak eischt een eigen orgaan.

EEN BELANGSTELLENDE.

Vergaderingen en Vereenigingen.

Handelaren in fruit, groenten en aardappelen.

In het verslag van de vergadering der Federatie, combinatie van vereenigingen van handelaren in fruit, groenten en aardappelen, zijn eenige opmerkingen van den heer Wagenaar, na de inleiding van den heer Winkelman, over den binnenlandschen handel, uitgevallen. De heer Wagenaar verklaarde te betwijfelen, of de Federatie in het algemeen wel nuttig werk voor allen zou kunnen doen. Hij geloofde, dat, als men trachtte zekere belemmeringen voor den handel weg te nemen, dit per slot van zaken toch slechts ten bate van enkelen zou zijn. In de inleidingen van de heeren Keij en Winkelman heeft hij bepaalde voorstellen gemist. De aardappelhandelaren zullen toch wel stellige wenschen hebben? Waarom uiten zij die niet? Dan zou de Federatie iets positiefs kunnen doen!

Als de voorzitter dan zegt — hetgeen ook verder in het verslag van gisteren staat — dat hij deze opmerkingen niet goed begrijpt, dan slaat dat alléén op de opmerkingen van den heer Wagenaar en natuurlijk niet op de inleidingen.

GEMENGD NIEUWS.

Amsterdamsche bommenfabrieken.

De groote publiciteit gegeven aan het vinden van ontplofbare bommen aan den Haarlemmerweg en het Prinseneiland, heeft — schrijft het Hbl. — er toe geleid, dat aan de centrale recherche andermaal belangrijke aanwijzigingen zijn gedaan.

Zoo is ter kennis van de politie gebracht, dat op den avond van 14 April, nadat in den namiddag van dien dag bij Hofman, Haarlemmerweg 103, een huiszoeking heeft plaats gehad, de vrouw van den anarchist Roelof Knaap, uit haar woning Van Beuningenstraat 34, een pak bracht naar no. 51 in dezelfde straat.

Als gevolg van deze mededeeling hebben justitie en politie gisternamiddag huiszoekingen gehouden in de woningen van Penner, Van Beuningenstraat 51 en in die van Roelof Knaap, Van Beuningenstraat 34.

Op no. 51 werd in de keuken van Penner, een Duitscher, een vierkant kistje gevonden, het volgende inhoudende: twee handgranaten, 230 revolverpatronen, een kleine granaat, dertig Nederlandsche geweerpatronen, een pakje poeder en een fleschje, gevuld met een vloeistof, onmisbaar voor de bommenfabricage.

Justitie en politie hebben de overtuiging dat Penner, een z.g. Sabbattist, buiten elk misdadig voornemen in dit verband, staat.

De man verklaarde dat de vrouw van Knaap het kistje aan zijn vrouw ter bewaring had gegeven, en deze haar dien dienst niet wilde weigeren. Het kistje met den inhoud werd door de justitie in beslag genomen.

De huiszoeking bij Roelof Knaap leverde niets op.

In de woning werd een groot aantal anarchistische brochures gevonden, aan den wand prijkten o.a. portretten van Domela Nieuwenhuis en ds. Schermerhorn en een „huiszegen" met de zinspreuk „De mensch heeft zooveel vrijheid als hij nemen wil."

De bewoner is lid van de sociaal-anarchistische actie en van de anarchistische Jordaangroep, en met Hofman van den Haarlemmerweg zeer bevriend.

Roelof Knaap is daarna door de politie gehaald van een gipsbeeldjesfabriek in de Tuinstraat, waar hij werkzaam is. Hij verklaarde den wapenvoorraad en de ingrediënten voor 't vervaardigen van een bom, van Hofman te hebben gekregen; had, naar zijn opgave, de gevaarlijke substantie reeds anderhalf jaar in huis, doch gevoelde niets voor de bommenfabricage.

Na verhoor is ook hij weer vrij gelaten.

Gevaarlijk spel. — De 14-jarige zoon van den landbouwer A. Wilkens te Vries deed zich bij het spelen een touw om den hals. Het touw is in een boom vast geraakt en de jongen kon zich niet los maken. Eenige oogenblikken later vond men hem levenloos hangen.

Ongeluk met een motorfiets. Gisteravond is op den Rotterdamsche weg bij Delft een militaire motorrijder met zijn motor in volle vaart tegen een muur gereden. De man werd zeer ernstig gewond opgenomen en naar het gasthuis vervoerd, waar directe operatie noodig bleek. De motorfiets werd zwaar beschadigd.

Vliegmachine gedaald. — Te Blokzijl is een vliegmachine, merk Fokker, die afkomstig was uit Mecklenburg-Schwerin wegens benzinegebrek geland. Bestuurder was De Waal, terwijl de voorzitter van een Arbeidsraad te Mecklenburg-Schwerin als passagier medevloog. Na het innemen van benzine werd de tocht voortgezet naar Soesterberg, waar de vlieger veilig is aangekomen.

Ontvlucht. — S. Levin, een der hoofdschuldigen uit de oplichtingszaak van de bijbank Rotterdam van de Amsterdamsche Bank, indertijd door de rechtbank veroordeeld tot zes jaren gevangenisstraf, zou gisteren uit Rotterdam naar Den Haag worden overgebracht, om voor het Hof aldaar in hooger beroep zijn vonnis te vernemen. Levin heeft echter, naar het Hbl. meldt, onderweg kans gezien te ontvluchten.

LAATSTE BERICHTEN.

Rijkskantoor visscherijbenoodigdheden opgeheven.

Door den minister van Landbouw is met ingang van 1 Mei 1919 opgeheven het Rijkskantoor voor Visscherijbenoodigdheden.

Aan den directeur, den heer P. J. van Beest, is onder dankbetuiging eervol ontslag verleend.

De heer Van Beest is benoemd tot liquidateur van het met 1 Mei opgeheven Rijkskantoor voorbedoeld.

Tevens is onder dankbetuiging opgeheven de Commissie van Advies voor de directie van genoemd Rijkskantoor.

Noodgeld van Duitsche steden.

Bij het ministerie van Buitenlandsche Zaken is van den waarnemend consul te Essen-Ruhr bericht ingekomen, dat van het noodgeld maanden geleden uitgegeven door de steden Essen, Bochum, Gelsenkirchen, Herne, Mülheim-Ruhr, Oberhausen, Sterkrade en de landsdistricten Essen, Bochum, Gelsenkirchen, Hattingen en Recklinghausen, de stukken van 20 Mark tusschen 15 en 30 April a.s. moeten worden ingewisseld. Alle openbare kassen nemen deze biljetten aan. Ingaande 1 Mei a.s. verliezen deze stukken hun geldigheid en vervallen ten nadeele der bezitters.

Genoemde consulaire ambtenaar is gaarne bereid zich te belasten met inwisseling der stukken en opzending der bedragen.

Afschaffing bakkers-nachtarbeid.

De Rotterdamsche gemeenteraad heeft heden met algemeene stemmen de verordening betreffende de afschaffing van den bakkersnachtarbeid aangenomen, na vooraf met 21 tegen 17 stemmen bepaald te hebben, dat deze niet van toepassing is op den Hoek van Holland.

Het derde slachtoffer.

De brand in de Gasthuismolensteeg te Amsterdam heeft nog een derde slachtoffer geëischt. Mevr. Meys—Deer, een 80-jarige dame, die uit de tweede verdieping sprong, is tengevolge van de bekomen verwondingen overleden. De toestand van de vrouw van den heer Harte is nog ernstig. De beide andere gewonden maken het redelijk wel.

Vaderl. Bank v. Belaste Waarden.

In de heden alhier gehouden algemeene vergadering van aandeelhouders in de Vaderlandsche Bank voor Belaste Waarden zijn de balans en winst- en verliesrekening goedgekeurd, is het dividend vastgesteld op 6 pCt. over het bedrag der verplichte storting en op *f* 1.20 per oprichtersaandeel; en werden de heeren D. Hoogendijk, P. J. E. Lefebvre en H. M. Sasse als commissarissen herkozen.

UTRECHT, 24 April. Binnenkort zal mr. W. H. M. Werker, wethouder van Publieke Werken, Utrecht metterwoon verlaten in verband met zijn aanstaande benoeming aan een nieuwe Rijksinstelling te Amsterdam.

De Italiaansche eischen.

Officieele Italiaansche mededeeling.

De Italiaansche legatie ontving het volgende telegram uit Parijs, d.d. 23 April:

Naar aanleiding van de openbaarmaking in de dagbladen van heden van de boodschap van president Wilson, welke heeft plaatsgehad, terwijl tusschen de geallieerden en geassocieerden de besprekingen werden voortgezet om tot overeenstemming te komen over de regeling der territoriale Italiaansche vraagstukken, heeft de Italiaansche delegatie zich in de onmogelijkheid gesteld gezien verder deel te nemen aan den arbeid der conferentie en verliet zij Parijs.

(w. g.) Sonnino.

De Italiaansche pers.

De *Ag. Stef.* zendt eenige persstemmen over de crisis te Parijs, waaraan het volgende ontleend is:

De *Corr. d'Italia* herinnert aan het telegram, door Italiaansche parlementsleden van alle partijen aan Orlando gezonden, dat als zoodanig de meening van het land weergeeft, en waarin de verwezenlijking wordt geëischt van de minimum-eischen van Italië.

De *Epoca* vindt het oogenblik buitengewoon ernstig. De verantwoordelijkheid der Italiaansche gedelegeerden is ontzaglijk. Om daarvan een idee te hebben, is het voldoende om de onrust waar te nemen, welke in geheel Italië heerscht.

De *Giornale d'Italia* zegt dat de vriendschap van Italië nog geen „chose negligeable" is. „Zij, die ons met het spook der afzondering willen intimideeren, vergeten te vlug dat zonder Italië's vriendschap de zaken in de afgeloopen vijf jaar wel anders geloopen zouden zijn.

De *Idea Nazionale* zegt dat de Italianen zich om hun gedelegeerden scharen. De regeeringspartijen en de andere partijen zijn één van bestaan en ziel. Men moet flink optreden en wanneer het uur slaat, energiek durven.

Het Duitsche ontwerp-Volkerenbond.

BERLIJN, 24 April (*Holl. Nb.*) De Ochtendbladen publiceeren het tegenontwerp voor den Volkerenbond van de Duitsche regeering en wijzen er daarbij op, dat het ontwerp veel radicaler is, dan het ontwerp, dat tot dusver door de Entente is gepubliceerd.

De levensmiddelen uit Amerika.

BERLIJN, 24 April. *Holl. Nb.*) De eerste hoeveelheden Amerikaansche levensmiddelen zijn thans ook te Berlijn aangekomen. In de afgeloopen week is een half pond meel per persoon gedistribueerd en deze week zal eenzelfde hoeveelheid worden beschikbaar gesteld. Het vurig verlangde vet komt echter slechts in geringe hoeveelheden aan. Deze week krijgt ieder Berlijner 50 gram vet, omdat er zoo weinig is.,

De bedrijven te Spandau.

BERLIJN, 24 April *(Holl. Nb.).* Over de toekomst van de fabrieken te Spandau wordt van betrouwbare zijde medegedeeld dat een voorloopig stopzetten van de bedrijven te Spandau moet worden gelast, daar in geen geval de verwaarloozing der rijksmiddelen en in het bijzonder de verspilling van grondstoffen, langer kan worden geduld. Er zal met zorg worden beproefd de bedrijven weder op een gezonden basis te stellen. Zoodra dit bereikt is zal men beginnen aan de socialisatie der bedrijven. De hervorming van deze bedrijven tot den vredesarbeid moet in ieder geval zoodanig geschieden dat ze zich op zijn minst zelf kunnen helpen, ofschoon ook het rijk in het belang der in de bedrijven werkende arbeiders voorloopig van rentebetaling en amortisatie afziet. De moeilijkheid blijft de hervorming van oorlogsfabrieken in vredesfabrieken, zoodanig te doen geschieden dat de staat niet met al te groote posten wordt belast.

De staking neemt af.

ESSEN, 23 April (Wolff). Volgens een mededeeling van de „Bergbauverein" is het aantal mijnwerkers dat staakt bij de middagploeg weer veel kleiner; het bedraagt nu 60841 tegen 69461 gisteren. In de ochtend- en middagploeg bedroeg de vermindering rond 24000.

De rijksweer.

BERLIJN, 24 April *(Wolff).* De vorming van de nieuwe Duitsche rijksweer zal, naar de *Korr. Piper* verneemt, in Juli gereed zijn. Het hoofdkwartier te Kolberg wordt begin Juli ontbonden.

Kief aan de bolsjewiki ontrukt.

STANISLAWOF, 23 April *(Wolff).* De *Oekr. persdienst* meldt: De het Directorium goedgezinde opstandelingen ontrukten den bolsjewiki Kief en bezetten het grootste deel der stad.

Geen erkenning.

STANISLAWOF, 20 April (*Oekr. P. B.*) Het Duitsche ministerie voor Buitenlandsche Zaken heeft Tsjetsjerin officieel doen weten dat de Duitsche regeering de sovjet-regeering van Oekrajina niet kan herkennen.

Naar het *Oekr. Persbureau* meldt is te Stanislawof een Amerikaansche militaire missie aangekomen, welke daar door den president en andere Oekrajiensche autoriteiten ontvangen is. De missie heeft ten doel zich nauwkeurig op de hoogte te stellen van den staat van zaken in Oekrajina. De missie is later naar Kofno vertrokken om er Petljoera en de andere leden van het Directorium te ontmoeten.

Betrekkingen tot de geallieerden.

STANISLAWOF, 22 April (Oekr. P. B.). Men meldt uit Rofno dat bij decreet van het Directorium een nieuw kabinet gevormd werd, onder voorzitterschap van Martos. Martos neemt ook de portefeuille van Financiën. De minister van Binnenlandsche Zaken van Groot-Oekrajina, Strumenko, kwam te Stanislawof aan met de Amerikaansche missie, welke uit Odessa kwam. Hij verklaarde dat de betrekkingen tusschen de geallieerde bevelhebbers en de Oekrajiensche regeering vriendschappelijk zijn.

De troepen van het Directorium, versterkt door munitie, materieel en overgeloopen bolsjewistische troepen, hebben na harde gevechten Matovikovka, Vassilof, Myronofka, Niejin, Bagmatch, Borispol en Grebinka bezet.

BRUSSEL, 24 April (*Havas-Reuter*). De koning en de koningin zijn vanmiddag per vliegtuig naar Bochum im Duitschland, vertrokken.

Naar Havas d.d. 24 April uit Parijs meldt, heeft Gino Arias, professor aan de handelshoogeschool te Genua en door de regeering met een missie belast, drie voordrachten gehouden voor de faculteit der rechtsgeleerdheid aan de universiteit te Parijs, over de Fransch-Italiaansche economische samenwerking na den oorlog.

Arias heeft in deze voordrachten o.a. gesproken van een verdeeling van werk tusschen Marseille en Genua. Statistieken toonden aan dat voor den oorlog de havens van Antwerpen en Rotterdam, en vooral die van Hamburg en Bremen er in geslaagd waren zich van de Zwitsersche handelswegen meester te maken, met volledige uitsluiting van Marseille en Genua. Indien deze twee havens de commercieele expansie aan de andere zijde van de Alpen willen herstellen, zal het noodig zijn dat ze innig samenwerken. Men moet nieuwe verbindingswegen maken en de bestaande verbeteren en de Fransche en Italiaansche zeevaartmaatschappijen moeten het werk verdeelen om de scheepsruimte te benutten, welke door den oorlog zoozeer verminderd is.

OFFICIEELE BERICHTEN.

Bij kon. besluit zijn:

1o. met ingang van 1 Mei 1919, benoemd tot adjunct-administrateur bij de Artillerie-Inrichtingen L. de Neef en Th. R. Feenstra;

2o. aan den opzichter bij de Artillerie-Inrichtingen W. H. Liebe, op zijn verzoek, met ingang van 1 Mei 1919, eervol ontslag als zoodanig verleend;

is den officier van gezondheid 2e kl. J. J. Preilinger, van het personeel van den geneeskundigen dienst der landmacht, op het daartoe door hem gedaan verzoek, een eervol ontslag uit den militairen dienst verleend;

is, met ingang van 1 Mei 1919, aan den kapitein L. M. de Boer, van het 9de reg. inf., ter zake van ongeschiktheid voor de verdere waarneming van den militairen dienst tengevolge van lichaamsgebreken, onder toekenning van pensioen, eervol ontslag uit den militairen dienst verleend.

is met ingang van 1 Mei 1919:

a. aan dr. J. A. Nederbragt, op zijn verzoek, eervol ontslag verleend als secretaris van de Salariscommissie voor Burgerlijke Ambtenaren;

b. als zoodanig benoemd J. F. den Ouden, gepens. majoor bij het Nederlandsch Indische leger, te 's-Gravenhage;

is aan H. C. Th. Pinckaers, op zijn verzoek, met ingang van 30 April 1919, eervol ontslag verleend als burgemeester der gemeente Mesch;

is met ingang van 1 Mei 1919, op haar verzoek, eervol ontslag verleend aan mej. mr. S. J. Meijers als adjunct-commies bij het Centraal Bureau voor de Statistiek;

is met ingang van 1 Mei 1919 opnieuw benoemd tot 1o. schoolopziener in 't arrondissement Beesterzwaag mr. W. H. Jonkers te Kortezwaag; 2o. tot schoolopziener in het arrondissement Enschedé mr. E. E van Riemsdijk te Goor; 3o. tot schoolopziener in het arrondissement Delft P. C. J. Noorduyn te 's-Gravenhage;

is met ingang van 22 April 1919 aan W. Terpstra c.i., op zijn verzoek eervol ontslag verleend als ingenieur 2e kl. in tijdelijken dienst bij het Rijksbureau voor Drinkwatervoorziening;

is aan A. Bouman Jr., op zijn verzoek, met ingang van 16 Mei 1919, eervol ontslag verleend als burgemeester der gemeente Nieuw Beijerland, met dankbetuiging voor de langdurige en goede diensten door hem in zijn betrekking bewezen.

BURGERLIJKE STAND.

24 April.

BEVALLEN: M. van Dorp, geb. Vliegenthart, z. — J. M. Neleman, geb. Vis, d. — E. de Mos, geb. Turfboer, d. — C. W. Verheij, geb. Keus, z. — N. J. H. Goedhard, geb. van den Burg, z. — C. J. C. Rapati, geb. Pauwels, d. — M. M. van Wijk, geb. van Etten, z. — C. M. Koehler, geb. Helderman, z. — A. A. van Oosterhout, geb. Levens, d. — C. O. M. Sierp, geb. van d. Eerden, d. — A. W. H. Korpel, geb. Boogmans, d. — A. J. C. Stuivenberg, geb. van der Heijden, d. — G. Roos, geb. Baak, d. — E. G. Hertij, geb. Buitenhuis, z.

OVERLEDEN: W. M. A. van Erp, vrouw van D. Nota, 40 j. — C. Veul, man van A. Bijwaard, 66 j. — T. van Duijn, z., 1 j. — P. Bogaarts, wednr. van G. G. Folkers, 81 j. — C. P. Versteeg, wed. van P. Rexwinkel, 76 j. — J. F. Jungerius, ong. vrouw, 74 j. — M. Kamps, wed. van P. van Gils, 73 j. — R. K. Lojinga, man van E. M. Sigal, 46 j. — W. Visbach, z., 1 j. — J. Wanders, man van G. W. Snelderwaard, 73 j. — A. J. Hooft, d., 1 j. — E. Tuunter, d., 2 j.

420e STAATSLOTERIJ.

DERDE KLASSE. — DERDE LIJST.

Trekking van 24 April.

f **25.000,** No. 13599.

f **100,** No. 1844.

PRIJZEN VAN *f* 45.—

317	3803	6964	11097	12844	15118	17161	19195
744	3895	7678	11181	12940	15156	17269	19459
917	3918	8404	11550	13123	15347	17362	19513
942	4461	8520	11581	13154	15646	17448	19731
1380	4764	9021	11665	13194	15740	17950	19735
1511	4841	9116	11762	13329	15926	18045	20141
1631	5001	9159	11864	13598	16063	18053	20159
1802	5328	9409	11955	14141	16202	18154	20164
2045	5521	10259	12047	14198	16723	18201	20260
2353	5699	10606	12065	14568	16782	18787	20329
2596	6071	10616	12231	14773	16823	19049	20442
2652	6446	10843	12803	14991	17141	19062	20677
3474	6487	11059					

HAAGSCHE BEURS.

	B.	L.	G.
Ned. Ind. Handb.	—	—	237 ½
N.aand.Kon.Petr.	—	—	685 6 ½
		687¼ ½ ¼ 7	
Gec.Holl. Petr.	—	—	288 9 8
287½ 7 6½ 7 6½		8 ¼ 8 ¼ 7½ 8	
		287¾ ½	
Dordtsche Petr.	—	—	430 32
		432½ ¾ 8	
Petr.Mij. Orion	—	—	88½ 9
		89½ 90 ½ 90	
Vorstenlanden	—	—	166½
Cult. Mij. Actions	f 158	168	—
H. V. A'dam	—	—	457 8
Missouri	—	—	10

FINANCIEELE BERICHTEN.

Mij. „Stadhouderslaan" tot exploitatie van onroerende goederen.

alhier.

In de op 23 April l.l. gehouden algemeene vergadering van aandeelhouders werden de balans en verlies- en winstrekening per ultimo December 1918 goedgekeurd.

Na reserveering en afschrijving, is over 1918 een slotdividend vastgesteld van 25 pCt. voor de aandeelen en van *f* 53.57 per winstaandeel.

Ned. Crediet- en Voorschotbank.

De directie van de Nederlandsche Crediet- en Voorschotbank, inzonderheid voor ambtenaren en beambten, alhier, deelt mede, dat aan de op 13 Mei a.s. te houden vergadering van aandeelhouders dezer Bank zal worden voorgesteld geen dividend uit te keeren, doch de gemaakte winst te bestemmen voor reserve voor beleggingen en dat verder zal worden voorgesteld tot ontbinding der vennootschap over te gaan.

Maatschap „Panolan".

Op de certificaten Maatschap Panolan is een dividend betaalbaar gesteld van *f* 58.

(Hbl.)

N.V. Technische Handel Mij. v. h. Jan Mulder.

Blijkens de verlies- en winstrekening en balans over 1918 bedroeg de goederenwinst *f* 398,158. Na aftrek van onkosten ad *f* 199,517, interest ad *f* 25,405 en afschrijving van *f* 21,656, bedraagt de netto-winst *f* 34,789, waarvan *f* 20,000 aan de extra reserve en *f* 2500 aan de reserve worden toegevoegd. Het personeelsfonds ontvangt *f* 5000. Het dividend bedraagt 15 pCt.

Ver. Nederl. Rubberfabrieken.

In de op 23 dezer gehouden algemeene vergadering van aandeelhouders der N.V. Vereenigde Nederlandsche Rubberfabrieken, te Doorwerth, zijn de balans en de winst- en verliesrekening over het boekjaar 1918 goedgekeurd.

Het dividend werd vastgesteld op 12½ pCt. of *f* 125 per oud- en *f* 31.25 per nieuw aandeel.

Maatschappij voor Scheeps en Werktuigbouw „Fijenoord", te Rotterdam.

Aan het verslag over 1918 ontleenen wij het volgende:

De aanvoer van grondstoffen en van onderdeelen benoodigd voor het bedrijf was in het afgeloopen jaar geheel onvoldoende, zoodat een normale voortgang van werkzaamheden niet kon plaats vinden. Slechts tot uiterst hooge prijzen en op zeer onvoordeelige voorwaarden kon nog materiaal worden aangeschaft. Toch waren wij verplicht hiertoe over te gaan, teneinde ons bedrijf aan den gang te houden. Ook stegen de bedrijfskosten voortdurend tengevolge der prijsstijging van alle benoodigdheden, de schaarschte aan steenkolen en de bezwaren aan het stoken van bruinkolen verbonden.

De Java-China-Japan Lijn hechtte er groote waarde aan dat aan het s.s. *Tjileboet* zoo krachtig mogelijk gewerkt zou worden. Trots alle moeilijkheden zijn wij er ingeslaagd dit schip in het afgeloopen jaar tot aflevering te brengen. Ook van de Rotterdamsche Lloyd, den Kon. West-Indischen Maildienst en de Stoomvaart-Maatschappij Nederland ontvingen wij den krachtigsten steun en de meest welwillende medewerking waardoor aan onze maatschappij groote verliezen gespaard bleven.

De omstandigheden hadden tengevolge, dat op het niet ongunstige creditsaldo van de algemeene bedrijfsrekening door de crisis-uitgaven geheel beslag gelegd werd, zoodat tot ons leedwezen over 1918 geen dividend uitgekeerd zal kunnen worden.

Gelukkig laat de toekomst zich hoopvoller aanzien. De nieuwe contracten gesloten met de Stoomvaart-Maatschappij Nederland, de Rotterdamsche Lloyd, de Koninklijke Paketvaart-Maatschappij en de Nederlandsche Regeering voor zoover het opnemingsvaartuig *Eilerts de Haan* betreft zullen in regiebouw worden uitgevoerd met vastgestelde winstregeling. Voor het jaar 1919 zijn wij dus ruimschoots van opdrachten voorzien, terwijl onze risico zeer beperkt is.

Het verliessaldo bedraagt *f* 6245.79.

Groningsche Crediet- en Handelsbank.

In de heden te Groningen gehouden jaarvergadering werden het verslag enz. over 1918 goedgekeurd.

De bruto-winst over het afgeloopen jaar behaald, bedraagt *f* 499,173.54 tegen *f* 363,508.20½ over 1917; de netto-winst *f* 403,662.09 tegen *f* 278,927.49.

De troebele tijdsomstandigheden in het afgeloopen jaar hadden in velerlei opzicht groote onzekerheid ten gevolge in verschillende takken van handel en industrie.

De belegde reserve had een totale balanswaarde op 31 December j.l. van *f* 44,558.

De balanswaarde der eigen fondsen bedroeg op 31 December j.l. *f* 678,393.42.

Door bijvoeging van den agio, behaald op de emissie, steeg de gewone reserve tot *f* 468,160.47. Daarbij komt behalve de statutaire 10 pCt. der te verdeelen winst over 1918, zijnde *f* 30,286,60, nog een extra dotatie van *f* 1552.93, zoodat de gewone reserve bedraagt *f* 500,000 het totaal der reserves bedraagt *f* 510,000.

Het op 31 December j.l. bij de vijf kantoren à déposito geplaatste bedrag beliep in totaal *f* 2,055,970.71 tegen *f* 1,801,848.13 op 31 December 1917; dat der crediteuren in rekening-courant *f* 5,078,254.46½ tegen *f* 5,034,151.05½ op 31 December 1917.

Ter verdeeling blijft *f* 302,865.97. Aan aandeelhouders wordt uitgekeerd een dividend van 7½ pCt. en een bedrag van *f* 13,250 aan de gezamenlijke houders van oprichtersaandeelen.

Textiel-Industrie „Gouda".

De gisteren gehouden algemeene vergadering van aandeelhouders der N. V. Textiel-Industrie „Gouda" te Gouda, heeft de balans en de winst- en verliesrekening over 1918 goedgekeurd en het dividend vastgesteld op 12 (v. j. 10) pCt. De heer A. Dortland werd als commissaris herkozen.

Automatic Screw Works, te Nijmegen.

Blijkens het verslag over 1918 bedraagt het winstsaldo, na afschrijvingen en verhooging reserve *f* 208,247.96, waarvan aan aandeelhouders wordt uitgekeerd dividend op basis van 20 pCt. per jaar tot een bedrag van *f* 150,000. Tantièmes directie en commissarissen *f* 38,379,71. Onder de activa komen voor fabriek, terreinen, machines enz. *f* 761,706.58, effecten *f* 56,374.50, debiteuren *f* 224,027.62, kas en kassiers *f* 251.253.17½. Onder de voorraden aan grondstoffen en hulpmaterialen *f* 394.247.67, fabrikaten *f* 372,652.41.

De passiva vermelden: aandeelen-kapitaal *f* 1,000,000, reserve *f* 400,000; dividend-reserve *f* 183.545.9½; reserve voor diverse belangen *f* 165,161,53; crediteuren *f* 58,308,37½.

Geldleeningen.

B. en W. van Heerlen doen den gemeenteraad een voorstel om het bedrag van een tijdelijke leening ad *f* 1,000,000, waartoe reeds werd besloten, te verhoogen tot *f* 1,600,000. De rente van deze leening zal niet hooger mogen zijn dan het promessedisconto der Nederl. Bank.

Het gemeentebestuur van Tietjerksteradeel heeft de inschrijving opengesteld op een 5 pCt. geldleening groot *f* 130,000 ten laste der gemeente.

Parijsche premieleening.

Naar de Frf. Ztg. verneemt, heeft de gemeenteraad van Parijs de uitgifte goedgekeurd van een premieleening groot fr. 1½ milliard, waarvan de opbrengst moet dienen tot dekking van oorlogsschulden.

Noodlijdende financiën.

Het jaarverslag van de Council of Foreign Bondholders te Londen geeft het volgend overzicht van de staten, welke hun financieele verplichtingen niet nakomen:

(in £)	Noodlijdende schuld	Achterstallig
Rusland	1,746;721,002	81,434,477
Argentinië, Prov. Corrientes	297,520	53,553
Ecuador	2,747,555	803,429
Honduras	5,393,570	21,399,[illegible]
Mexico	54,956.213	12,312,[illegible]
Ver. Staten (Zuidelijke Staten)	15,043,000	36,000,[illegible]
De vroegere Geconfedereerde staten	2,418.800	9,068,[illegible]
Totaal	*f* 1,827,587,660	161,061,[illegible]

Uitlotingen.

LUIK-PREMIELOTEN 1897.

Trekking op 19 April 1919.

Seriën.

30171 25654 14113 17621 13292 15978 12463 [illegible]
5220 33679 13130 11944 32583 9536 27389 [illegible]
13284 15747 8789 10991 32147 2357 11751 [illegible]
1661 10580 23147 17125 3625 8641 17769 [illegible]
6361 2514 2355 31258 33516 1809 7193 [illegible]
4513 33071 33658 27800 31785 15436 25903 [illegible]
32635 23167 20233 27606.

Premiën:

Serie	nr.	ff.	Serie	nr.	fr.
13130	3	10,000	8789	20	[illegible]
15978	9	200	25654	19	[illegible]
32147	21	200	2355	6	[illegible]
2514	24	150	10580	8	[illegible]
27389	24	150	33071	11	[illegible]

De volgende nummers met fr. 125:

Ser.	nr.	Ser.	nr.	Ser.	nr.	Ser.	nr.
23147	10	32635	7	26635	6	8611	[illegible]
17716	24	6361	22	5560	14	5230	[illegible]
10991	14	11751	4	3017	13	13292	[illegible]
25903	16	1661	4	2357	10		

Met fr. 100 de overige nummers vervat in bovengemelde seriën.

Betaalbaarstellingen.

Ned. Kabelfabriek, alhier: Dividend 1918 *f* 280 op bewijs nr. 6 der aandeelen en *f* 360 op oprichtersbewijs nr. 4, direct.

Amsterd. Droogdok-Mij., Amsterdam. Dividend 1918 *f* 60 per bewijs nr. 41, direct.

Mij. tot Expl. van Onr. Goed. Woningvoorziening, alhier. Dividend 1918 7 pCt. of *f* 35 op bewijs nr. 3, 19 Mei.

Faillissementen.

De consulaire rechtbank te Shanghai heeft bij vonnis van 7 April jl. in staat van faillissement verklaard A. H. F. van Herwijnen, aldaar, eigenaar van het café Trianon. Tot rechter-commissaris is benoemd de heer R. de Reus, consul-generaal der Nederlanden te Shanghai en tot curator de heer J. A. Schuurman, consul te Shanghai.

Schuldvorderingen moeten worden ingediend vóór 1 Juli a.s. De verificatievergadering zal 15 Juli a.s. plaats hebben.

(St.-Ct.)

Wisselkoersen.

BERLIJN 23 April

Nederland	*f*	540.—	à 540.50
Denemarken	kr.	325.—	à 325.50
Zweden	„	349.75	à 350.25
Noorwegen	„	339.75	à 340.25
Zwitserland	fr.	269.75	à 270.—
Oostenrijk-Hongarije	kr.	45.45	à 45.55
Bulgarije	Leva	—.—	á —.—

PRAAG, 23 April (*Holl.Nb.*) **Wisselkoersen. Berlijn 123½ koopers, 125 verkoopers. Bankbiljetten. Duitsche 121 koopers, 124 verkoopers. Rest onveranderd.**

Dagelijksch Beursbericht.

Amsterdam, 24 April.

Maxwells en Marines waren flauw gestemd in tegenstelling met de andere fondsen; overigens had de Amerikaansche afd. een vast aanzien, in de eerste plaats voor de industrieele soorten, bovendien voor enkele Amerikaansche spoorwegshares als Missouris, Texas & Pacifics, die stegen in verband met hooger afkomende New-Yorksche koersen.

Binnenlandsche Scheepvaarten 1 à 5 pCt. beter.

Culturen eveneens hooger gezocht, vooral H. V. A.

Rubberwaarden vast.

Petroleumaandeelen trokken weder in hooge mate de aandacht, vooral Kon.-aand., Consols en ook Orions, die van 2 tot 5 pCt. stegen.

Tabakken klommen 1 à 3 pCt.

Staatsfondsen prijshoudend, doch kalm.

Beurs van Amsterdam.

24 APRIL.

Niet officieele noteeringen.

Wabash.C.v.g.A.,n.Holl.z.Onbep.nrs.	10½ —10¾
dito dito pref. B.	19⅝
dito dito dito A.	34⅞
N.St.Louis en Sn. Fr. uit de reorg.	15 –16¼
South. Railw.Vot. Trust	29/16—29⅝
Cert. a f 100 Cecons. Holl. Petr. Mij.	280
C. v. A. Jav. Cultuur-Mij.	402
Cert. Holl. Amerika-lijn	430
dito Gemeensch. Bezit	398¾
Cert. Kon. Ned. Stoomboot	210
Cert. Nat bez. dito	209
Cert. Java—China—Japan-lijn	317½
Cert. Kon. Holl. Lloyd	173
N. Cert. Insulinde Lijn	—
Compania	274½
Amerik. Dollar	2.42
Hollandsche Boot	191
4 pCt. Prior lien Frisco onbep. nrs.	63¼
6 pCt. idem idem	—
6 pCt. idem idem	94
6 pCt. Adj. idem	—
Income bonds Frisco onbep. nrs.	41

BUITENLAND.

De Conferentie te Parijs.

De Italiaansche eischen.

PARIJS, 23 April *(Reuter)*. Orlando deelt mede, dat hij als gevolg van den door Wilson's manifest geschapen toestand, morgen uit Parijs naar Italië vertrekt.

PARIJS, 23 April *(Reuter)*. Orlando kondigt in een schrijven aan Lloyd George en Clemenceau zijn vertrek aan en betreurt het, dat Wilson tusschen beide is gekomen op het moment, dat Italië zijn uiterste best deed voor een verzoening. Hij werpt alle verantwoordelijkheid op Wilson alleen, waarbij het Amerikaansche volk niet mede aansprakelijk kan worden gesteld voor een besluit, dat door de publicatie van diens manifest, aan de Italiaansche delegatie is opgedrongen.

Onrust in Rome.

ROME, 23 April *(Reuter)*. Op een vergadering van den gemeenteraad las de burgemeester een telegram van Orlando voor, in antwoord op een telegram van het jongste congres van Italiaansche gemeenten, waarin hem werd verzocht om de Italiaansche eischen er door te krijgen. Het antwoord werd met toejuiching ontvangen. De burgemeester zeide dat de Europeesche oorlog aan het Italiaansche front gewonnen is. Hij stelde voor, dat men evenals 24 Mei 1915 onder het volk zou gaan om Italië's besluit te bevestigen niet verzwakt uit den oorlog te willen komen. Daarna verlieten de burgemeester en de Raad de zaal om een volksdemonstratie bij te wonen.

ROME, 23 April *(Reuter)*. Als gevolg van een oproep der avondbladen om te demonstreeren voor de Italiaansche eischen, is in den avond een menigte bijeengekomen op de Piazza Colonna met vlaggen waarop stond: Leve de eenheid van Italië. Leve Fiume, Orlando, Sonnino.

De betoogers rukten zingend naar het Kapitool op, met den burgemeester, den raad, de afgevaardigden van Kamer en Senaat en officieren voorop. Bij het Kapitool hield de burgemeester een rede: Italië weigerde het bij het verkrijgen van zijn oorlogsdoeleinden misleid te worden door huichelachtige uitingen; het wilde niet dat de vruchten van zijn overwinning door de vijanden zouden worden geplukt.

Amerikaansche pers.

Wie boet er voor? vraagt de *New Republic* (aldus deelt de N.-Y. correspondent van de *Daily News* mede). Het gewone volk van Italië. De boeren en arbeiders. Zij sterven van honger. Zij zijn werkeloos. Zij worden door de Italiaansche regeering niet ondersteund, welke onder den invloed staat van geldkringen en vergiftigd zijn door de meening een heerschende mogendheid te zijn. De Italiaansche regeering heeft voortdurend de vredesonderhandelingen gesaboteerd, over bijkomstige quaesties een grooten mond opgezet en de werkelijke nooden van Italië buiten bespreking gelaten. Italië, zegt het blad, gaat naar de revolutie toe en heeft een grondige regeeringswisseling noodig, nu Orlando en Sonnino het zoo ver gebracht hebben om met al hun buren ruzie te maken, met Frankrijk, met de Zuid-Slaven en met Griekenland.

Fransche pers.

PARIJS, 24 April *(Holl. Nb.)* Het *Journal* is van meening, dat men de beteekenis van het terugtrekken der Italianen niet moet overdrijven. Zij bedoelen alleen hun ontevredenheid aan den dag te leggen en zijn te han dig om de zaken op de spits te drijven. Het *Petit Journal* schrijft: ondanks de verschillende bijeenkomsten van de hoofden der regeeringen, is een behoorlijke oplossing nog niet gevonden. Wel werd het vraagstuk van Konstantinopel besproken.

De correspondent van het *Central News* te Parijs zegt, dat de discussie over de Italiaansche eischen een gunstiger wending heeft genomen en dat men nog heden tot overeenstemming hoopt te komen, die allen voldoening geeft.

De moeilijkheden met Japan.

De Parijsche correspondent van de *Daily Tel.* bespreekt de moeilijkheden tusschen China en Japan, die een oogenblik ter vredesconferentie zeer dreigend werden, zoo verneemt het *Hbl.* uit Londen. In de eerste maanden van den oorlog verdreef Japan de Duitschers uit Kiau-tsjau op Chineeschen bodem, en hield het ongeveer twee en een half jaar bezet. Later erkenden zoowel Frankrijk als Engeland het recht van Japan op dit veroverde gebied, en juist zooals in de quaestie van de Adriatische Zee geeft deze erkenning grond voor aanspraken, ofschoon Japan er waarschijnlijk meer op uit is een afzetgebied voor zijn handel te winnen dan een werkelijke bezetting. Nu blijkt, dat alleen de Chineesche bewoners van dit gebied van 50 vierkante mijl volgens Wilsons beginselen recht hebben om tot China terug te keeren, maar het vraagstuk is door politieke en strategische overwegingen en door de erkenning der Japansche aanspraken zoo ingewikkeld geworden, dat het resultaat van de beraadslagingen der vier mannen niet is te voorzien. Aan den anderen kant is de zaak plotselig zeer belangrijk geworden, omdat de Japanners de quaestie van Kiau-tsjau opvatten als een toetssteen voor de goede trouw hunner bondgenooten. De betrekkingen tusschen Japan en de vredesconferentie, reeds op de proef gesteld door Wilson's weigering om de gelijkheid van rassen als een cardinaal punt in den volkerenbond op te nemen, zijn nu gespannen voor een concrete quaestie.

De Duitsche gedelegeerden.

Het antwoord der Geassocieerden.

BERLIJN, 24 April *(Holl. Nb.)* De Berlijnsche pers bespreekt de nieuwe nota der Entente waarin aan de Duitsche legatie in Parijs vrijheid van beweging wordt toegezegd. Zij wijzen in het bijzonder op den meer hoffelijken toon, waarin de nota is gesteld en ook op de omstandigheid, dat zij ditmaal niet van Clemenceau maar van Foch afkomstig is.

De rechtsche bladen zijn van meening, dat de nota om de hoofdzaak heendraait, namelijk om de vraag of er onderhandelingen zullen plaats hebben. Het *Berl. Tagebl.* bespreekt de regeling en zegt, dat het blijkt hoe verkeerd de personen hebben geoordeeld, die reeds weer geloofden, dat de van Duitsche zijde in acht genomen voorzichtigheid een schadelijke uitwerking zou hebben. De eerste delegatie, die, gelijk bekend is, 28 April vertrekt, zal door 15 vertegenwoordigers der pers worden vergezeld.

De *Germania* verneemt, dat de vredescommissie van de nationale vergadering op 2 Mei te Berlijn zal bijeen komen.

BRITSCHE RIJK.

De blokkade.

LONDEN, 23 April *(Reuter)*. Bij de ontvangst van een deputatie van liberale vrouwen zeide Bonar Law, dat de blokkade reeds veel verzacht was, teneinde de voedseldistributie in Duitschland en Oostenrijk te vergemakkelijken en dat bij de onderteekening van den vrede alle beperkingen in elk geval zouden worden opgeheven. Hij verwachtte een spoedige regeling, waardoor de geallieerden in staat zouden zijn den grooten nood in deze landen te lenigen.

FRANKRIJK.

Het vrouwenkiesrecht in Frankrijk.

De Conseil National des femmes françaises heeft een manifest laten aanplakken ten gunste van het vrouwenkiesrecht, geteekend door den Staat zelf, verder door de *Ligue française pour le droit des femmes*, de *Société pour l'amélioration du cort de la femme*, *Droit humain*, de *Union fraternelle des femmes* en de *Union française pour le suffrage des femmes*.

DUITSCHLAND.

Het vervoer der Poolsche troepen.

BERLIJN, 24 April *(Holl. Nb.)*. Gedurende het transport van Poolsche troepen heeft te Fraustadt een betreurenswaardig incident plaats gehad. Duitsche vrijwilligers stalen twee koffers van Poolsche officieren en eenige zakken haver. Het is aan de intergeallieerde commissie echter reeds gelukt dit incident langs minnelijken weg te schikken. Duitschland heeft aan Polen schadevergoeding aangeboden en zijn leedwezen te kennen gegeven over dit incident. De compagnie, die het station moest bewaken is afgelost en van den leider zal rekenschap worden gevraagd.

BELGIË.

De politiek van Huysmans.

Het verloop van een lasterveldtocht.

Naar aanleiding van het socialistisch congres is er een feit, dat wij willen laten uitkomen zonder het te beoordeelen, ter eenvoudige stichting van onze lezers (zoo schr.ft het Brusselsche *Laatste Nieuws* van Hoste).

De socialisten hebben dus besloten hun afgevaardigden te zenden naar het internationaal congres te Luzern.

Dat besluit heeft een verpletterende meerderheid vereenigd, en werd trouwens voorgestaan door ministers Vandervelde en Anseele.

In feite is het de politiek van K. Huysmans, die op gansch de lijn zegeviert.

Hoe zal Huysmans, die in Nederland verblijft en het congres niet eens kan bijwonen, met een schamperen glimlach het bericht over het besluit van zijn partijgenooten vernomen hebben; hoe zal hij zich gewroken voelen over al den smaad en al de beleedigingen, die sommige heeren nog in den laatsten tijd voor hem overhadden.

„Huysmans de verrader, Huysmans de flamboche" — wat heeft men over dien man in sommige kringen aan onzin en laster niet verkocht, niet zoozeer omdat hij socialist is — want Vandervelde en Anseele, het blijkt thans duidelijk, houden er op internationaal gebied dezelfde opvattingen op na — maar wel omdat Huysmans de wedergeboorte wil van het Vlaamsche volk tot een hoogere beschaving, omdat Huysmans flamingant is.

Thans gaat de socialistische partij met zijn opvattingen mede. Belgische ministers nemen hetzelfde standpunt in en verdedigen het met klank en bijval.

Vlaamsch naast Waalsch.

Op het congres van de Liberale Jonge Wachten werd besloten, zoo meldt het *Vlaamsch Persbureau*, dat voortaan twee afdeelingen zullen bijeenkomen: een Vlaamsche en een Waalsche, waar alles onderscheidenlijk in het Nederlandsch en in het Fransch zal gebeuren.

De Nationale Bond der Strijders (soldaten) heeft te Brussel ook een Congres gehouden, waar het gebruik der talen aanleiding tot discussie heeft gegeven. Alles geschiedde er in het Fransch. Het *Laatste Nieuws* dringt aan op splitsing in een Vlaamsche en Waalsche afdeeling.

Voor het bureau der Belgische Werkliedenpartij werd een bestendig secretaris gevraagd. De Waalsche socialisten hebben geprotesteerd omdat van de candidaten de kennis der twee landstalen werd gevergd, waardoor de Walen meestal niet in aanmerking kunnen komen. Het partijbestuur overweegt twee secretarissen te benoemen, één voor Vlaanderen en één voor Wallonië.

Een nieuwe stad.

Men schrijft ons:

In het verlaten Limburgsche heidegebied zal men eerlang beginnen, met het oog op de a.s. ontginning van het Kempische kolenbekken, met den opbouw van een nieuwe stad, waar zich het huidige dorp Genck bevindt. De stad zal denzelfden naam dragen als 't dorp. Zij zal gansch opgericht worden volgens de moderne opvattingen en aanvankelijk 40.000 inwoners kunnen bevatten. Het initiatief dezer onderneming gaat uit van een groep Belgische financiers en industrieelen; de stad zal bedoeld zijn als een aantrekkingspunt voor de vele landelijke bewoners van de omliggende streken die naar groote steden uitwijken, om er in fabrieken of nijverheidsinstellingen een onderkomen te vinden en eveneens om de vele landverhuizingen naar Canada tegen te gaan, die veelal op ontgoochelingen uitloopen voor de arbeiders.

Vlaamsche studentenbeweging.

Men schrijft ons:

Trots de vervolgingen door de *Surcté Militaire*, die zooals bekend is te Leuven en in de omstreken vergaderingen uiteendreef waarop de volksvertegenwoordigers Hellepütte, Van de Vijvere, Van de Perre e. a. het woord zouden nemen om over de Vlaamsche belangen te spreken, is de studentenbeweging, met Leuven als kern, zich sterk aan het ontwikkelen. Aldaar werd op 15 April gesticht het „Onpartijdig Hoogstudentenverbond van Vlaanderen", dat alle studenten van de universiteiten van Gent, Brussel en Leuven zal vereenigen. Dit verbond streeft naar zelfbestuur voor Vlaanderen, het programma der Vlaamsche Frontpartij dus, dat zooals bekend, radicaler is dan dat van het Alg. Vl Verbond (v. Cauwelaert e. c.). Het verbond vergt bovendien dat de studenten van de Vl. Hoogeschool onder Duitsche bezetting in eer en recht zullen worden hersteld en streeft er naar de banden nauwer toe te halen die Nederlandsche en Zuid-Afrikaansche studenten moeten verbinden.

Van de Vlaamsche kust.

(Bijzondere correspondentie.)

17 April 1919.

Er is heel wat water naar de zee gevloeid sedert ik mijn vorigen brief schreef, en de reden van dat talmen ligt enkel in het feit dat de toestanden, onder opzicht van de zoo broodnoodige heropbouwing van België, hier aan de kust vooral erg weinig rooskleurig geworden zijn, en het tot hiertoe nog niet eens mogelijk is te voorzien hoe het conflict tusschen werklieden en werkgevers, waaronder de kleine burgerij het meest van al lijdt, zal opgelost worden. Toen ik in m'n vorigen brief meldde, dat de werklieden niet meer tevreden waren met 1 fr. per uur, en ze 1.25 vroegen..... en kregen, daar het werk tóch moest gedaan worden, meende ik dat het nu al mooi genoeg was, maar sedert dien zijn de eischen nog gestegen en moet men minstens fr. 1.50 per uur betalen. Daar dit nu wat al te zeer over z'n hout liep, wilden de werkgevers dat niet aanvaarden, en zoo is er een algemeene staking, of haast algemeene staking uitgebroken in allerlei vakken. Voor de groote eigenaars is dat nog zoo erg niet: ze doen eenvoudig hun werk verrichten door de werklieden en aannemers van het binnenland, wat hen nog heel wat goedkooper komt dan het inwilligen der wat al te ver gaande eischen van de Oostendsche werklieden, b.v. De kleine eigenaars en de burgerij zijn er echter erger aan toe: de noodzakelijkste bestellingen moeten toch gedaan worden, en dus is menigeen reeds heel tevreden een niet stakenden werkman bereidwillig te vinden om dat noodzakelijkste te verrichten. Natuurlijk tegen den grooten prijs. Zelf heb ik zoo, noodgedwongen, een kleine vijfhonderd franks — lees wel *Vijf honderd* franks! — moeten betalen voor eenige noodzakelijke herstellingen aan dak en goten. De werkman rekent me elk uur 1.50 fr., en die van zijn diender 0.90 fr.! Maar wat is er aan te doen!

Het mooiste van de heele geschiedenis is dat die stakingen in zekeren zin van ambtswege gesteund worden. Er wordt immers nog immer onderstand gegeven aan de werkloozen, alsof er thans nog werkloozen zouden kunnen zijn met al die broodnoodige herstellingen. Bij het verleenen van dien onderstand wordt er niet eenmaal gekeken of de ondersteunde niet vrijwillig en, gezien de uitgesproken staking, moedwillig werkloos is, zoodat de stakers evengoed hun inkomen hebben nu ze niet willen werken, dan wanneer ze wel werken.

Die toestand eischte een tegenwerking, die nu ook opgekomen is, hoewel nog platonisch. Het eenvoudigste van al ware geweest den onderstand af te schaffen, daar er thans geen noodlijdenden meer zijn, gezien de drukke vraag naar arbeidskrachten. Maar die eenvoudige oplossing is *te* eenvoudig; dus wordt ze *niet* toegepast. Nu is echter de burgerij in een bond bijeengekomen met de werkgevers, en die hebben een besluit genomen geen arbeid meer dan 1 fr. per uur te betalen. De eerste stelregel van dien nieuwen Bond is typisch Belgisch: er mag in de vergaderingen niet over politiek gesproken worden, en de zittingen en vergaderingen zullen opgeheven worden twee maanden vóór en een maand nà de kiezingen. Dit tusschen haakjes. Of die Bond iets zal uitwerken, en wat, blijft nog een raadsel, maar toch zou men denken dat er hier practisch werk aan gang is wanneer men weet dat de leider van die beweging priester Colens is, die als volksman en als practisch socioloog in een heel goeden naam staat. Zijn doel is werkgevers en werklieden nader bij elkaar te brengen en te beletten dat de burgerij eens te meer het kind van de rekening... blijft. De toekomst zal ons leeren of hem die taak gelukken zal.

Ondertusschen wordt er geen woord meer gerept over een gedeeltelijke uitbetaling der oorlogsschade aan de geteisterden. Of ja, toch; de stad Oostende heeft een leening van tien millioen aangegaan — dus geen tien millioen ontvangen, zooals wel eens gezegd wordt — om den opbouw der stad te bevorderen... voor zooveel het de hôtelhouders betreft. De anderen mogen toekijken en op hun vingers bijten: 't water loopt immers heel natuurlijk naar de zee!

Het is een feit, dat men stilaan begint mismoedig te worden, en de *Zeewacht* schrijft dan ook met recht:

Bij den aanvang van den oorlog, gedurende den strijd en na den zege, kon er niet genoeg geboft worden met België. Ons land had de heschaving gered, en men zou het tot den laatsten duit vergolden. Dat was zoo aandoenlijk schoon en dat was gezegd door zulke machtige mannen, dat men er geen minuut aan twijfelde dat men in allerhaast ons verwoest België en zijn menigvuldige slachtoffers zou ter hulpe komen. 't Is nu zeven maanden geleden en waar zijn we? We wachten en door dit lang wachten komen alle slach van verwikkelingen in en buiten het land. Iedereen roert en verroert zich, iedereen klaagt en mort, maar men zief van geen kanten de redding komen. De kas, de kolossale kas, waarin men immer putte, als het er op aan kwam den internationalen oorlog te voeren, stond altijd open... nu schijnt die kas gesloten en men heeft er wel op te beuken en te slaan: zij blijft doof, stom en toe. Alle slach van geruchten doen de ronde: in Parijs moet men luidruchtig den naam van België doen weerklinken, de Koning reist er naar toe om de machtige verwoestingen te herinneren die België geleden heeft en toch ziet men niets anders in 't verschiet dan de 14 artikelen van M. Wilson, waarvan er geen een kracht genoeg heeft om ons een cent vergoeding te verschaffen. Hoe zal dat eindigen? Laat ons hopen dat ons lijden, ons strijden, onze gesneuvelden, niet zullen vergeten worden en dat België zal mogen zijn volle eischen stellen, met de zekerheid ze te zien inwilligen, voor die machtige mannen die wel niet mogen vergeten dat het boffen moet uit zijn en dat het tijd geworden is met de vergeldingen af te komen".

Ook over de verdeeling der leening van tien millioen..... voor de hotelhouders, is dit blad niet goed te spreken: het zegt niet te kunnen verstaan, dat de inwoners van Oostende in twee klassen verdeeld worden: zij die ontvangen en zij die er moeten op staan kijken. De groote hoteliers, groote kapitalisten, kunnen beter tegen het wachten dan de burgerij, die meestal heur spaarpenningen opgeëten heeft en thans voor moeilijke vraagstukken staat. Wat niet belet dat..... ja, het is 't oude spreekwoord immers...: „De paarden, die de haver verdienen, krijgen ze niet."

Aan de Kurzaal is men echter volop aan het herstellen, onder leiding van M. Chambon. Er is daar o.a. 3300 meters tapijt noodig, die voor den 25en Mei uit Londen moeten aankomen en tegen 1 Juni geplaatst zijn. Ook de groote koperen lusters, door de bezetters medegenomen, moeten vervangen worden, maar door ersatz, bij gebrek aan koper. Het eenige wat onaangeroerd gebleven was in dit prachtige gebouw, was de brandkast, die 5000 K.G. zwaar is; de deur is gemaakt van drie platen, een stelsel van traliën en een dubbele deur met keien gevuld. Wanneer men ze wilde openen, stelde men vast dat het geheim van het slot verloren was, en dus moest ze opengebroken worden. Het duurde vier dagen, eer men er in gelukte, en toen men eindelijk het monster openen kon, vond men er buiten eenige papieren..... slechts enkele centen in! Tableau!

* * *

Het zoogezegd „Belgisch annexionisme", dat reeds geruimen tijd ten doode gedoemd was, daar het zich verkeerdelijk als „Belgisch" annexionisme uitgaf— om dat te bewijzen zou ik meer plaats innemen, dan een eenvoudige brief toelaat, en, ten andere, wie een goeden neus heeft,, kan wel rieken vanwaar die wind komt, zooals ik in *De Nieuwe Courant* van 25 December .l. reeds deed vaststellen — heeft wederom een muisje gebaard, onder vorm van een „Comiteit van Nationale Politiek", waarvan de zetel te Brussel gevestigd is. En dat muisje heeft z'n' staartje zoowat overal laten hangen, onder den vorm van plakbrieven, die een „grooter België" voorstellen: op de kaart, die boven den tekst prijkt, vindt men in het rood de gebieden gekleurd, die dit „Comiteit van Nationale Politiek" beslist in zijn zak wil steken. En daaronder ook Zeeuwsch-Vlaanderen en Limburg!

Het is jammer voor de mooie kaart, maar de waarheid verplicht me te zeggen, dat de bombastische oproep onderaan er maar niet in gelukt, er de aandacht op te trekken; telfs wordt ze —, die mooie kaart — soms heel stiefmoederlijk behandeld door slimmerds, die weten van waar die wind komt. Zoo bijv. in Eecloo, werden de roode gebieden, die Nederland aan de heeren van het „Comiteit van Nationale Politiek" zou moeten afstaan (11!), eenvoudig uitgesneden; daarentegen kwam er een reusachtig „roode" gebied bij, nl. geheel Fransch-Vlaanderen, waar de heeren in quaestie waarschijnlijk nooit iets over vernamen.

Dat is het gepaste antwoord. Want dat is veelbeteekenend!

Ondertusschen is er, door de gestadige voorlichting dier Vlamingen en Belgen, die Nederland dankbaar zijn voor wat het gedurende den oorlog voor onze landgenooten deed, een steeds gunstiger geest opgestaan ten voordeele der innige beschavende — geenszins staatkundige annexionistische — betrekkingen met Nederland. En tegen dien geest vermag het „Comiteit van Nationale Politiek" niets, al treft men ook, tusschen de onderteekenaars van dat dwaze manifest, lieden aan, die meer dan vier jaren lang de Nederlandsche gastvrijheid genoten hebben en die nu.....

Het is om van te walgen!

Nu, al die ophitsing heeft toch enkel kunnen een muisje baren, dat even zijn staartje toonde. Dat is wel het beste bewijs voorwat ik te dezer plaatse steeds zegde: Nederlanders, neemt dat niet te ernstig op, 't zijn slechts kwâjongensstreken. En dat herhaal ik nogmaals:

Kwâjongensstreken; meer niet! *)

*) Geldt dit ook van de handelingen van minister Hijmans en uitlatingen van minister Segers?

HONGARIJE.

Afbraak.

(Bijzondere correspondentie.)

Boedapest, April 1919.

Wat de communistische revolutie in Hongarije gunstig van de Russische onderscheidt is, dat zij zonder bloedvergieten plaatsgehad heeft. De oorzaak hiervan is echter niet in de menschelijker opvattingen der proletariërvoormannen te zoeken, immers verklaarden deze, in geval van tegenstand, voor geen terreur te zullen terugschrikken. De ontwikkeling der toestanden in Boedapest gedurende de laatste jaren heeft er echter toe geleid, dat er van tegenstand niet het geringste spoor te ontdekken valt. Op het oogenblik der tweede omwenteling deed de verontwaardiging tegen het ongehoorde imperialisme der Entente ook diegenen zwijgen, voor wie de communistische idealen niets bekoorlijks hadden. Dit was misschien ondoordacht, doch begrijpelijk. Dadelijk na het overgaan der macht op de tegenwoordige regeering begon echter het toestroomen van nieuwe elementen tot de proletariër-organisaties. De nieuwe leden zijn voor een groot deel geen ijverige voorstanders, ja zelfs tegenstanders van het communisme; zij worden voornamelijk gerecruteerd uit het Jodendom, dat gelijk men weet, in Boedapest een overheerschende rol speelt. Den Joden is hun persoonlijk welzijn alles, over de toekomst van de gemeenschap geven zij zich niet de moeite met een koel hoofd nuchter na te denken. Integendeel, hun levendige fantasie maakt hen uiterst vatbaar voor suggestie, hun aangeboren angst toovert hen schrikbeelden voor, in hun radeloosheid laten zij het oude in den steek om zich aan het nieuwe vast te klampen. Alleen door deze geestesstabiliteit is het te verklaren hoe zich plotseling alle advocaten, dokters, beursagenten, bankbeambten en tooneelspelers corporatief tot proletariërs konden verklaren. Deze groote toevloed versterkt de partij natuurlijk slechts naar den schijn; komt er een terugslag, zoo ziet men dezelfde elementen, als het zijn moet, ook een nieuwen koning toejuichen.

Eenige verwondering mag het baren, dat de eigenlijke Magyaren zich weerstandsloos al hun rechten en bezittingen laten ontnemen. De verklaring hiervoor is daarin te zoeken, dat zij in de hofdstad steeds een bescheiden rol gespeeld hebben. Bankwezen, handel en journalistiek zijn alle Joodsch, zonder de medewerking van die drie factoren laat zich nu eenmaal niets organiseeren. De z.g. bourgeoisie is reeds ontwapend, straks zal men ook den honger aanwenden om haar verder te vermurwen, doordien men alleen georganiseerde arbeiders van brood en meel voorziet. Neen, van Boedapest zal evenmin als van Petrograd en Moskou meer een tegenactie uitgaan.

Als buitenstaander kan men de revolutie van 22 Maart van twee standpunten uit beoordeelen: Men behoeft het met de communistische methoden in geenen deele eens te zijn, om te zien, dat slechts een hevige storm in staat was de Hongaarsche atmosfeer eenigermate te zuiveren. Er had zich te veel verkeerds opgehoopt. De onontwarbare binnenlandsche politiek, de kapitalistische orgiën der groote financieele instellingen, die er na aan toe waren de geheele productie in hun macht te krijgen, de naweeën van den oorlog, die alle maakten dat de bodem week, waar men den voet zette. De communistische leiders hebben een ijzeren hand, dus juist datgene, wat in Hongarije behalve Stefaan Tisza, niemand bezeten heeft. Tisza staarde echter in een verkeerde richting; had hij den weg der democratie en onafhankelijkheid betreden, dan was hij de man geweest om Hongarije te redden.

De voornaamste hervormingen, die sedert 22 Maart doorgezet werden, zijn de socialiseering van alle banken, verzekerings-maatschappijen en engros-handelszaken, benevens van vele détailzaken. Verder het intrekken der grondverdeelingswet, met de bepaling dat de gronden in gemeenschappelijk bezit der gemeente overgaan. In de meeste groote steden werden alle woonhuizen staatseigendom verklaard. De safe's werden geopend; alle sieraden boven Kr. 2000 waarde in beslag genomen, evenals alle kunstverzamelingen en boekerijen. Alle wapens werden afgenomen, slechts georganiseerde industriearbeiders worden ervan voorzien. Het schenken van alcohol werd streng verboden, een kieswet werd uitgevaardigd, waarbij zij, die niet werken of van het werken voor loon van anderen leven en merkwaardigerwijze de koplieden van het kiesrecht uitgesloten zijn. Met één woord, het afbreken is in vollen gang, binnenkort is van het huis, waarin Hongarije gewoond heeft, de laatste steen weggedragen. Het genie, waaraan de wederopbouw moet toevertrouwd worden, houdt zich waarschijnlijk uit bescheidenheid nog schuil, want voor de den volke bekende politici, zou deze toch ietwat zwaar kunnen zijn.

Debreczin ontruimd.

Het *Hong. Korr. Bur.* deelt mede, dat de Roemeniërs hun opmarsch op 22 April tusschen Theiss en Maros op de heele linie voortzetten en Dinsdagavond in Kisjenoe voor Nagy Szalouta stonden, voor Debreczin en in Mateszalka.

De Roemeensche cavalerie, over Nagy Szoeloes vooruit gerukt, werd onder achterlating van patrouilles op den Z.oever van de Theiss teruggetrokken. De Hongaarsche troepen waren op verscheidene plaatsen tuchteloos, zoo vooral voor Debreczin. Onder deze omstandigheden werd Debreczin in den loop van den nacht ontruimd. De arbeiders van Debreczin hielden tot het laatste oogenblik de macht in handen en vervulden moedig en volkomen gedisciplineerd hun plicht.

TSJECHO-SLOWAKIJE

Polen en Tsjechen.

PRAAG, 23 April *(Holl. Nb.)*. De minister van Nationale Verdediging Klofac pleitte gisteren in een groote volksvergadering voor een vergelijk tusschen de Polen en de Tsjechen, teneinde een sterken anti-Duitschen bond te krijgen. Deze zou de Tsjecho-Slowaaksche republiek, Joego-Slavië en Roemenië omvatten.

De Tsjechen willen aan de Polen het gebied van Teschen overlaten, voor zoover zij dit kunnen missen. Het kolendistrict van Karwin is echter een levensvoorwaarde voor den staat. De Tsjecho-Slowaaksche republiek streeft naar een goede politieke en economische verstandhouding met haar Poolsche naburen in Duitsch-Oostenrijk en Hongarije.

RUSLAND.

Financieele schikkingen met Rusland.

De *Temps* critiseert de schikkingen met Nansen getroffen in zake de levensmiddelenvoorziening. Er is sprake van, zegt het blad, om te eischen dat de Russen betalen in goud en in platina. Maar het goud is gestolen uit Roemenië of van Russische particulieren. En het platina is van Fransche bezitters. Zich door de Russen met deze rijkdommen doen betalen, is zich aan heling schuldig maken...

GEMENGDE BERICHTEN.

De vlucht over den Oceaan.

Alweer uitstel.

Uit St. John (New-Foundland) seinde *Reuter* eergisteren één uur 's middags aan sommige bladen: Er zal heden noch de komende dagen worden gevlogen, indien de huidige weersgesteldheid aanhoudt.

Acht uur 's ochtends seinde *Reuter* gisteren: Het weer blijft ongunstig, de mist en regen houden aan, zoodat het onwaarschijnlijk is dat er zal worden gevlogen.

In Belgisch-Congo, aldus *Havas-Reuter*, zijn, volgens de laatste berichten, 500,000 aan de griep ten offer gevallen.

LANDSVERDEDIGING.

De kolonel J. H. van der Hegge Zijnen, commandant der VIIIe inf.-brigade, wordt, naar de *Tel.* meldt, binnenkort bevorderd tot generaal-majoor en zal belast worden met het commando der 4e divisie; komt alsdan te Amersfoort in garnizoen.

SPORT

Paarden.

Rennen in Duitschland. — De ontvangsten aan entrée's bij de openingsrennen op tweeden Paaschdag op de Karlshorst-baan nabij Berlijn bedroegen 250,000 Mark. Dit is een record voor een Berlijnschen rendag, waarbij men nog in aanmerking moet nemen dat een der ingangen wegens onvoldoende bewaking formeel werd bestormd en velen zoo kosteloos binnenkwamen totdat militairen de orde herstelden.

De omzet aan den totalisator bedroeg 2 millioen 576,115 Mark (1,590,985 Mark winnend en 985,130 Mark plaats).

Vliegen.

Jules Védrines. † — Omtrent het ongeluk, dat Védrines het leven kostte, saint de Parijsche correspondent van het *Hbl.* de volgende bijzonderheden:

Toeschouwers zagen een groot toestel zeer laag vliegen; de vlieger zocht blijkbaar een plek om te landen. Op een gegeven oogenblik hield de schroef op te draaien, het toestel verwarde met de vleugels in een wijngaard en sloeg toen geheel over den kop.

Védrines en zijn mécanicien waren overdekt met wonden, hun ledematen waren gebroken; zij waren onmiddellijk dood. Tusschen de overblijfselen van het toestel vond men de post, die de vliegers naar Rome wilden brengen, benevens een bouquet, bestemd voor de koningin van Italië.

Voetbal.

Nederland—Zweden. — Uit een correspondentie uit Stockholm verneemt de *N. R. Ct.*, dat aldaar de influenza nogal ernstig heerscht. Tal van jongelui zijn vooral door de ziekte aangetast. Een en ander belemmert de afwerking van het voetbalseizoen en de oefening van de Zweedsche ploeg, die den toer zal maken naar België en Nederland, als men althans, tegen Pinksteren, alle passen door het Duitsche consulaat geviseerd kan krijgen.

Lawntennis.

Wedstrijden te Wageningen.— Maandag was de laatste dag dezer wedstrijden, welke op touw waren gezet, om meer belangstelling te wekken voor de tennissport in Wageningen en omgeving. Het was op de banen bij Nol in het Bosch ook nu weder zeer druk, veel belangstellenden uit de gansche omgeving.

De uitslag van Maandag volgt hier:

Gemengd dubbel spel, halve beslissing: mej. D. Leccius de Ridder—Teixeira de Mattos sl. mej. A. Berenbak—Hoetjer 6—4, 8—6; mej. D. Frowein—Kervel sl. mej. Baas—Hoedt 7—5, 6—4. Beslissing: mej. Frowein Kervel sl. mej. D. de Ridder—Teixeira de Mattos 6—4, 6—2.

Heeren dubbel spel, halve beslissing: v. d. Vinne—Frowein sl. v. Winssen—Molenaar 7—5, 6—2; Kervel—Temminck sl. Franck—Schroevers 6—4, 6—0. Beslissing: Kervel—Temminck sl. v. d. Vinne—Frowein 3—6, 7—5, 6—1, 10—8.

Schaken.

Ter propagandeering van het schaken houdt de Residentieschaakclub alhier a.s. Zondag in haar clublokaal, Café van Alsum, Wagenstraat 23, een ééndaagschen wedstrijd om prijzen voor schakers, die niet zijn aangesloten bij clubs.

SCHEEPVAARTBERICHTEN.

MIJ. NEDERLAND.

Jan Pz. Coen, 19 April van Amsterdam te Batavia.
Krakatau, 19 April van Brima n. Akyab.
Oranje, Batavia Amst. pass. 22 April Gibraltar.
Birma, 19 April v. Calcutta naar Akyab.
Nias, 17 April van Java te Yokohama.

ROTTERDAMSCHE LLOYD.

Insulinde, Batavia Rotterdam, wordt 24 April te Suez verwacht.
Menado, Java—Rotterdam, 18 April van Padang.
Tabanan, Rotterdam—Java, pass. 21 April Gibraltar.
Araken, 20 April van Dartmouth naar New-York.

HOLLAND—AMERIKA LIJN.

Poeldijk, Tampa—Puerto Mexico, 21 April te New-Orleans.
Andijk, 21 April van Baltimore te New-York.
Soestdijk, La Plata—New-York, 16 April van Barbados.
Zuiderdijk, 19 April van Havre te Barry.
Amsteldijk, Rotterdam—New-York, was 18 April in draadlooze verbinding met Valencia.

KON. W.-IND. MAILDIENST.

Prins Fred. Hendrik, 17 April van New-Orleans naar San Juan.

KON. HOLL. LLOYD.

Gooiland, Baltimore—Hango, 4 April te Norfolk.

KON. NED. STOOMBOOT-MIJ.

Ulysses, 19 April van Sandy Hook te Newport News.
Luna, Amst.—Gibraltar, 23 April van Falmouth.
Mars, 23 April v. Amst. n. Barry.
Tellus, 21 April v. Lissabon n. Falmouth.

DIVERSE STOOMVAARTLIJNEN.

Graaf Adolf, 20 April van Cardiff n. Las Palmas.
Gallia, 21 April van New-York n. R'dam.
Alblasserdam, 22 April v. Dundee n. Bordeaux.
Markab, 23 April van New-York n. R'dam.
Groningen, 22 April van Kings Lopin te Bayonne.
Leeuwarden, 23 April van Bilbao n. Cardiff.
Boomberg, Rosario n. Amst, 21 April te Madera.
Ubbergen, Las Palmas—Z.-Amerika, pass. 21 April Fernando Noronha.

ADVERTENTIEN.

Verloofd: 8495
H. B. v. RHIJN
EN
D. KOSSEN
Doopsgez. Predt.
Geen ontvangdag.
's-Gravenhage
Bolsward 21 April 1919.

Volstrekt eenige kennisgeving.
Verloofd:
MARIETTE LAURENS
en
Mr. V. W. CH. PLOEGMAN.
's-Gravenhage.
Geen ontvangdag. 8473

Getrouwd:
J. H. M. ZELDENRIJK
EN
J. G. BOON VON OCHSSÉE
2e Lt. Inf. O. I. L.
Den Haag, 24 April 1919. 8497

Getrouwd:
TH. J. VAN STOCKUM Jr.
en
M. W. VAN REDE.
's-Gravenhage, 24 April 1919.

De Heer en Mevrouw VAN STOCKUM—VAN REDE, betuigen ook namens wederzijdsche familie hun hartelijken dank voor de vele blijken van belangstelling bij hun huwelijk ondervonden. 8461

Getrouwd:
HETTY LOOIJEN
en
J. W. CENIN,
Jur. Docts.,
die, tevens namens wederzijdsche familie, hun hartelijken dank betuigen voor de vele bewijzen van belangstelling bij hun huwelijk ondervonden. 8459
Den Haag, Ginneken, 24 April 1919.

Getrouwd den 15 April 1919 te Davos-Platz
Mr. F. J. H. WIJMANS
en
KÄTE M. LUNZE. 8491
Volstrekt eenige kennisgeving.

Door een treurig ongeval overleed heden onze lieve eenige Zoon en Broeder, de Heer
BEN W. BLIJDENSTEIN,
in den ouderdom van 28 jaar.
Enschede, 22 April 1919.
JAN B. BLIJDENSTEIN.
D. BLIJDENSTEIN—WARNAARS.
Amsterdam,
S. QUIST—BLIJDENSTEIN.
P. M. QUIST. 8382
Hengeloo,
G. J. KONING—BLIJDENSTEIN.
H. T. KONING.
Enschede,
ELSJE BLIJDENSTEIN.
IEN BLIJDENSTEIN.
AN BLIJDENSTEIJN.
De begrafenis zal plaats hebben Vrijdagmiddag om 2 uur.
Eenige kennisgeving.

Heden overleed te Arnhem, na eene kortstondige ziekte, tot onze groote droefheid onze goede, beste Broeder, de Heer
ALFRED ADAM JACOBUS HIERONIMUS VAN DER TOORN.
's-Gravenhage, 22 April 1919.
J. J. W. H. VAN DER TOORN.
M. M. VAN DER TOORN.
C. W. S. VAN DER TOORN.
M. P. VAN DER TOORN.
A. VAN DER TOORN.

Heden ontvingen wij uit Lijdenburg, Transvaal, telegrafisch bericht van het overlijden van onzen geliefden Broeder en Zwager
JACOBUS JOHANNES RUDOLF NIEUWENHUIJSEN,
Echtgenoot van J. G. SCHNEIDER,
in den ouderdom van 49 jaar.
Wed. J. W. SCHNEIDER—NIEUWENHUYSEN.
Den Haag,
Wed. S. HAVEKOTTE—NIEUWENHUYSEN.
Nijmegen,
S. F. M. VAN DIJK—NIEUWENHUYSEN.
P. VAN DIJK.
Den Haag,
C. A. NIEUWENHUYSEN.
A. NIEUWENHUYSEN—DE VRIES.
Pajacombo, Sumatra.
's-Hage, 23 April '19. 8522

Heden is in vrede ontslapen onze geliefde Vader, Behuwd- en Grootvader
GEERT RENKEMA,
Oud-Directeur der Gemeentereiniging te Utrecht,
in den ouderdom van 68 jaren.
Dr. E. H. RENKEMA.
W. A. RENKEMA—SNOECK HENKEMANS.
Dr. M. G. F. RENKEMA.
F. M. J. RENKEMA.
H. W. RENKEMA.
A. T. W. RENKEMA
8509 en Kleinkinderen.
Utrecht, 23 April 1919.

Heden ontvingen wij telegrafisch het droevig bericht van het overlijden te Probolinggo van onze geliefde Moeder, Behuwd- en Grootmoeder 8520
Vrouwe
ELIZABETH PEREIRA,
Weduwe van den Heer
CH. GEO HARDEY,
in den ouderdom van 76 jaren.
Namens de kinderen en kleinkinderen:
A. M. VON FREIJBURG—HARDEY.
Den Haag, 24 April 1919.

Voor de vele bewijzen van deelneming ontvangen bij het overlijden van onze lieve Zuster, Behuwdzuster en Tante,
ISABELLA FREDERICA
Baronesse TAETS VAN AMERONGEN
betuigen wij onzen hartelijken dank.
Uit aller naam: 8487
P. H. Baron TAETS VAN AMERONGEN VAN NATEWISCH.

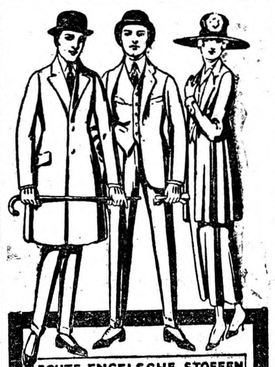
ECHTE ENGELSCHE STOFFEN
CONCUREERENDE PRIJZEN
1e KLAS AFWERKING
Het Jagershuis
AMSTERDAM DEN HAAG ARNHEM
Rokin 118 Hoogstr 6 Steenstr 58

Verhuisd naar
Van Aerssenstraat 62,
HILLY TIBO,
Leerares Solozang,
en
Jacoba Repelaer van Driel,
8452 Concertzangeres.

Firma Th. A. A. SIMONIS
Groenmarkt 34 3772
over de Prinsestraat.
Wassehen, Opmaken en Uitstoomen van Beddegoed.
TELEFOON 2535.
Geopend van 8½-12½ en van 2-7 uur.

VREDE
met U zelve hebt ge, indien Uwe waardepapieren e. d. veilig zijn opgeborgen in een goede brandkast. Laten wij U eens prijsopgave maken. Wij leveren in diverse modellen en grootten onze bekende
DE HAAS' Brandkasten.

WIE HELPT
beslist Nederl. gez. Belg. Vlaming, tegen vergoeding aan **eenige gedragene kleeding, schoenen, ondergoed, enz.**
Br. No. 1249 bur. v. d. blad, 8404

Tel. H. 2128. Tel. H. 2128.
WIJ KOOPEN
geheele en gedeelten v. **Inboedels** en alle opruim. goederen. 8503.
29 Jan Hendrikstraat 29.
Tel. H. 2128. Tel. H. 2128.

Te koop aangeboden
donkergrijs Amazone. maat 44 à f 50.—, en **hooge lak Rijlaarzen** (nieuw), maat 39, à f 40.—.
Adres: **Prins Mauritslaan 50.** 8511

Te koop door omstandigheden
klein chique **hoedje** m. reigersprieten van f 35.- voor f 15.-, een pr. hooge fl. **laarzen** van f 35.- voor f 25.- beide artikelen pas gekocht en nooit gedragen. Brieven No. 1262 bur. v. d. blad.

Te aanvaarden 1 Mei 1919
Beneden- en Bovenhuis met voor- en achtertuin, **Bleyswijkstraat**, koopprijs billijk. **Dubbel Benedenhuis** dadelijk te betrekken. — Br. fr. no. 8478 bur. v. d. blad.

Vanaf heden kunnen wij weer leveren
Belgische Steen Waalvorm
N.V. A. N. DE LINT,
Z. O. Buitensingel 185,
TELEFOON 106 8502

Gevraagd terstond of later een flink
MEISJE ALLEEN
v.g.g.v. Loon f 200 en waschgeld f 36. Hulp aanwezig. Gezin 2 personen. (Groot Hertoginnelaan). Brieven franco 8477 bureau van dit blad.

DAME-HUISHOUDSTER.
Besch. j. Dame, 34 j., P.G., (Mod.) opger. hum., degel. huish., g. k. koken, zoekt plaatsing ter best. huishouding bij Heer of kl. gezin. Hulp van dagm. of dienstb. gewenscht. Uitstek. aanb. voorz. Brieven ond. lett. P., 1084 aan BEIJERS' Adv.-Bur. Utrecht. 8481

GEVRAAGD
net Jongmensch voor hulp van den Directeur en om geheel in het **vak opgeleid te worden.** Schriftelijke aanbiedingen, met verlangde vergoeding aan: ALGEMEENE GARAGE- EN AUTOMOBIELMAATSCHAPPIJ, De Carpenfierstraat 87—89, Den Haag. 8512

HUISHOUDING.
Heer van goede familie, gep. leeftijd, oud-hoofdambtenaar, **zoekt**
BESCHAAFDE JONGE DAME
om zijne Huishouding met Dagdienstbode te bestieren.
Kennis kookkunst vereischt, muzikale kennis aanbeveling.
Brieven ond. No. 8425, Bur. v. d. Bl.

Monsieur serieux
demande à prendre des **leçons de Français** avec personne instruite. Ecrire sous lettres G. M. D. à NIJGH & v. DITMAR, Haag. 8471

Monsieur serieux demande à prendre des **leçons de Français** avec personne instruite.
Ecrire sous lettres G. M. D. à NIJGH & v. DITMAR, Haag.

Huishoudster
Besch. Wed. 45 jaar, zeer bekwaam, **zoekt plaatsing.** 8506
Br. no. 1274 bur. van dit blad.

Kinderjuffrouw
Jonge Dame, M.U.L.O. onderwijsgen., zoekt door omst. intern plaatsing bij kinderen. Br. no. 1273 b. v. d. bl

Dame Huishoudster.
BESCH. DAME P. G., m. l. ervaren huishoudster, g. kun. koken, ook Ind. tafel, **z. pl. ter best. eener huish. of gezelsch.** genegen naar 't buitenl. **te gaan,** prima ref. 8496
Br. o. no. 120 Adv. Bur. Beeklaan 349.

Een Bankinstelling zoekt
in verbinding te komen met ENERGIEK HEER VAN GOEDEN HUIZE, goed geintroduceerd bij H. H. Kapitalisten, ten einde OPGELEID te worden tot
BANK-REMISIER.
Brieven onder No. 1680 F. H. a. h. Adv.-Kant. v. J. H. DE BUSSY, Rokin 60-62, Amsterdam. 8483

Kantoorbediende.
Met ingang van 1 Mei a. s. kan op een **Bankierskantoor** geplaatst worden een alleszins fatsoenlijk en betrouwbaar **Jongmensch,** goed op de hoogte van Boekheuden en Rekening-Courant en verder een keurige hand schrijvende. Aanvangssalaris f 50.— p. maand en bij gebleken geschiktheid goede vooruitzichten. Br. onder overlegging van prima getuigschriften en opgaven van leeftijd en godsdienst, worden ingewacht onder lett. G. K. 1225, Adv.-Bur. D. Y. ALTA, Wagenstr. 45a. 8518

HUISBEWAARDERS.
Nette lieden zoeken als zoodanig betrekking. Man bezigheden b. h. h. Zeer goede referentiën. 8521
Br. No. 1277, Bur. v/d. Blad.

Een ongehuwde Dame **vraagt** bij een beschaafde Familie
Inwoning
als **Paying guest.**
Br. onder No. 8499, Bur. v. d. Bl.

Gemeubileerde
Zit- en Slaapkamer en **Keuken te huur gevraagd** door echtpaar z. k. 8505
Brieven No. 1272 bur. van dit blad.

Gaskronen
en ander **oud Koper,** de hoogste waarde, **v. Dijckstraat 200.** 8508

Eetkamer-Ameublement
te koop met leeuwenkoppen gebeeldhouwd, fabriek DONK, 2 fauteuils, 6 stoelen, tafel met bijbladen, 2 kleine tafeltjes, spiegel, dressoir en buffet. Dagelijks **te zien:** VAN DIJCKSTRAAT 174, Haag. 8507

Grands Magasins du Bazar de la Paix
WARENHUIS
SPUISTRAAT t/o PASSAGE, DEN HAAG.
Wij vestigen voor de schoonmaak speciaal Uwe aandacht op onze rijke collectie
Cretonnes, Batikstoffen, Brabantstoffen, Kleedjes, Sarongs, Slendangs enz.
Wij hebben hierin eene uitgebreide sorteering voorhanden en twijfelen niet of U zult bij ons Uw keuze kunnen doen. 8519

PAEDAGOOG VAN NAAM
vrijz. algem. ontw. Specialist in wisk. vakken, geen werkkring, wenscht te Amersfoort direct of met Sept, bij één jongen v. g. huize **nog 2 à 3 jongens,** 't zij schoolgaand, 't zij voor opleiding. Groote routine en zorgzaam. Aanvr. A. M, 1919 a. h. Adv.-Bur. KRUISMAN & Co., A'dam.

8510

INRICHTING V. TECHN. EN ALGEM. ONDERWIJS (C.-O.) TER **OVERNAME AANGEB.** KOOPPR. *f* 50,000.— (125 LEERL.) ZEER GESCHIKT V. INGENIEUR OF GEPENS. TECHN. AMBT. RUIME WINSTEN. — GEM. EN KALME WERKKRING. — GEEN TUSSCHENPERS. BR. ONB. E.D. 1857, ALG. ADV. BUR. A. DE LA MAR AZN., AMSTERDAM.

P. G. JANSEN'S
Luxe Verhuur-Auto's
Eenig Adres:
KONINGINNEGRACHT 1p,
over Hoofdingang Dierentuin
Men lette op Telef. No.
H 851 en H 852
Auto's voor Trouwgelegenheid en Maand-auto's a4049
DAG EN NACHT GEOPEND.

Denemarken.
IN
POLITIKEN
het grootste blad van Denemarken,
ver verbreid in Industrie- Handels- Zeevaart- en Financieele kringen, adverteeren voortdurend de grootste firma's van binnen- en buitenland.
Baat het meest - Kost het minst.
Alle inlichtingen worden door de Nederlandsche advertentiebureau's verschaft, of door het advertentiebureau van
POLITIKEN
Tel. adres: »Politiken". Kopenhagen, B.

VERKADE'S HONING ONTBIJTKOEK
Kunt U thans weder in onderstaande van ouds bekende soorten bij Uw Winkelier verkrijgen:
PRIMA HONING ONTBIJTKOEK IN CARTON
90 CENT
KLEINE HONING ONTBIJTKOEK IN PAPIER
30 CENT
Meerdere soorten zullen spoedig volgen.
Bij elken koek is een PLAATJE verpakt voor ons nieuwe PLAATJESALBUM „FRIESLAND" door JAC. P. THIJSSE, dat dezer dagen verschijnt. Prijs f 1,—
ZAANDAM VERKADE'S FABRIEKEN

Bij onderhandsche akte van 7 April 1919 is SIEGMUND LANDY, koopman te 's-Gravenhage, getreden uit de door hem met de heeren JOZEF COHEN en JACQUES SCHEUBLIN, beiden kooplieden te 's-Gravenhage aldaar gedreven Handelsvennootschap onder de firma SCHEUBLIN & Co., wordende deze firma door de firmanten Cohen & Scheublin voortgezet, zonder eenige aansprakelijkheid van den uitgetreden vennoot LANDY. 8469
Rotterdam, 23 April 1919.
Nieuwehaven 129.
't Welk certificeeren
mrs. COHEN & VAN VRIESLAND.

Bij onderhandsche akte van 7 April 1919 is het tusschen SIEGMUND LANDY, JOZEF COHEN en JACQUES SCHEUBLIN, kooplieden te 's-Gravenhage, bestaande contract tot het aangaan van een handelsvennootschap onder den firmanaam MAATSCHAPPIJ TARKOLINE, gevestigd te 's-Gravenhage en Gouda, ontbonden;
Rotterdam 23 April 1919.
Nieuwehaven 129. 8470
't Welk certificeeren
mrs. COHEN & VAN VRIESLAND.

De DIRECTIE der 8490
ORANJE-NASSAU-HYPOTHEEKBANK,
te 's-Gravenhage bericht, dat door de Algemeene Vergadering van Aandeelhouders, gehouden op 23 April 1919, het **Dividend** over het boekjaar 1918 bepaald is op **zeventien percent** en dientengevolge betaalbaar zijn vanaf 25 April a.s.:
Dividendbewijs No. **25** der Aandeelen van de Eerste Serie met **f 17.—**
Dividendbewijs No. **15** der Aandeelen van de Tweede Serie met **f 17.—**
Dividendbewijs No. **24** der Oprichtersaandeelen met **f 45,12**
te 's-Gravenhage: bij het Bijkantoor der NEDERLANDSCH-INDISCHE HANDELSBANK, Lange Houtstraat No. 2;
te Amsterdam: ten kantore der INCASSO-BANK en ten kantore van de Heeren DE KOCK & UYT DEN BOGAARD;
te Rotterdam: ten kantore der ROTTERDAMSCHE BANKVEREENIGING en voorts bij H.H. Agenten in de voornaamste plaatsen des Rijks.
De Directie voornoemd:
J. G. D. WATELER. Mr. F. L. KLEYN.
's-Gravenhage, 24 April 1919.

Mijnbouw Maatschappij „SIMAU."
Ondergeteekende bericht, dat bij hare kantoren **betaalbaar** is het **Dividendbewijs No. 13** der Aandeelen van bovengenoemde Maatschappij met *f* 35.— vanaf 24 April 1919.
De Coupons dienen vergezeld te gaan van geteekende Nummerlijsten in duplo, welke moeten worden ingevuld naar volgorde der seriën en vervolgens naar volgorde der nummers; de formulieren zijn bij ondergeteekende verkrijgbaar.
ROTTERDAMSCHE BANKVEREENIGING.
AMSTERDAM, 24 April 1919. 8486

TENNISCLUB
zoekt nog eenige Heeren medespelers, leeftijd 20-30 jaar.
Br. no. 8482 bur. v. d. blad.

TENNISBAAN.
Voor club van schoolgaande jongelui uit netten stand, wonende op **Duinoord,** wordt voor den **Zondagmorgen** of -middag **terstond eene baan gevraagd.**
Aanbiedingen worden onder No. 8504 aan het bur. v. d. blad ingewacht.

BERICHT!
De **'s-Gravenh. Electr. Wasch- en Fijn-Strijkinrichting** maakt hiermede bekend dat er aan deze zaak, wegens enorme uitbreiding **nog verschill. groote en kleine wasschen GEPLAATST kunnen worden,** beslist helder en nette bediening. **Ook fijn strijkgoed voor Dames en Heeren.** Voll. prijscouranten worden na aanvraag zeer gaarne toegezonden.
Minz, aanbev.,
8515 **Mej. KNÖRR, v. d. Neerstraat 52**

HERNIEUWDE OPROEP.
Zij, die in aanmerking wenschen te komen voor de vervulling der opengevallen betrekking van 8455
SECRETARIS DER GEMEENTE GOUDA
worden uitgenoodigd hun sollicitatiën op zegel vóór 3 Mei 1919 in te zenden aan den Burgemeester met bijvoeging van die stukken en inlichtingen, welke hun dienstig voorkomen.
De door Gedeputeerden voorgestelde jaarwedderegeling, met welke de Raad zich heeft vereenigd, doch welke nog niet definitief is vastgesteld, bedraagt f 4000.— met 4 driejaarlijksche verhoogingen van f 250.— klimmend tot f 5000.—.
Persoonlijke kennismaking alleen na oproeping.

Groote Cacao- en Chocoladefabriek vraagt voor spoedige indiensttreding goed ingevoerde
REIZIGER
voor Den Haag en omstreken.
Alleen zij die met de branche bekend en bij de cliëntèle goed ingevoerd zijn, gelieven te reflecteeren. 8513
Sollicitaties met volledige inlichtingen omtrent vroegeren en tegenwoordigen werkkring onder lett. E 81, Alg. Adv. bur. ROUMA & Co., Amsterdam.

Verkoop bij Inschrijving
door de **Commissie voor den Graanhandel te AMSTERDAM,** als lasthebster van de Nederlandsche Regeering, op
DINSDAG 29 APRIL 1919,
des voormiddags 10 uur,
in het Bureau van de Commissie, BEURSGEBOUW, van:
ca. 3440 ton Voedergerst
afgeladen van New-York naar Amsterdam per s.s. **„Orestes",** op cif. conditiën.
Inschrijvingsbilletten, tevens vermeldende de voorwaarden van inschrijving, zijn tegen betaling van 5 cts. per stuk, bij voornoemde Commissie verkrijgbaar. 8497

Verkoop bij Inschrijving
door het **Comité van Graanhandelaren te Rotterdam,** als lasthebber van de Nederlandsche Regeering, op
DINSDAG 29 APRIL 1919,
des voormiddags 10 uur,
in het GRAANHUIS, Wijnhaven 50, van:
ca. 5800 ton Voedergerst
afgeladen van Newport-News naar Rotterdam, per s.s. **„Sirrah",** op cif. conditiën, 8480
Inschrijvingsbilletten, tevens vermeldende de voorwaarden van inschrijving, zijn tegen betaling van 5 cts. per stuk, bij voornoemd Comité verkrijgbaar.

MOTORRIJWIELEN
TE HUUR AANGEBODEN zoowel zware Amerikaansche als lichtere modellen. Tevens wordt onderricht gegeven in motorrijden aan **Dames** en **Heeren.** Vraagt vrijblijvende conditiën onder **No. 1271,** bureau van dit blad. 8509

BUBLAD van het AVONDBLAD.

Hervorming van ons Hooger Onderwijs.

II.

Hiertoe strekt het onlangs ingediende wetsontwerp. In de Memorie van Toelichting worden de gronden aangegeven, waarop het berust. Wat het hier besproken onderwerp betreft, komen zij neer op het volgende:

Het stelsel der gesplitste doctoraten blijkt steeds meer op moeilijkheden te stuiten. Allereerst is deze splitsing met het oog op de ontwikkeling der hedendaagsche wetenschap geheel onvoldoende. Zoo mag in de lijst der doctoraten niet langer het doctoraat in de zoogenaamde moderne talen ontbreken. Zoo heeft de aardrijkskunde als wetenschap een beteekenis verkregen, dat men daarin een doctoraat moet kunnen verkrijgen.

Maar zij is dit ook nog in een ander opzicht. In sommige faculteiten worden doctoraten in bepaalde wetenschappen bij andere ondergebracht, waar zij naar haar aard niet behooren. Doordat een doctoraat in de geschiedenis ontbreekt, wordt de oude geschiedenis bij de klassieke letterkunde, de vaderlandsche geschiedenis onder de Nederlandsche letterkunde opgenomen. Niet alleen is deze combinatie niet juist, maar bovendien leidt dit gesplitste doctoraat tot een zeer ongewenschte splitsing van de studie der geschiedenis. Om verschillende redenen is ook een afzonderlijk doctoraat in de geschiedenis gewenscht."

Maar het grootste bezwaar ligt elders. Het consequent doorgevoerde stelsel van gesplitste doctoraten doet het doctoraat steeds meer zijn wetenschappelijke waarde verliezen. Het wordt een akte van bekwaamheid in een bepaald vak. De universiteit krijgt daardoor het karakter eener vakschool. Dit nu is zijn naar haar wezen niet, al bereidt zij ook voor tot het bekleeden van maatschappelijke betrekkingen, waarvoor een wetenschappelijke opleiding wordt vereischt. Het leidend beginsel onzer Hooger Onderwijswet is, dat men aan de universiteit in staat wordt gesteld, binnen de grenzen eener bepaalde faculteit zelfstandig de wetenschap te beoefenen. De doctorstitel zegt, dat de persoon, die hem heeft verworven, volgens het oordeel der universiteit, daartoe de noodige voorbereiding heeft ontvangen en daarvan de noodige bewijzen heeft geleverd."

Op deze gronden, waarmede het hiervoor geschrevene geheel overeenstemt, wordt thans voorgesteld in zooverre tot den vroegeren toestand terug te keeren, dat in elke der vijf faculteiten slechts één enkel doctoraat wordt beschikbaar gesteld. Dit doctoraat geeft een zuiver wetenschappelijken geretitel, waaraan geen bevoegdheid kan worden ontleend. De bevoegdheden worden teruggebracht tot het voorafgaand examen. Dit kan geschieden door wijziging van het zoogenaamd „Academisch Statuut" dat bij koninklijk besluit van 27 April 1877 werd vastgesteld, en later herhaaldelijk gewijzigd. Ook thans kan deze wijziging plaats hebben buiten de St. Gen. om bij koninklijk besluit. Aanvankelijk was bepaald dat de vaststelling en ook de wijziging hiervan slechts kon plaats hebben op gezamenlijk advies der senaten van de universiteiten. Daartoe kwamen dan ook, na de afkondiging der wet H. O. in 1876 in het najaar de senaten der drie rijksuniversiteiten bijeen te Leiden, onder leiding van den Rector Magnificus prof. Scholten. De beraadslaging duurde verscheidene dagen, maar gaf tot zooveel verwarring aanleiding, dat daarna zulk een bijeenroeping niet meer heeft plaats gehad. De regeering nam voortaan genoegen met het schriftelijk advies van elken senaat afzonderlijk. Dit zal ook thans na vaststelling der wetswijziging wel het geval zijn.

Wij zullen nu nagaan, welke verandering hierdoor voor elke faculteit zal ontstaan.

Voor de faculteit der theologie geene, want het enkele doctoraat was en is nog een eeretitel zonder *effectus civilis*. Dit blijft dus onveranderd.

Doch voor de faculteit der rechtsgeleerdheid wordt de toestand anders. Wanneer de bevoegdheid, om in de rechterlijke macht te worden benoemd en om als advocaat te worden ingeschreven, naar het voorafgaande doctoraal examen wordt overgebracht, vervalt de gedwongen promotie. Met deze vrijheid kan de exceptie van de promotie op stellingen tevens vervallen en de eisch, die voor alle andere faculteiten geldt, betreffende het schrijven en verdedigen van een proefschrift, ook hier worden gesteld. Men behoeft dan niet meer, gelijk thans nog veelvuldig het geval is in deze faculteit, tweemaal te promoveeren, maar kan zich met den enkelen titel van doctor in de faculteit van rechtsgeleerdheid tevreden stellen.

Zoo worden ook in de faculteit der geneeskunde de thans nog bestaande drie doctoraten vervangen door een enkel.

Dit heeft stellig geen bezwaar, omdat de bevoegdheid tot het uitoefenen der geneeskunde niet wordt verkregen door examens volgens de wet H. O., maar door de bepalingen der Artsenwet.

In de beide andere faculteiten, die der wis- en natuurkunde en die der letteren en wijsbegeerte, wordt de toestand geheel anders. Want hier zijn alle examens schoolexamens, af te nemen door de hoogleeraren der instelling in eigen kring. Gebroken is dus met het stelsel der staatsexamens, dat door Thorbecke werd voorgesteld en door hem consequent doorgevoerd in zijn wet op het Middelbaar Onderwijs. Ook minister A. Heemskerk wilde aanvankelijk dit stelsel in zijn ontwerp van wet H. O. doorvoeren, maar de Tweede Kamer der Staten-Generaal wilde hiervan niets weten en dwong hem tot het stelsel der schoolexamens over te gaan.

Het is voorwaar geen gemakkelijke taak, het Academisch statuut zoodanig te wijzigen, dat het aan aller wensch voldoet. Reeds nu wordt terecht voorgesteld, aan 't candidaatsexamen elke bevoegdheid tot het geven van onderwijs te ontnemen en deze geheel naar het daarop volgend doctoraal examen over te brengen: Het candidaatsexamen wordt op deze wijze een soort van propaedeusis, waarin de hulpwetenschappen op den voorgrond treden, terwijl de hoofdstudie van den candidaat haar zwaartepunt vindt in het doctorale examen.

Hieraan moet dan ook de bevoegdheid tot het geven van onderwijs worden ontleend; toch zou te groote beperking hier schadelijk zijn. Zoo komt het mij wenschelijk voor dat de bevoegdheid tot het geven van onderwijs in wiskunde, natuur- en sterrenkunde verbonden blijft en niet wordt gesplitst. Ook dat in het belang van het gymnasiaal onderwijs bevoegdheid kan worden verkregen om zoowel de natuurkunde als de scheikunde te doceeren, welke bevoegdheden thans in verschillende doctoraten zijn gescheiden.

Ongetwijfeld zal het aantal doctoren na aanneming en inwerkingstelling der wetswijziging en van het academisch statuut in verhouding afnemen en wel geen exceptie worden gelijk in de faculteit der theologie, maar toch belangrijk verminderen. Zou het nu geen aanbeveling verdienen om hun, die door academische examens bevoegdheid voor het geven van onderwijs hebben verkregen, een anderen titel te geven dan die van doctorandus? Deze toch wijst op een overgangstoestand, waarin vele gedurende hun verder leven blijven verkeeren, omdat hun de lust of de middelen ontbreken om aan de vereischten voor het verkrijgen van den doctorstitel te voldoen. Zou het niet wenschelijk zijn voor hen den titel van *Magister* in te voeren, als staande onder dien van *Doctor*, gelijk Faust dit reeds in zijn eerste alleenspraak zoo treffend uitdrukt? En dan met de bijvoeging van het vak, of de vakken, waarvoor de onderwijsbevoegdheid is verkregen. Aldus zouden de oude titels, waarop ik in den aanvang van dit opstel wees, weer in eere komen. Want de titel van *dr.* is dan, als gevende geen enkele bevoegdheid, niet meer voldoende. Zoo ook stellen thans gepromoveerde medici het teeken *dr.* vóór hun naam, en de bijvoeging *arts* er achter.

Intusschen geef ik dit denkbeeld voor beter.

Het hier besproken wetsontwerp geeft ook een behoorlijke oplossing van een ander vraagstuk. Dit betreft het doctoraat *honoris causa*, dat in den laatsten tijd herhaaldelijk en om zulke verschillende redenen werd toegekend. Deze toekenning is een oud voorrecht der universiteiten, gelijk blijkt uit de regeling bij kon. besluit van 1815, waarin het volgende voorkomt: „geen dezer (akademische) graden zal verkrijgbaar zijn zonder de hieronder te bepalen examina, zullende het echter als van ouds aan de hoogescholen vrijstaan, om aan mannen van uitstekende verdiensten, zoowel buiten- als binnenslands, den doctoralen titel, als blijk van achting, toe te staan of aan te bieden; doch zal in dit geval de zaak, op voordracht van de faculteit, bij welke de graad gegeven wordt, door den geheelen senaat, daartoe opzettelijk bijeengeroepen, moeten behandeld worden en zullen in dit geval de kosten, evenmin als de examina, gevorderd worden."

Men ziet hieruit, hoe ruim reeds destijds deze zaak was geregeld. Daarbij is slechts sprake van „mannen van uitstekende verdiensten", zonder dat het gebied, waarop zij zich hebben onderscheiden, wordt genoemd. Het betreft dus niet alleen het gebied der wetenschap, maar ook dat der techniek of der schoone kunsten.

In de wet H. O. is in art. 139 hetzelfde bepaald, doch wat korter uitgedrukt, aldus: „de senaten hebben het recht om, op voordracht der faculteiten, wegens zeer uitstekende verdiensten aan Nederlanders of vreemdelingen het doctoraat *honoris causa* te verleenen."

Zoo is ook hier het beginsel gehandhaafd en kan aan verdienstelijke mannen op elk gebied de doctorale waardigheid worden toegekend. Doch hierbij bestaat een bezwaar. Want art. 140 der wet luidt aldus: „de graad van doctor geeft in het algemeen de aan dien graad bij deze en andere wetten verbonden bevoegdheid tot het geven van onderwijs en tot het uitoefenen van ambten en bedieningen." Zoo ruim gesteld is deze bepaling ook van toepassing op de doctoren *honoris causa*, en dat kan de bedoeling van het eerbewijs niet zijn. Zoo verkregen de toonkunstenaars en de tooneelspeelkunstenaars, aan wie wegens groote verdienste op hun gebied, de doctorstitel *honoris causa* werd toegekend, hiermede de bevoegdheid om onderwijs te geven aan gymnasia en hoogere burgerscholen in de Nederlandsche taal, de geschiedenis en de aardrijkskunde. Van deze bevoegdheid zullen zij wel geen gebruik maken, maar het recht daartoe is hun toch toegestaan.

Hieraan nu wordt een einde gemaakt door het aanhangige wetsontwerp. Wel blijft het recht tot benoeming volgens art. 139 onveranderd, maar aan het doctoraat wordt elke bevoegdheid ontnomen door de bepaling, dat zij is verbonden aan het voorafgaande doctorale examen. Dus zonder examen, geen bevoegdheid; daarmede wordt het doctoraat *honoris causa* een zuivere eeretitel, waaraan geen enkel recht tot benoembaarheid of tot het geven van onderwijs kan worden ontleend.

Duidelijk wordt dit uitgedrukt door de voorgestelde wijziging van het bovenaangehaalde artikel 140, welke wijziging aldus luidt:

„De graad van doctor en het getuigschrift van met goed gevolg afgelegd examen geven de bij deze en andere wetten daaraan verbonden bevoegdheid tot het geven van onderwijs in de vakken, in laatstgenoemd getuigschrift vermeld, en tot het bekleeden van ambten en bedieningen."

Daarbij is dus het doctorale examen als onmisbare voorwaarde opgenomen.

Naar wij zagen bevat het ingediende wetsontwerp voortreffelijke bepalingen, waarvan een spoedige inwerkingstelling hoogst wenschelijk is. Moge het dan worden gevolgd door andere voorstellen, die niet minder belangrijke onderwerpen betreffen, en aldus de hervorming van ons hooger onderwijs geleidelijk plaats hebben.

P. VAN GEER.

's-Gravenhage, April 1919.

De Dag.

Blijkens een berichtje in het H b l. is de hoeveelheid levensmiddelen welke van hieruit aan Duitschland kunnen worden geleverd, zonder dat daardoor een der overeenkomsten met de Entente wordt overtreden, vergroot.

Hetgeen wij hoorden over de ten deze bij Nederlandsche „crisisvereenigingen" e. d. bestaande plannen, doet ons evenwel vreezen, dat een aantal Nederlandsche kooplieden weer de oude fout zal begaan en alleen lettend op direct voordeel, toekomstmogelijkheden zal verspelen. Er schijnen plannen in den maak om aan de levering van bepaalde levensmiddelen de voorwaarde te verbinden, dat ook andere goederen worden gekocht.

Het is mogelijk, dat de nood der Duitschers hen ertoe brengt, dergelijke transacties thans aan te gaan, maar wij zouden het toch wel zeer betreuren indien een kortzichtig verlangen nu exorbitante winst te maken of allerlei „stroppen" kwijt te raken, belemmeringen in den weg zou leggen aan een latere herontwikkeling van het handelsverkeer met Duitschland. Evenals onlangs de Skandinavische landen deden, weigert men nu in Duitschland met surrogaat van tabak vervaardigde Nederlandsche sigaretten, men koopt er Engelsche.

De Nederlandsche exporteurs mogen bedenken, dat al zal Duitschland voor onzen handel in jaren nog niet kunnen beteekenen wat het voor den oorlog beduidde, de moeite die Amerikanen en Engelschen nu reeds doen voor dezen handel, bewijst, dat daar nog steeds zekere toekomstmogelijkheden liggen, die niet mogen worden verwaarloosd of in den waagschaal gesteld voor een oogenblikkelijk profijt.

*

Wij hebben onlangs de aandacht gevestigd op de noodzakelijkheid de Nederlandsche materieele belangen in Hongarije krachtig te verdedigen. Uit het telegram in ons Ochtendblad over den brief van Bela Kun aan Balfour blijkt, dat de Hongaarsche regeering op dit oogenblik althans wellicht onder den indruk van de aanrukkende anti-sovjet-legers bereid is haar economische proefnemingen niet voor buitenlandsch bezit te laten gelden. Een economische commissie der Entente wordt uitgenoodigd de zaak in Boedapest te komen regelen. Wij twijfelen niet of onze regeering zal zich haasten om voor de Nederlandsche belangen dezelfde voordeelen te verwerven als voor die der Entente.

*

Karakteristiek is de tramactie te Rotterdam. In December jl. zijn de loonen „op peil" gebracht. Nu, 3½ maand later, wenscht men ze weer op peil te zien gebracht, ditmaal gelden echter niet de gemeenteloonen, maar die van de Haagsche tram als maatstaf.

Daarna komt er over 3 maanden waarschijnlijk weer een andere.

* * *

De breuk is er bijna. Orlando heeft aangekondigd, dat hij heden uit Parijs naar Italië zal vertrekken. Hij is nog niet weg, maar hij heeft eenigszins den weg tot een terugtocht afgesneden door Wilson — niet het Amerikaansche volk — verantwoordelijk te stellen voor deze beslissing. Wilson heeft, volgens zijn schrijven aan Lloyd George en Clemenceau, door zijn ingrijpen de zaak bedorven. Wilson kwam tusschenbeiden op het oogenblik, dat Italië een uiterste poging deed tot verzoening.

Zou Wilson werkelijk nog iets te vroeg zijn gekomen met zijn verklaring? Zou hij door te vroeg in Italië opwinding te veroorzaken een vreedzame schikking hebben onmogelijk gemaakt? Wij kunnen het nauwelijks gelooven. De Italiaansche gedelegeerden hebben al den tijd gehad om concessies te overwegen, Wilson heeft in het oneindige geduld geoefend, thans achtte hij het oogenblik gekomen om zich te verantwoorden tegenover de wereld, die op hem het oog houdt gevestigd. Hij kon het dralen niet langer toelaten. Het kan zijn, dat de Italiaansche gedelegeerden werkelijk hoopten langzaam de Italiaansche openbare meening voor te bereiden op een teleurstelling, te voorzien was niet, wanneer het oogenblik zou zijn gekomen, dat het Italiaansche volk zich zou neerleggen bij een vrede, die het niet alle vruchten bracht, welke het werden beloofd.

Te Rome, waar eenige maanden geleden Wilson werd toegejuicht en schitterende redevoeringen hield, zijn thans betoogingen gehouden voor de bereiking der oorlogsdoeleinden. Of straks het Italiaansche volk even geestdriftig zal zijn als economische druk wordt geoefend tegen Italië? Of de Italiaansche eenheid nieuwe ellende zal kunnen doorstaan? Ook in Italië woelt het reeds lang. Het is waar de winter is voorbij en Italianen hebben als zij de zon zien weinig behoeften, maar zij zijn voor hun kolen volstrekt afhankelijk van de bondgenooten. Hun industrie heeft kolen noodig. Wordt zij gedwongen tot rust, dan zal met het toenemen van het aantal werkloozen ook Italië gemakkelijk een prooi van bolsjewisme worden. Daarom klinken bedreigingen met het opnemen der wapenen als een kinderachtige bluf. Met wie zou Italië thans een extratour beproeven, als het niet was met de Russische bolsjewiki, en wat hun steun beteekent, ondervond de Hongaarsche radenregeering reeds.

Er is nog een andere zijde aan het vraagstuk. Vermoedelijk verwachtte Orlando door zijn schrijven aan Clemenceau en Lloyd George verwijdering te brengen tusschen hen en Wilson. Clemenceau heeft ook zijn grieven en al blijft *Havas* de geruchten omtrent een defensief verbond pousseeren, het verbond is er nog niet.

Volgens *Reuter* hebben Clemenceau en Lloyd George beiden Italië, indien het op zijn aanspraken staat, toegezegd het verdrag van Londen na te komen. Waarschijnlijk vatten zij dit als een eereschuld op, welke zij willen afdoen. Fiume werd echter niet aan Italië toegewezen dus heeft het in dit opzicht niets te wachten.

Bij het sluiten van den vrede zou het dan kunnen rekenen op den Fransch-Engelschen steun, terwijl Wilson op de hand van de andere partij is. Orlando heeft het er niet op laten aankomen, hij trekt terug, blijkbaar omdat hij zich niet sterk genoeg voelt om zich voor het Italiaansche volk te verantwoorden, en hij werpt de schuld op Wilson, en maakt een onderscheid tusschen den President en zijn volk. Een dubbele speculatie dus op de vijanden van Wilson, om over het hoofd van Wilson heen den vrede te krijgen, die Italië alles geeft, wat het eischt. Het is een gevaarlijk spel. Wij gelooven nog niet, dat Clemenceau het voorbeeld zal volgen en zal medewerken om Amerika te drijven naar de zijde van de vijanden, wat voor Frankrijk voor nu en voor de toekomst na al zijn opofferingen een nog grooter nederlaag zou beteekenen dan een nederlaag in den oorlog zou zijn geweest.

Na Wilsons houding in het Italiaansche vraagstuk hebben de geassocieerden gezien, dat de President ondanks het weloverwogene van elk zijner besluiten niet met zich laat spelen. De verklaring op zichzelf was weder wat den vorm betreft zoo welwillend mogelijk jegens Italië. Wilson deed alles om het Italiaansche volk de overtuiging te schenken van zijn vriendschappelijke gevoelens en om het met argumenten te overtuigen, dat zijn veiligheid geen gevaar liep door het afzien van enkele aanspraken, nu de toestanden zouden veranderen. Die argumenten kunnen alleen worden begrepen en gewaardeerd door volkeren, die vertrouwen in den Volkerenbond en rijp zijn voor de nieuwe ideeën. Van Italiaansche zijde is zeer weinig belangstelling getoond in den Volkerenbond en Italië heeft in dezen oorlog slechts de „heilige zelfzucht" gehuldigd, het houdt zich tot het einde toe aan dit beginsel.

*

Het antwoord der geallieerde en geassocieerde regeeringen aan de Duitsche regeering is verzonden en wordt door de Duitsche regeering bevredigend geacht. Den Duitschen gedelegeerden wordt alle vrijheid van beweging voor de vervulling van hun missie gewaarborgd en volledige vrijheid van telegrafisch en telefonisch verkeer met hun regeering toegestaan.

Waarin hun missie zal bestaan wordt ook ditmaal in het midden gelaten!

Weldra zal de wereld echter de vredesvoorwaarden kennen, zooals deze werkelijk zijn opgesteld gedurende den wapenstilstand van ruim vijf maanden.

*

De Hongaarsche Radentroepen moesten Debrecszin reeds ontruimen. De Roemeensche opmarsch gaat snel en ondervindt voortdurend versterking in de ongedisciplineerdheid der revolutionaire Hongaarsche troepen, die weinig lust toonen voor de radenrepubliek te strijden. Zoo schijnt het einde der radenrepubliek nabij. Misschien is het onder dezen indruk, dat de radenregeering, die na de onderhandelingen met Smuts nog vrij krachtig op haar standpunt stond, thans bijzonder den nadruk legt op haar zorg voor de belangen der vreemdelingen.

De toestand blijft niettemin eigenaardig: De Roemeniërs blijven voorwaarts dringen in Hongarije, wat dan toch geschiedt met medewerking van de Entente, en intusschen wordt door de nota van Bela Kun aan Balfour nog eens aangetoond, dat er geen breuk bestaat tusschen de Hongaarsche radenregeering en de Entente. Het is tweeslachtig als zeer veel in den tegenwoordigen internationalen toestand.

FEUILLETON.

Mina Kruseman.

Elders in dit blad is onlangs een passage medegedeeld uit een particulier schrijven van Mina Kruseman aan mevrouw W. van Itallie—Van Embden, ontleend aan het Maandblad van de *Vereeniging voor Vrouwenkiesrecht*.

De toon van dat schrijven was niet malsch en de geest die er uit sprak, was nog even onverzoenlijk tegen „de heeren der Schepping" als toen Mina Kruseman 45 jaren geleden den strijd aanbond voor „de rechten der vrouw."

Het klonk als een stem uit een ver verleden!

Het jongere geslacht kent Mina Kruseman misschien niet eens bij name of verwart haar met de schilders Kruseman; de ouderen hebben slechts een zwakke herinnering aan haar bewaard. Als bijna alle menschen die het twijfelachtige voorrecht hebben, héél oud te worden, heeft de nu tachtigjarige zichzelve overleefd.

Er is een tijd geweest, waarin Mina Kruseman meer van zich deed spreken dan eenige andere vrouw in Nederland. Zij is een van de eersten geweest, die moedig het vaandel der vrouw ontplooide en openlijk wees op het onrecht in wetgeving en maatschappelijke moraal ten opzichte van de vrouw. Daar was dúrf toe noodig! Wat wist men in Nederland van vrouwenemancipatie — zooals het toen heette! Men had er de zonderlingste voorstellingen van. Zelfs ontwikkelde mannen haalden er de schouders voor op, lachten schamper als zij er van hoorden, staken met Mina Kruseman en haar strijdgenooten den draak. Vrouwenemancipatie? Wat wilden die gekke vrouwen dan toch? Net als de mannen gekleed gaan, met een pantalon aan en een hooge zijden op, en 's middags gaan bitteren? In elk geval begrepen zij wel, dat Mina Kruseman hen van hun prerogatieven wilde berooven, en daar pasten zij voor! En de vrouwen, de eerzame Hollandsche huisvrouwen, voor wie de drie K.'s de alpha en de omega van haar aardsche zaligheid waren, wilden van „dat malle mensch" heelemáál niets weten. Natúúrlijk was het haar alleen maar om een man te doen, al schold ze nòg zoo hard op die geuzerds!

't Was de opvatting, welke *Uilenspiegel* en andere soortgelijke guiten, die den niet altijd frisschen Hollandschen humor onderhouden, geregeld verkondigde.

Romanschrijvers in die dagen lieten geen gelegenheid voorbijgaan om op de voorstandsters van vrouwenemancipatie te hakken. Gelijkstelling van man en vrouw — o, dat wou dus zeggen, dat een vrouw óók een regiment wilde commandeeren, minister of dijkgraaf wilde worden, met den bezem in den mast de zeeën wilde bevaren? Stel je voor!

En de dichters?

Ah, de dichters!

De Beetsen, de Ten Kate's, de Laurillard's, zij verheerlijkten de vrouw als een van God gegeven levensagrement van den man. De vrouw, knusjes gezeten aan den huiselijken haard, manlief opwachtend met warme pantoffels; of wel: slovend en zwoegend in huis en hof, den Heere lovend voor Zijn milden kinderzegen, in één stage zelfverzaking van het kraambed tot den dood.

Dàt was het ideaal, dat de dominee-dichters zich van het bestaan der vrouw hadden gevormd.

„Leven der vrouw, meest ontplooit gij uw blaren, stil in de schaduw van het vredig tehuis....."

Of:

„Hèm de wereld, háár het huis....."

In die bedompte, muffe atmosfeer van Hollandsch leven stiet Mina Kruseman haar kroet om recht uit.

Het klonk niet melodieus, de fausettonen schetterden erboven uit, maar het was althans een frisch geluid en het bracht roering in de doode samenleving.

Wilhelmina Jacoba Paulina Rudolphine Kruseman — zooals zij met haar vollen naam heet — moet in haar jeugd een mooie, rijzige vrouw zijn geweest — wat het oordeel der mannen verzachtte, maar de vrouwen nog giftiger maakte.

Geboren te Arnhem, doch opgevoed in Indië, waarheen zij ook in later jaren terugkeerde, was er iets van het Oosten in haar bloed.

Zij was een begaafde dilettante, een vrouw van geest en temperament, die zich wilde uitleven, en het in allerlei richtingen beproefde, zonder het tot iets van beteekenis te hebben kunnen brengen. Zij was zangeres, declamatrice, schrijfster („Stella Oristorio di Frama"), redenaarster, en ook heeft zij het een tijdlang bij het tooneel beproefd. Zij is, meen ik, eenige malen opgetreden in Multatuli's *Vorstenschool*, een, als tooneelspel, onmogelijk stuk, dat echter om de koninginnerol voor vele actrices van een vroegere periode altijd een zekere aantrekkelijkheid heeft gehad, omdat het gelegenheid biedt tot galmende declamatie. O.a. heeft wijlen Catharina Beersmans er triomfen in behaald.

De voornaamste medestandsters van Mina Kruseman in haar strijd voor vrouwenemancipatie waren Elisa Baart en Betsy Perk. Zij vormden een tijdlang een onafscheidelijk drietal. Bij het feminisme-in-opkomst behoorde een zekere vijandigheid tegen den man, dat men nu nòg wel eens bij vooruitstrevende dames ontmoet. Elise Baart werd afvallig en trouwde met — verbond althans haar levenslot aan dat van een dr. Kortewog. Zij stierf met haar man onder zelfgekozen tragische omstandigheden, te Groningen.

Betsy Perk is nog niet zoo lang dood; zij is gestorven enkele jaren vóór haar broeder, den bekenden Waalschen predikant en schrijver M. A. Perk, den vader van Jacques.

Op haar ouden dag ben ik eenige malen met haar in aanraking geweest, en ik heb me nooit kunnen begrijpen, dat dat pintere, maar toch ook zoo goedige oude vrouwtje, dat zoo graag iemand een vriendelijkheid zeide of een attentie bewees, eenmaal zóo aan den weg had getimmerd.

In November 1873 droeg Mina Kruseman in Amsterdam en enkele andere steden haar drama *De Echtscheiding* voor; zij deed dat op de manier van Jan Jacob Cremer, half als lezing, half als declamatorium. Het drama, dat in de Oost speelde, trok de aandacht om het ongewone, om niet te zeggen buitensporige van het geval, dat er in wordt behandeld: een vijftienjarig meisje, dat gedwongen trouwt met een resident; de inlandsche huishoudster wil de jonge vrouw kort na haar huwelijk vermoorden, welk boos opzet echter mislukt; de vrouwen worden vriendinnen; de resident laat zijn gewezen njai zóó hardhandig de deur uitwerpen, dat zij bezwijkt; de jonge vrouw, ziek en lijdend geworden, ontfermt zich over de kinderen, welke de hardvochtige resident bij zijn huishoudster heeft verwekt; op een bal maakt de jonge vrouw kennis met een jongen buurman; zij worden natuurlijk doodelijk verliefd op elkander; een der kinderen sterft aan mazelen, pokken of roodvonk; de jonge buurman wordt door den resident op de jacht gedood, naar het heet „bij ongeluk"; de jonge vrouw wordt waanzinnig; ten huize haars vaders doorsteekt zij zich met een kris.....

Weldra bleek, dat dit zonderlinge tooneelspel een dramatiseering was van een door mejuffrouw Kruseman geschreven roman *Een huwelijk in Indië*, welke kort daarna verscheen.

Zij had vroeger iets soortgelijks gedaan: een bundel uitgegeven van 336 bladzijden, waarvan 200 uit nagedrukte oordeelvellingen over haarzelve en de rest grootendeel uit herdrukken bestond.

Busken Huet maakte zich over het geval zóó boos, dat hij in grover bewoordingen dan hij gewoon was te bezigen, van „litterarische opligterij" spreakt. *)

En zijn oordeel over den roman is vernietigend. Hij gaat daarbij de schrijfster zóó vinnig te lijf, in zulke kwetsende bewoordingen, dat men bijna zou gaan denken aan een persoonlijke rancune.

Een feit is het, dat Mina Kruseman door haar manier van optreden, haar uitingen in woord en geschrift, veel aanstoot gaf. Dat alles ging ver buiten het Hollandsche kader met zijn streng afgepaste levensbegrippen. Over die algemeene ergernis behoeven we ons niet te verwonderen. Wèl echter bevreemdt het ons, dat een man als Huet, die toch ook wel iets heel aparts had en zich zijn leven lang heeft geërgerd aan de pietluttigheid en kleinburgerlijkheid van hen, die hij zich eigenlijk schaamde zijn landgenooten te noemen — dat die zelfde man zoo buiten zichzelf raakte door het excentrieke doen van mejuffrouw Kruseman.

In dien zelfden bundel gaat Huet te keer tegen Betsy Perk, naar aanleiding van haar beschaamde *Mijn ezeltje en ik*, welk boekje toen pas verschenen was en waarin zij o.a. een relaas geeft van haar ervaringen met *Arbeid Adelt* en haar grieven lucht tegen een zestal met doorzichtige initialen aangeduide vriendinnen. 'n Alleronverkwikkelijkste geschiedenis!

Volgens Huet liep ook de vriendschap met Mina Kruseman op katjesspel uit.

Hoe het zij, een tijdlang was het zeer „innig" tusschen de dames.

Van de manier van optreden van Mina Kruseman herinner ik me een sprekend voorbeeld. Bij gelegenheid van een der jaarlijksche bezoeken van Willem III aan Amsterdam, wist zij in het Park (ter plaatse waar later de Parkschouwburg heeft gestaan) tot den koning door te dringen en hem een verzoekschrift te overhandigen. Z. M. beschouwde het jaarlijksche bezoek aan de hoofdstad als een zwaré c o r v é e. De Amsterdammers vierden hun Oranjeliefde bot op een àl te luidruchtige en opdringerige wijze. Vooral het traditioneele bezoek aan A r t i s was berucht; het publiek staafde dan, door zijn gedrag, nog vóór de ontdekking van „the missing link", de juistheid van Darwin's afstammingstheorie. De apen a c h t e r de tralies zaten stom van verbazing toe te kijken, als zij hun verre nazaten als bezetenen zagen rondvliegen en hossen, hekken vernielend, het jonge gras vertredend, bloemen en heesters vertrappend onder hun slikvoeten. „Oranje bauf-fe! Oranje bauffe! Leiffe Willem Drie!"

De koning, een man van sanguinisch temperament, o n d e r g i n g dat alles, zoo niet volkomen lijdzaam, dan toch met meer zelfbedwang dan waartoe velen hem in staat achtten. Maar het stond dikwijls op uitbarsten! En dàn nog zoo'n Kenau, die door het eere-escorte heendringt en hem 'n stuk papier in zijn hand drukt!

Hoe het avontuur is afgeloopen, weet ik niet, maar — Mina leeft nog!

*

Tachtig jaren oud, sedert meer dan dertig jaren in Frankrijk gevestigd; eenzaam en verlaten, vergeten door haar tijdgenooten, zelve vervreemd van haar volk, alleen met haar herinneringen!

Het bericht, dat zij in zorgelijke omstandigheden verkeert, zóó zelfs dat zich een comité heeft gevormd, om haar een „eeregave" aan te bieden, treft pijnlijk.

Die „eeregave" is een eere-s c h u l d, welke de vooruitstrevende vrouwen van Nederland aan Mina Kruseman hebben af te doen!

H. A. L.

* *Nederlandsche Bellettrie* 1857—1876. Derde bundel, blz. 51.

Hoe men eertijds in Rusland in den adelstand werd verheven.

In zijn *Denkwürdigkeiten*, die wij hier onlangs aanhaalden, spreekt de oud-rijkskanselier prins Hohenlohe van een invloedrijken Rus, den oud-minister van Oorlog Dmitri Alexejewitsch Miljutin, den eersten en laatsten graaf van dien naam.

De graaf, die over de 90 jaar is geworden en zijn laatste levensdagen op zijn landgoed in de Krim sleet, stamde af van een..... kachelmaker, die in 1740 door keizerin Anna Joanowna in den adelstand was verheven.

In onze dagen van centrale electrische verwarming is de man die de kachel aanmaakt geen gewichtige persoon meer, zelfs niet in het glaciale Rusland. In de dagen van keizerin Anna echter was het anders. De kachels die toen in Rusland gebruikt werden, waren heel aparte dingen, die met zorg en beleid behandeld moesten worden. Bovendien moest de kachelaanmaker aan het hof van keizerin Anna een man van tact en discretie zijn; als het noodig was, moest hij niet slechts één oog, maar allebei zijn oogen dicht kunnen doen, zonder natuurlijk in zijn werk tekort te schieten. Zulk een juweel in wie al die eigenschappen vereenigd waren, was Alexis Miljutin. „'s Morgens vroeg, als de hanen begonnen te kraaien," verhaalt een lid der Russische aristocratie, „placht Miljutin de slaapkamer te betreden waarin de keizerin en haar gunsteling Bühren rustten, om de kachel aan te maken. En later, als het edele paar bezig was zich aan te kleeden, moest hij nogmaals komen om het vuur op te stoken. Nu schroef het gebruik voor, dat ieder, die de kamer van H.M. betrad, haar de hand moest kussen. Een kachelaanmaker echter is een te groezelige persoonlijkheid om zijn lippen op de hand eener keizerin te mogen drukken. Daarom had hij de gewoonte om eerst voor H.M. en dan voor graaf Bühren op de knieën te vallen, om hun de voeten te kussen. En de kachelaanmaker deed dit met zooveel zwier, dat hij den 3en Mei 1740 in den adelstand werd verheven, en een sprekend wapen ontving: drie zilveren kachelkleppen (wjuschki) op een azuren veld."

Een gekruiste tang en pook zou in dit geval een nòg sprekender wapen zijn geweest.

Geestelijke stroomingen.

De jonge Ridder.

„Ziet op dezen ridder van Albrecht Dürer, dien wij op ons schild hebben geplaatst, voor u, jongeren!

Hij rijdt door 't levenswoud, de Christenridder. Van top tot teen in 't harnas, vierkant op zijn paard, de omwonden speer in de vuist, rijdt hij door 't warrige woud, doch: langs des Hééren weg. Ver is hij van het steil kasteel, dat, in vervlogen eeuwen, daarginds is gebouwd, hoog op de zonnige rots. Hier woekert het onkruid en er is giftigheid in de atmosfeer. Duivelsche macht begrijnst hem en zonder twijfel voelt hij, dat daar in zijn rug de Booze is, die hem achtervolgt. En hier, naast zijn ros... dat schonkige andere paard met 'n doodskloksje om den hals; 't is de Dood die erop zit en die grimt hem in 't gezicht en houdt den zandlooper op: straks is 't uw tijd! Maar de ridder zonder vrees of blaam, de Christenridder, die Duivel en Dood kent, maar voor Dood noch Duivel vreest, heeft den blik naar voren gewend, waar zijn weg ligt, en tuurt over den kop van zijn paard naar zijn doel, dat des Heeren doel en taak is. En hij richt zich geharnast op in 't zaál en gaat onverschrokken voort. Want hij draagt des Heeren uitrusting.....".

Met deze suggestieve woorden leidt dr. C. E. Hooykaas een door hem samengesteld „*levensboekje voor jongeren*" in, dat in opdracht van de commissie voor de geschriften van den Nederlandschen Protestantenbond keurig uitgevoerd (bij de N. V. Uitgeversmaatschappij voorh. P. M. Wink te Zalt-Bommel) verschenen is. Gedrukt „op papier van vóór den oorlog", zoo licht de uitgever trotsch in. En waarlijk, dit boekje, getiteld: *Onze Uitrusting*, is goed verzorgd, echt een werkje om cadeau te geven aan jonge menschen, gebonden als het is in roomkleurig bandje, versierd met drie houtsneden naar Dürer, Dirk Bouts en Raffaël. En ook innerlijk voorspelt het titelblad veel goeds. Werd toch de medewerking verkregen van mej. E. C. Knappert, dr. H. L. Oort en de professoren Heering, Lindeboom en Roessingh.

„Het leven is..... geen vrede alhier,
Geen wapenstilstand vragen:
Het leven is de Kruisbanier
Tot in Gods handen dragen!"

Zoo dichtte Guido Gezelle, en hij beleefde het. Deze strijdvaardigheid, in hoogen, heiligen zin, wenschen de samenstellers aan onze geestverwante jongeren toe.

Wat is daarvoor noodig?

Prof. Roessingh zal het zeggen: „Toen generaal Booth, de grijze leider van het Leger des Heils, eens een onderhoud had met een Duitsch journalist over al zijn groote werkplannen ten dienste van de menschheid, zeide hij kortaf bij het afscheid: Don't forget your soul!

Vergeet je ziel niet; slechts met innerlijke sterke, rustige, vertrouwensvolle menschen is wat te beginnen in deze wereld. Daarom is het de groote vraag voor ons allen, die nu nog dringender tot ons komt dan in andere tijden: Wat hebben wij noodig voor onze ziel? Hoe vinden wij die vastheid, die blijheid, dien moed, waardoor wij het leven aankunnen in zijn veelzijdigheid van vreugde, arbeid en verdriet? Hoe vinden wij een centrum van ons leven?

De door mij gespatieerde woorden van generaal Booth geven den grondtoon aan, waarop alle artikelen der medewerkers samenklinken. Strijdvaardigheid moet er komen in onze jongeren, van binnen uit. En de onderen dragen elk hun steentje bij, om het innerlijke gebouw der jonge menschenziel hecht en vast te helpen maken. Ik vertel iets van den inhoud.

Roessingh leidt in zijn stuk: „Wat zoeken wij voor onze ziel?" den jongen lezer tot Augustinus': „Onrustig is ons hart, totdat het ruste in u." Hoe waar is het niet wat deze in zijn Confessiones zegt: „vaak kan een mensch, die in diepe rust verzonken is geweest, den slaap maar niet van zich afschudden, ook al wil hij het zelf; zoo wist ik ook wel dat het beter was mij over te geven aan Uwe liefde, Heer, dan mijn eigen zin te volgen, maar: ik kwam er niet toe om te antwoorden op Uw roep: „word wakker, gij slaper; maar talmend en langzaam was mijn woord: dadelijk, ja, dadelijk; wacht nog een korte wijle....."

Hooykaas behandelt „Gods openbaring". In den beginne was het Woord, zegt het vierde evangelie. Dat is de openbaring Gods, het eerste waarvan het godsdienstige hart weet. God zegt tot den kleinen Johannes: „Wie mij kennen wil, werpe die namen weg en luistere naar zich zelven." Zoo wil de schrijver den jongen mensch voeren tot de openbaring Gods in het eigen hart, naar Jan Luyken's woord:

„.... Soo dat ick u, o Godt! bevondt
Te zijn den grondt van mijnen grondt..."

Professor Lindeboom schrijft over Christendom en Cultuur. Hoog waardeert hij de laatste. Doch zonder 't Evangelie blijft de cultuur-mensch onbevredigd, en kent deceptie op deceptie. „Niet teleurstellend is het Evangelie, en waar de cultuur ons eenzaam laat en arm, troost het met de zekere beloften van God, beloften, die geen waarborg noodig hebben in uitwendige dingen, maar die ondanks alles worden bezegeld door het getuigenis van den Heiligen Geest in ons hart." In het cultuurleven moet het Christendom een factor zijn en blijven. Naar Jezus' woord: gij zijt het zout der aarde!

Over „Christendom en Persoonlijk leven" wil Oort zijn jonge lezers onderhouden. Hij stelt deze waarheid voorop: „het menschenleven is in het licht van God van oneindige beteekenis, van onsterfelijke waarde. Het is niet de wil van uw Vader die in de hemelen is, dat een dezer kleinen verloren ga." In het Vaderschap Gods vindt hij de idee van gehoorzaamheid, van vertrouwen en van verwantschap tusschen mensch en God.

Hierbij aansluitend geeft Heering eenige gedachten over „Persoonlijke oefening in den godsdienst", en mej. Knappert over: „Het Leven in godsdienstige Gemeenschap".

De eerste brengt de persoonlijke godsdienstoefening, het gebed, op den voorgrond, en spreekt van de bezwaren die Gezelle ondervond:

„Gij badt op eenen berg alleen,
en... Jesu, ik en vind er geen,
waar 'k hoog genoeg kan klimmen
om U alleen te vinden;
de wereld wil mij achterna..."

Maar hij mag dan ook spreken van den grooten zegen, in de eenzaamheid bij God te vinden.

Mej. Knappert getuigt van de groote waarde der gemeenschap in het godsdienstige. Zij wijst op de zwakke zijden onzer kerkelijke gemeenten. „Een opgewekt gemeenteleven bestaat daar, waar men van harte iets doet voor anderen of voor onszelven." En zij meet de waarde eener godsdienstige gemeenschap af naar de mate waarop zij de gedachten en de gezindheid harer leden richt op Jezus' ideaal: de broederschap van alle menschen.

*

De jonge ridder trekt uit naar het leven, en levenswoorden worden hem meegegeven. Zal hij zijn roeping verstaan? Dirk Bouts teekent hier den heiligen Christophorus, die den kleinen Christus draagt door den stroom. Meer sprekend tot zijn fantasie is waarschijnlijk het beeld van Raffaël, waar St. Joris, hoog op zijn paard, den draak verslaat, die dieren en menschen teistert. En het blinkende zwaard roept ook hem tot krachtsbetoon.

Moge aan onze jongeren vervuld worden waarmee de inleiding besluit:

„U dragen wij dit boekje op met de vurige bede dat zich uit u een jonge garde vorme van dapperen in des Heeren trouwen dienst.

Onze tijd is vol vragen en nooden, is vol uitzichten en beloften. Laat ons naar zijn roepstem luisteren; laat ons de wapens kiezen voor onze taak. En God geve U den ridderslag!"

XVIIde Natuur- en Geneeskundig Congres.

Leiden, 24 April.

Onder buitengewone belangstelling is heden-middag in de Stadsgehoorzaal te Leiden het 17e Natuur- en Geneeskundig Congres, dat daar hedenmorgen en Zaterdag wordt gehouden, geopend. De beschermheer Z. K. H. Prins Hendrik der Nederlanden, woonde de vergadering van heden-middag bij.

De voorzitter, prof. dr. W. Nolen, opende het Congres met een rede over: „De wonderen der geneeskunst, en den invloed, dien het zenuwleven op het ontstaan en op de genezing der ziekten uitoefent.

Ter inleiding deelde spreker een ziektegeval mede, dat hijzelf had waargenomen en behandeld. Het betrof een ongehuwde vrouw van 44 jaar, die reeds sedert tien maanden aan armen en beenen geheel verlamd was, zoodat zij zich in een volslagen hulpeloozen toestand bevond, en wie zelf het eten en drinken in den mond moest worden gebracht. In enkele dagen gelukte het door psychische behandeling de patiënte geheel van verlamming te genezen, zoodat zij reeds op den vijfden dag, nadat de behandeling was begonnen, niet alleen armen en beenen weer kon bewegen, maar ook van haar bed kon opstaan en door de kamer kon loopen. Spr. deelde dit geval mede niet om zich op die wondergenezing te verhoovaardigen. Immers levendig herinnert hij zich den nu overleden beroemde De Haas, als een triomphator stralend in den glans der victorie, in een open, door vier paarden getrokken landauer, toegejuicht door een opgewonden menigte, die zijn zegekar omstuwde, toen hij door Leidens straten trok. Die warme ovaties dankte De Haas, zoo zegt spreker, ongetwijfeld aan wondergenezingen, die hij had verricht.

Na nog enkele andere beoefenaars der wondergeneeskunst, zooals Sequah en het Staphorsterboertje, alsmede enkele van hun wonderbaarlijke wijzen van genezen te hebben geschetst, bracht spr. in herinnering, dat de wondergenezingen reeds van den oudsten tijd dateeren. In het bijzonder stond hij stil bij de wondergenezingen, welke in het Oude en het Nieuwe Testament voorkomen, waarbij hij er op wees, dat o. a. Elia en Eliza de dooden opwekten door hen met hun geheele lichaam aan te raken onder biddend aanroepen van God; dat Jezus tal van zieken genas, lammen weder deed gaan enz., waarbij Jezus zich bediende of alleen van het woord of van aanraking met de handen of van het opleggen der handen. Maar bovenal stond bij Jezus het geloof. Zoo hooren wij hem zeggen: Uw geloof heeft u behouden" of „U geschiede naar uw geloof" of „Vrees niet, geloof alleenlijk". Zoo was het dan bij Jezus alleen het geloof, dat geneest, het ongeloof, dat de genezing tegenhoudt. Ook de apostelen deden vele wondergenezingen door het woord en zelfs genazen vele zieken, indien slechts de schaduw van Petrus hen beschaduwen mocht. Van Mozes wordt verhaald, dat, als iemand door een slang was gebeten, hij een koperen slang, dien hij had vervaardigd, aanzag, en hij bleef weder levend.

Nog tal van andere voorbeelden van dezen aard, zooals reliquieën, amuletten, talisman enz. haalde spr. in dit verband aan, die ook nog heden bij velen in aanzien zijn, in het vaste geloof, dat zij daarmede van kwalen of ongemakken worden afgeholpen. Het gaat niet aan, zegt spreker, de vermelde wonderdadige genezingen enkel als bijgeloof te beschouwen, en evenmin mag aan de wonderbare, heilzame werking der zooeven genoemde reliquieën enz. worden getwijfeld. Spreker vraagt in dit verband aan heeren medici, of een gomoplossing of een waterig uittreksel van gras of roggebroodspillen hun niet dikwijls in hun geneeskundige praktijk voortreffelijke diensten heeft bewezen. Wie heeft niet van de onderhuidsche inspuiting van water meermalen dezelfde gevolgen bij een morphinist waargenomen als van een spuitje morphine, en hoevele duizenden guldens worden dagelijks niet besteed aan laxeerpillen, die zonder bezwaar door broodpilletjes zouden kunnen worden vervangen? Neen, zegt spreker, wij mogen ons ernstig over de diep treurige gevolgen, welke de kwakzalverij met zich meebrengt, bedroeven, onthouden, dat de kwakzalvers wel eens wondergenezingen verrichten, evengoed als de „officieele" geneeskundigen, kunnen wij niet. Doch aan de medici is de taak die wondergenezingen te begrijpen.

Meestal, zoo vervolgt spr., zijn het de stoornissen in het zenuwstelsel, waarbij die wondergenezingen worden verkregen. Het blijkt uit de middelen: die daartoe kunnen worden aangewend, dat er een groote verscheidenheid daarvan bestaat. Zooals de ontroering van den schrik, zoo is ook de kracht van het geloof, de macht van het plechtig gesproken woord, de vermoeienis van het staren op kabbalistische teekens, de pieuse sensatie van het aanraken of dragen der heilige reliquieën enz. in staat, belangrijke veranderingen in de functie van het zenuwstelsel tot stand te brengen en daardoor ziekelijke stoornissen te genezen. Spreker betoogt hierna, dat tot het aanvaarden van Mesmer's goedkoope veronderstelling, van een „magnetisch fluïdum", geen enkele deugdelijke grond is.

Hoewel nu, zooals boven is opgemerkt, het vooral de functioneele zenuwziekten zijn, die voor wondergenezingen in aanmerking komen, toch zou men in een bedenkelijke dwaling vervallen, wanneer men meende dat ziekten, waarbij tastbare veranderingen in verschillende organen optreden, voor dergelijke genezingen volstrekt niet vatbaar zouden zijn. Immers wij weten, dat onder den invloed van functioneele stoornissen belangrijke wijzigingen in de organen kunnen worden tot stand gebracht. Onder den invloed van het dagelijksch leven hebben er van oogenblik tot oogenblik, schommelingen en schokken plaats in den toestand van ons gemoeds- en geestesleven, die wijzigingen kunnen teweegbrengen in wel alle deelen van ons lichaam. Bij allerlei gemoedsaandoeningen gaat het hart krachtiger en sneller kloppen; men wordt bleek van schrik, men bloost van schaamte, men trilt van woede, men schreit van droefheid, men beeft van vrees, men krijgt kippenvel van ongeduld, zorg en kommer liggen ons als een steen op de maag, droefheid benecmt ons den eetlust enz. Vele experimenteele gegevens uit de laatste jaren hebben nog nader aangetoond, hoe onder den invloed van gemoedsaandoeningen, belangrijke wijzigingen in de verrichtingen onzer organen ontstaan. Ook de klinische waarneming leert ons den invloed kennen, dien het centrale zenuwstelsel op de ontwikkeling van de verschillende ziekelijke afwijkingen en ziekten heeft. Bij verschillende mannen komen ziekten voor, die bij vrouwen niet voorkomen en omgekeerd. Al deze wijzen er op, dat het groot verschil tusschen het zieleleven van beide seksen ook de oorzaak is van het verschil in vatbaarheid voor bepaalde ziekten.

De wonderen der geneeskunst, zoo vervolgt spr., worden niet door bovennatuurlijke, magische krachten vervuld, maar het zijn, onder een ieders bereik liggende, geestelijke middelen, welke de wonderkrachten ontwikkelen. Doch zoo maar voor het grijpen zijn die middelen geenszins. Wel is waar is er een groot aantal zoo lichtgeloovige en bezinninglooze menschen, dat zij zelfs de brutaalste kwakzalversreclame en de meest grotesque wonderdoktersallures niet als zoodanig herkennen. Maar het meerendeel onzer zieken begrijpt toch wel, dat een „niet gediplomeerd" geneeskunstenaar, die in een advertentie aankondigt, dat hij alle ziekten, „geneeslijke en ongeneeslijke" geneest, geen onbepaald vertrouwen verdient. De meesten onzer zieken houden zich aan de gediplomeerde artsen.

Toch, zoo vervolgt spr., dient bij de zorg voor klinische behandeling de arts zich meer toe te leggen ook op psychische behandeling. Meer en meer gaan de artsen zich opwerken tot specialisten, maar zij vergeten, dat de mensch niet alleen is lichaam, maar ook geest en ziel. De psychische behandeling, zoo besloot spr., mag aan het ziekbed niet langer worden verwaarloosd.

Hierna heeft mej. prof. dr. H. Westerdijk, hoogleerares aan de gemeentelijke universiteit te Amsterdam, een voordracht gehouden over: „Het verdwijnen van gewenschte variëteiten van cultuurplanten.

ONDERWIJS.

Ter voorziening in de vacature van rector aan het gymnasium te Gouda, ontstaan door het overlijden van den heer dr. A. van IJzendijk, wordt voorgedragen de heer dr. M. A. Evelein, thans conrector.

Examens onderwijzer.

Amsterdam, 23 April Geëx. 8 cand. Geslaagd de dames M. Junge, M. Bakker, L. Quelle, M. A. J. Rubbens en T. M. C. Schäffer, allen Amsterdam.

Rotterdam, 23 April. Geëx. 8 vroonwel. cand. Geslaagd de dames J. B. Kroeske, A. S. Melchior, T. Postma, J. M. Pilgram, K. H. Pikaar, W. F. W. Peijster, allen te Rotterdam.

Haarlem, 23 April. Geëx. 8 cand. Geslaagd de dames M. A. F. Machielse, A. W. v. d. Mey, J. Smit, C. J. Stoenvoerden en W. v. Westen, allen te Bergen.

Utrecht, 23 April. Geëx. 8 cand. Geslaagd de dames J. M. Beijen te Utrecht; R. M. Kotte en M. J. C. Kuhne, beiden te Amersfoort.

Middelburg, 23 April. Geëx. 8 vrouwelijke cand. Geslaagd de dames S. M. Goedhals te IJzendijke, N. Griep te Rilland, L. E. Guyon te Middelburg, P. M. Haartsen te Oost- en en West-Souburg, J. H. Haentjens Dekker te Koudekerke, C. M. Hage te Ouwerkerk, C. M. Klasse te Dreischor.

Venlo, 23 April. Geëx. 8 cand. Geslaagd de heeren F. A. H. Cleophas, Tegelen; M. J. Dings, Echt; J. H. L. Dolmans, Meerssen; J. M. Hovers, L. J. L. van Kempen, J. H. Lubbers, H. J. A. van Melvoort, T. F. Meurkens, allen van Oud-Vroenhoven.

Zwolle, 23 April. Geëx. 8 cand. Gesl. de dames J. Bolding, Rainerwold; F. Engers, M. Everts, M. Gosschalk en M. E. Immink allen van Deventer; E. Sikker, Meppel.

Leeuwarden, 23 April. Geslaagd de dames F. Hulshoff te Surhuisterveen, J. Laverman te Kollum, J. van der Leest te Bergum, A. Teunissen te Rijperkerk en S. Lammersma te Bolsward.

Groningen, 23 April. Geslaagd de heeren A. Jousma, S. Houwer, J. de Graaf en A. Frankema, allen te Groningen; A. Noorman, C. S. Streeven en G. Jansen, allen te Assen; K. van Dam te Loppersum.

Arnhem, 23 April. Gesl. J. Hensens, H. Mooy, N. de Graaff, Nijmegen; D. Willemsen, Rosendaal; A. G. Wansink, Arnhem; H. de Graaf, Apeldoorn.

Vergaderingen en Vereenigingen.

Nationale Vrouwenraad van Nederland.

Onder leiding van mej. Johanna W. A. Naber uit Amsterdam is gisteren te Utrecht de 20ste algemeene vergadering van den Nationalen Vrouwenraad van Nederland aangevangen.

De mededeeling van de voorzitster, dat het gemeentebestuur van Utrecht den Raad des middags zou ontvangen, werd met luiden bijval ontvangen.

Op voorstel van de voorzitster werd aan de Koningin en aan de Koningin-moeder een telegram gezonden.

Verschillende verslagen werden daarop uitgebracht. Het verslag van het Comité voor Opvoeding en Onderwijs begroet met vreugde de totstandkoming van de Centrale Vereeniging voor Schoolwerktuinen. Daarin wordt voorts de wenschelijkheid uitgedrukt van oprichting van een centrale vereeniging van bureau's voor beroepskeus, daar de belangstelling hiervoor nog niet zoo groot is als zij wezen kon en samenwerking hiervoor zeer gewenscht is. Met groote voldoening wordt voorts melding gemaakt van de totstandkoming van een ministerie van Onderwijs. Besproken worden de rapporten door verschillende particuliere vereenigingen uitgebracht aan de Staatscommissie voor het werk van de rijpere jeugd. De hoop wordt uitgesproken, dat de Regeering dit werk zal steunen door subsidies alsook door het beschikbaar stellen van terreinen voor kampeerplaatsen enz. Bepleit wordt verder een even degelijke vakopleiding voor meisjes als voor jongens, en gewaarschuwd wordt tegen afzonderlijke meisjesuniversiteiten, tegen het studeeren van meisjes zonder wezenlijke wetenschappelijken aanleg en belangstelling.

Uit het jaarverslag van de 1e-secretaresse, jonkvr. mr. B. Elias, over het binnenland bleek, dat het aantal leden van den Raad met twee toenam, terwijl de N. V. „De Voorpost" wegens liquidatie als lid werd afgevoerd. Het aantal leden bedraagt thans 42. Thans zijn er 12 leden-voorstandsters, tegen het vorige jaar 11. Ook dit jaar bleef de Raad vertegenwoordigd in het Kon. Nat. Steuncomité.

Het verslag van den voorzitster over het buitenland, staat dit jaar in het teeken van hervatting der internationale betrekkingen. Op verzoek van de Fransche leden van den Board of Officers zal de algemeene vergadering van den Internationalen Raad gehouden worden te Genève. Van den Britschen Vrouwenraad zijn ingekomen de uitnoodigingen tot een „informal conference" van vertegenwoordigsters van Vrouwenraden en van de internationale comité's in de geallieerde en neutrale landen, welke samenkomst — 18, 19 en 20 Juni te Londen — enkel zal dienen om weder in onderling verkeer te komen, waarvan de Britsche Vrouwenraad hoopt, dat de deelneemsters in de daarop volgende week te Leicester zijn algemeene jaarvergadering zullen blijven bijwonen.

Tot lid van het dagelijksch bestuur (vac. mevr. Asser—Thorbecke), werd gekozen mevr. M. C. Doorman—Kielstra te Rotterdam.

Aan de orde was vervolgens het voorstel van het dagelijksch bestuur, luidende: „Aan het dagelijksch bestuur worde, ter uitvoering van het besluit, genomen in de algemeene vergadering van 5 April 1918, opgedragen de redactie van een raadsorgaan."

Volgens een opgemaakte raming zouden bij een verschijning van 10 keer 's jaars en een abonnementsprijs van *f* 1.50, de kosten gedekt zijn. De afneming van de abonnementen zal volstrekt gewaarborgd moeten worden door de leden. Reeds zijn een drietal proefnummers rondgezonden.

De vergadering vereenigde zich met deze opdracht van het dagelijksch bestuur.

Daarna brachten de nieuw toegetredenen: de Nederl. Vereeniging tot bescherming van Dieren, het Enschedésche Vrouwencomité, de nieuwe Plaatselijke Raad te 's-Gravenhage en de nieuw toegetreden vereeniging-voorstandsters: Vereeniging van gestudeerde Vrouwen, verslag uit van het doel, het streven, de inrichting en de taak harer organisatie. De laatste vereeniging heeft door het toetreden tot den Raad tot stand gebracht het eerste contact tusschen de maatschappelijk- en de wetenschappelijk-werkende vrouw. Wanneer dit contact op den duur hechter zal worden, dan kan dit niet anders dan beide partijen ten voordeele strekken.

Aangenomen werd verder een voorstel van de Vrije Vrouwen-Vereeniging om zich te wenden tot de Regeering, — of zoo het voorstel tot Grondwetswijziging reeds bij de Tweede Kamer aanhangig is gemaakt, tot de Tweede Kamer, met het verzoek art. 80 der Grondwet zoodanig te wijzigen, dat inzake het kiesrecht volkomen gelijkstelling van man en vrouw wordt verkregen.

De Plaatselijke Raad te 's-Gravenhage had het voorstel gedaan, om zich tot den minister van Onderwijs te wenden met het verzoek de gezondheidsleer op te nemen onder de vakken, waarin aan de opleidingsscholen voor onderwijzers(essen) wordt les gegeven en waarin examen moet worden afgelegd. De Volksbond tegen Drankmisbruik was het van oordeel, dat er geen nieuw examenwerk moet bijkomen. Besloten werd dit punt aan te houden tot de volgende vergadering.

De vergadering werd daarop verdaagd tot heden-achtend.

* * *

Verwolgens had de ontvangst ten stadhuize plaats. Wethouder Harte, waarnemend burgemeester, en de wethouders Werker, Kettlitz en De Wilde, zoomede de gemeentesecretaris mr. Bool, ontving hier de leden van den Vrouwenraad.

De heer Harte, den Vrouwenraad namens het geheele gemeentebestuur hartelijk welkom heetende, gaf allereerst uiting aan het leedwezen, dat de burgemeester door uitstedigheid deze week zelf niet den Raad kon ontvangen. De sociale arbeid van den Raad is veelzijdig, zoo zeide spr. verder. Op elk gebied, waarin sociale misstanden zich voordoen, stelde uw Raad zich tot taak die misstanden te doen verdwijnen. Die sociale zorg is echter in de laatste tijden eenigszins naar achteren gedrongen en overheerscht door de behartiging van de levensbelangen van de geheele menschheid, die door den oorlog sterk zijn gehavend. De roeping van de vrouw ligt nu hier, dat zij de gevolgen van den oorlog als: verwildering van de menschen, toenemende criminaliteit, vooral van de jeugd, afstomping van de menschelijke gevoelens, zal bestrijden en het goede trachten te herstellen.

Juist daarom stelt het gemeentebestuur van Utrecht veel belang in 't werk van den Raad en het hoopt, dat het werk steeds meer en intensiever zal worden tot nut van de geheele menschheid.

De voorzitster van den Vrouwenraad, mej. Naber, dankte in enkele woorden voor de vriendelijke ontvangst.

Indische Vereeniging.

Door de Indische Vereeniging is een scheidsvergadering gehouden ter eere van de naar Indië vertrekkende landgenoten, die achtereenvolgens werden toegesproken en gehuldigd. Allereerst sprak de voorzitter, de heer Goenawan Mangoenkoesoemo, den heer dr. Ratu Langie toe, die, nadat hij in Nederland geen gelegenheid kreeg tot promoveeren, in Zwitserland den graad van doctor in de wis- en natuurkunde behaalde en het thans — niet zonder strijd — heeft kunnen verkrijgen dat hij als leeraar werd uitgezonden. Als oprichter van de Ned. Asiatique heeft dr. Ratu Langie zijn landgenoten een grooten dienst bewezen. Ook huldigde spr. de echtgenoote van dr. Ratu Langie, de arts dr. Susanna Langie—Houtman, die kort na haar promotie in Nederland is gepromoveerd.

Vervolgens richtte spr. zich tot mr. Gondowinoto, den eersten Indonesier, in den Raad ten gepromoveerd, en tot ir. Notodiningrat, den eersten Indonesischen ingenieur, en ten slotte woorden van hulde te spreken aan den heer Soewardi Surya Ningrat en diens echtgenoote, die beiden zeer veel hebben gedaan voor de Indonesische kolonie in Nederland. Spr. besprak de Indische nationale beweging, waarin Soewardi een zeer langrijke rol heeft gespeeld. Aanvankelijk meende hij nog, stond men hem later toe de Nederlandsche studenten in het universitair bouw toe te spreken. En buiten de pers was het echtpaar Soewardi er steeds op uit het leven der in Nederland verblijvende Indonesiërs te veraangenamen.

Na de pauze spraken o. m. de heeren Huizen van den Brink, namens de vereeniging Oost en West, Hietink, de voorzitter van Chung Hwa Hui, en een Indoloog, wiens eenige hartelijke woorden van afscheid waarna de vertrekkenden voor de gebrachte hulde dankten.

Tot slot huldigde de voorzitter den heer Soewardi als banneling, daarbij de pijnlijke geschiedenis der verbanning bespreekend.

Evangelische Maatschappij.

De Evangelische Maatschappij hield Woensdag in American Hotel te Amsterdam haar goed bezochte algemeene vergadering, die geleid door haar 2en voorzitter, ds. H. G. Wijngaarden van Amsterdam, daar de voorzitter, mr. P. Tideman van Bloemendaal, was ongesteldheid was verhinderd.

Ds. Van Wijngaarden zeide in zijn openingswoord, zich slechts te bepalen tot welkomstgroet aan de afgevaardigden gasten, die bevriende organisaties vertegenwoordigen.

De Evangelische-Mij. heeft geleden aan belemmeringen, die uit de oorlogsomstandigheden voortvloeien. En thans is de geest onder het publiek niet zoo gunstig, dat daarmede te verwachten zou zijn voor de propaganda tegen Rome. Er zal eenig geduld gevorderd en slechts gezorgd moeten worden, dat gebrek aan ijver geen oorzaak van minder krachtige propaganda worde.

Medegedeeld is o.a., dat de heer Ch. Hissing te Heemstede voorloopig is benoemd tot evangelist-colporteur der Maatschappij.

De secretaresse, mevr. dr. J. van den Bergh van Eysinga—Elias Heijmans, las het jaarverslag uit. Herinnerd werd o.a. aan de vragen aan de Kamer candidaten in Juni 1918 gesteld, betreffende onderwijs, grondbezit in de doode hand, kloosters en subsidiënwet. Uit de ontvangen antwoorden bleek een groote mate van onschilligheid in zake de bestrijding van het ultramontanisme.

Het ledental ging met 28 achteruit. Oorzaak de begunstigers is het aantal achteruit gegaan. Naar aanleiding van het artikel „Verfoeilijk Nederland" in *De Protestant* van 4 Dec. is eenige beroering ontstaan, wat tot een verklaringen en het ontslag nemen van twee hoofdbesturen en een ere-lid leidde.

De strijd tusschen de arbeidersklasse en de werkgevers wordt zoo sterk beïnvloed door Rome, dat men dit niet bestrijden kan zonder van dien stijd kennis te nemen. Het doel van de levenskracht van de Evangelische-Mij. is dat zij zich aanpast bij de veranderende omstandigheden. Na eenige opmerkingen werd het jaarverslag goedgekeurd. Blijkens het verslag van den penningmeester deden de ongunstige omstandigheden haar invloed op de financiën der Maatschappij gelden.

De begrooting voor 1919 geeft aanleiding tot een krachtig pleidooi der dr. Van den Brink tot versterking van het weerstandsfonds voor de priesters, die de R.-Kath. Kerk verlaten.

ZIJN LORDSCHAP.

Naar het Engelsch,

van

HEADON HILL.

Overneming verboden krachtens art. 15 2e lid der Auteurswet.

36

Kapitein Medlicott boog het witte hoofd: „Bij die gelegenheid herkende de graaf het pijlmerk", ging hij voort. „En om 't nu maar kort te maken — want het ergste komt nog: ik voelde me dan wel zeer teleurgesteld over den uitslag van mijn wraakplan; de bereidwilligheid toch waarmee lord Zoyland het kwaad wilde goedmaken, dat hij bedreef, door openlijk zijn zoon te erkennen, ontnam daaraan alle reden van bestaan, dus ook alle kracht!..... Vol verlangen had ik uitgezien naar den dag, waarop ik den doortrapten schurk zou kunnen voorstellen aan den hooghartigen aristocraat, die er zich dan natuurlijk te vergeefs tegen zou verzetten dezen minderwaardige als zijn zoon te erkennen; toen... de graaf ons juist halverwege tegemoet kwam: Mijn angel werd er uitgetrokken door het slachtoffer, dat ik met bedoeling gestoken had. Maar ik bestond eenmaal van betgeen ik met plunderen bij elkaar kreeg; lukte het mij op de ééne manier niet, dan zou ik het anders probeeren. Dus wilde ik ook wat te zeggen houden over mijn neef, door hem wijs te maken, dat wij deelgenooten waren in een geweldig bedrog; dat hij in waarheid mijn eigen zoon was en dat de graaf slechts in een waan verkeerde, dien we, uit eigenbelang, maar niet verstoren moesten. Zoo hoopte ik op het kasteel in eere gehouden te worden en er te leven op kosten van mijn neef, terwijl ik hem, — in geval hij onwillig werd — steeds bedreigen kon, met de volle waarheid bekend te maken. Maar uit dat bedrog is nu iets vreeselijks voortgekomen. Ik deinsde er voor terug om het senator Vanderzee mee te deelen; ik durf het nauwelijks hier herhalen!"

Hij keek van den een naar den ander met een stil beroep op welwillendheid; en het langst bleek zijn blik nog rusten op Frank Gillespie, die er tot nog toe anders vrij onverschillig had bijgezeten, daar Marcia er immers niet bij betrokken was geweest.

„Eer ik nu tot het ergste overga", ging de kapitein weer voort, „wil ik nog even zeggen, dat ik niets afweet van den moord op wijlen lord Zoyland. Daaromtrent verkeer ik evenzoo in het duister, als één van u allen. Zelf heb ik het niet gedaan, al had ik het ook willen doen, dan zou ik het nog niet hebben kunnen doen, daar mijn handen daarvoor niet krachtig genoeg zijn. U, mr. Dering — zorgvuldig als u dit geval bestudeerd heeft, — is ook zeker wel voldoende overtuigd van mijn onschuld? Als hij niet in dien toestand verkeerd had, op het oogenblik, dat de moord gepleegd moet zijn, dan zou ik er mijn neef van verdacht hebben; hij had er meer bij te winnen, dan iemand anders. En, zedelijk zoowel als lichamelijk, zou hij er toe in staat zijn geweest, als hij er door den drank niet ongeschikt voor was geweest."

Hier hield de kapitein andermaal even op; maar toen deed hij zich toch geweld aan, weer voort te gaan:

„In alle nederigheid heb ik u vergiffenis te vragen, mr. Gillespie! Er deden zich omstandigheden voor, die er mij toe leidden — nu niet bepaald, om u te verdenken, — maar om dan toch te vreezen, dat er redenen van verdenking konden wezen! Maar... het enkele feit nu al, dat ik in u den gast zie van mr. Dering, doet deze redenen te niet; èn....."

In de grootste spanning viel Vane hem in de rede:

„U heeft de helft van een brief gevonden, die door den overleden graaf aan mr. Gillespie geschreven was?"

„Ja; dien heb ik gevonden", gaf Medlicott toe. „Aan den inhoud van den brief dacht ik, dat het gevaarlijk kon zijn, als die in handen viel van de politie! Daarom heb ik dienzelfden avond nog de afdrukken van het adres op het vloei vernietigd; — zooals u, geloof ik, wel weet, mr. Dering?"

„Ja", antwoordde deze schamper. „Waar vondt u dat gescheurde deel van den brief?"

„In de slaapkamer van Ralph, — van mijn neef, — toen ik mij in persoon eens was gaan overtuigen van diens toestand", antwoordde kapitein Medlicott. „Klaarblijkelijk was het van 't bed gevallen, toen hij in zoo hulpeloozen staat terneerlag. U zult zich wel herinneren, mr. Dering, dat ik op het terras op u aflkwam, om u voor te slaan, dat u den graaf toch zoudt gaan halen. Ik had hem al reeds dood gevonden in de rookkamer. Maar ik schrikte er voor terug, om zelf alarm te slaan, daar ik vreesde dat de politie dan te zeer op de hoogte zou komen van mijn verleden."

Vane kon een glimlach niet onderdrukken bij deze naïeve erkenning.

„Dus", bracht hij in 't midden, „wat nu dat stuk brief betreft: u was niet enkel bang voor de politie, om der wille van mr. Gillespie: u dacht dat de nieuwe graaf het als een wapen zou gebruiken tegen Gillespie, door het de politie ter hand te stellen?"

„Daarom maakte ik er mij meester van", antwoordde de kapitein, „maar later gaf ik het weer terug, toen mijn neef mij dreigde, de politie in kennis te stellen, dat er zulk een brief bestaan had. Hij wilde dien gebruiken, zei hij, om mr. Gillespie te dwingen, weg te gaan, waardoor hij ons allen het onaangename bespaarde van het gerechtelijk onderzoek naar den moord. Toen de heer Gillespie uit de herberg verdween, besloot ik daaruit dat Ralph een zoodanig gebruik had gemaakt van den brief; en dit bracht mijn vertrouwen aan 't wankelen..."

„In mijn onschuld!" viel Frank in. „Ik ben overtuigd, dat ik u wel zeer verplicht moet zijn, kapitein Medlicott, dat u mij zoo beschermde tegen een soort verdenking, die ù er toch niet alleen op nahieldt. Toch zoudt u mij nog meer verplichten, als u mij nu ook nog eens vertellen wilde, waàrom u eigenlijk wel zoo zeer belangstelt in mij?"

De kapitein aarzelde, met een uitdrukking van ontsteltenis op het gelaat, die bewees, dat er meer verschrikking voor hem school achter die vraag dan men oppervlakkig zeggen zou.

Senator Vanderzee zou hem echter te hulp komen:

„Kijk eens hier", sprak de Amerikaan. „Deze vriendelijke betuigingen kunnen wachten. Maar de tijd vliegt en Marcia heeft ons noodig. Een feit is het, Vane, dat deze oude schurk al een week geleden door zijn neef gewaarschuwd was dat die, — daar hij zich immers ook een Medlicott waande en dus geen bloedverwant van ons arm meisje, — zich vast voorgenomen had Marcia te trouwen. En de kapitein, die wel degelijk op de hoogte was van den toestand, die door zijn dubbelhartigheid in het leven geroepen werd, heeft niets gedaan, om dit onheil af te wenden. Hij heeft zijn neef in 't geheel niet ingelicht, wat betreft het onwettige in diens bedoelingen."

Vane en Gillespie sprongen op en de laatste greep den ouden man bij den kraag:

„Waarom deedt u dat?" siste Frank tusschen de tanden, terwijl hij den kapitein geweldig heen en weer schudde.

Medlicott bood geen tegenstand. Met zijn vriendelijke blauwe oogen keek hij op naar het woeste gelaat van den jongen man, die zichzelven niet langer meester was.

„Ik heb Ralph niet ingelicht", sprak hij eindelijk, zoo kalm mogelijk, „omdat ik nog wat over hem te zeggen wilde houden. Bovendien: zoo lang zij op het kas

De begroting voor 1919 wordt goedgekeurd.

In behandeling kwam alsnog een motie van de afdeeling Den Haag, waarbij de vergadering werd uitgenoodigd zich uit te spreken, dat de R. M. nastrevend haar drievoudig doel, uitgedrukt in art. 2 van het algemeen reglement, zich buiten den politieken partijstrijd houdt, doch de roomsche aanmatigingen signaleert, niet alleen op geestes-, maatschappelijk en economisch gebied, maar ook op politiek terrein en tot bestrijding hiervan de hulp en medewerking aanvaardt van allen, die niet behooren tot de Roomsche Staatspartij.

Hierop was een toelichting ingediend van de hand van dr. J. H. van den Brink.

Na een gunnimeerd debat, vooral over de mogelijkheid van begripsverwarring over de woorden „zich houdt buiten den politieken strijd" trekt Den Haag de ingediende motie als overbodig in.

Dr. Cannegieter van Middelburg bracht rapport uit namens de algemeene propagandacommissie, wier werk zeer bemoeilijkt wordt door oorlogsomstandigheen. Voor de toekomst bestaan plannen om de propaganda met frischen moed weer aan te pakken.

Voorzien moet worden in de vacaturen van mr. P. Tideman, voorzitter (herkiesbaar, doch niet meer wenschend gekozen te worden) en mevr. dr. J. v. d. Bergh van Eysinga (eveneens herkiesbaar) en door 't tusschentijds bedanken van prof. Muller en dr. Lasonder van Den Haag. Om formeele reden worden beide candidaturen afgewezen. Gekozen worden mevr. dr. J. v. d. Bergh van Eysinga, dr. J. P. Cannegieter (in de vacature Tideman), ds. Westmyne (in de vacature Muller), de heer Vos van Zaandijk.

Na afdoening van nog een huishoudelijke aangelegenheid wordt de vergadering gesloten.

Christelijk-Nationale Werkmansbond.

De Christelijk Nationale Werkmansbond heeft gisteren te Utrecht zijn 24ste jaarvergadering aangevangen.

De voorzitter, de heer P. J. Nahuysen uit Utrecht, betuigde in zijn openingswoord eerbiedigen dank aan de Koningin, voor wat onze Landsvrouwe in de afgeloopen jaren voor ons land is geweest (luide bijval). Wij zullen Haar trouw en verknocht blijven. Spr. herinnerde voorts aan de November-gebeurtenissen en aan de aankweking van het bolsjewisme; voor dat heilloos en schandelijk bedrijf wordt propanganda gemaakt tot zelfs in ons Parlement toe. Dichtere aaneensluiting rond ons vaandel is noodzakelijk, evenals trouw aan Vorstenhuis en Vaderland. Velen achten den polsslag der arbeidersvormingen nog veel te langzaam. Wij doen daaraan niet mee, en hopen, dat deze minister van Arbeid zijn plannen binnenkort zal zien verwezenlijkt. Spr. deelde verder mede, dat het hoofdbestuur spoedig een onderhoud zal hebben met minister Aalberse over de invoering van de invaliditeits- en ouderdomsverzekering.

Een telegram van hulde en dank werd gezonden aan de Koningin en een telegram met den wensch van welslagen aan het Congres tegen het Nieuw-Malthusianisme en inzake het woningvraagstuk.

In zijn verslag deelde de secretaris mede, dat de Bond aan alle classicale vergaderingen van de Hervormde Kerk een schrijven richtte, om bij de Synode aan te dringen op de instelling van een socialen cursus voor a.s. predikanten; slechts weinigen dezer colleges betuigden hiermede hun instemming.

Het hoofdbestuur heeft besloten ieder jaar een sociale conferentie te houden van een beperkt aantal leden.

Met schitterend succes heeft de Bond in de laatste maanden een eindelooze propaganda gevoerd. Het aantal erkende afdeelingen steeg tot 179. Den laatsten tijd kwamen er 16 bij. De pogingen tot stichting van een federatie van christelijke bonden zijn vooralsnog niet geslaagd.

Het jaarverslag, zoomede het verslag van den penningmeester, werden goedgekeurd.

De begrooting werd vastgesteld in ontvangsten en uitgaven op f 6500.

In behandeling kwam vervolgens het voorstel van de afdeeling Amsterdam, strekkende om het initiatief te nemen tot het stichten van Jeugdorganisaties.

Op verzoek van het hoofdbestuur gaf de heer C. G. Paap, uit Utrecht, een beschouwing over dit onderwerp; het doel van de Jeugdorganisatie moet z. i. zijn, de geheele christelijke jeugd te scharen rondom de banier van het Kruis. De afdeeling Amsterdam lichtte daarop haar voorstel toe. De heer v. d. Ploeg wees er op, dat ook de meisjes bij deJeugdorganisatie niet vergeten mogen worden. De voorzitter deed namens het hoofdbestuur toezegging, de door den heer Paap aangegeven denkbeelden en het voorstel Amsterdam in overweging te zullen nemen, ten einde die zoo mogelijk tot verwezenlijking te brengen.

De drie aftredende bestuursleden, de heeren Meyer, Reudink en v. d. Ploeg, werden herkozen; zij namen allen hun benoeming aan. Daarna werd de vergadering verdaagd.

Landbouw en Visscherij.

Stand der warmoezerijgewassen onder glas Op 19 April 1919.

Het hieronder volgend overzicht betreffende den stand der warmoezerijgewassen onder glas op 19 April 1919, is, met medewerking der Rijkstuinbouwleeraren, samengesteld naar gegevens, verstrekt door de correspondenten van de directie van den Landbouw.

Ten gevolge van het aanhoudende koude weer zijn de meeste cultures later dan gewoonlijk, doch verder is de stand over het algemeen bevredigend. Vooral de bloemkoolplanten zijn op vele plaatsen laat.

Evenals in het vorig jaar hebben de duurte en schaarschte der brandstoffen thans den opzet van stookkomkommers en -tomaten tegengehouden. Ook doet zich bij deze teelten de onzekerheid van den afzet gelden.

Aardbeien. Deze staan zeer goed te Zandeweer e. o. en in Rijnland, vrij goed te Leems e: o., in de Overbetuwe en te Veur-Wassenaar, matig te Leermens e o.; overal elders goed.

Tomaten. De stand der tomaten is goed te Zandweer e. o., Groningen e. o., Hoogezand-Sappemeer, Harlingen e. o., in het Rijk van Nijmegen, te Utrecht e.o, Veur-Wassenaar, in Rijnland, het Westland en overig Zuid-Holland, behalve te Gouda e.o., waar zij vrij goed staan. Verder is in Limburg de stand goed en in de Overbetuwe vrij goed.

Komkommers. De komkommers staan meest goed (te Groningen e. o., Hoogezand-Sappemeer, Utrecht e: o., in den Sloterpolder, te Boerenwetering, Veur-Wassenaar en in het Westland), of vrij goed (te Zandeweer e. o., in de Overbetuwe, het Rijk van Nijmegen, en de niet met name genoemde streken van Zuid-Holland). Matig is de stand te Gouda e. o. en te Venlo e. o., vrij slecht te Maastricht e. o., slecht te 's-Gravenland e. o.

Wortelen. Behoudens de hierna vermelde uitzonderingen is de stand der wortelen goed of vrij goed. Zeer goed staan zij te Zaandam e. o. en te Veur-Wassenaar; te Leeuwarden e: o., Zwolle e. o. en te Venlo e: o. is dit ongeveer ook het geval. Matig is de stand te Leens e.o., Groningen e. o. te 's-Gravenland e.o. en Gouda e.o.

Bloemkool. Een uitmuntende stand komt voor te Zwolle e. o., een zeer goede te Utrecht, in den Sloterpolder en te Boerenwetering. Overigens is de stand meestal goed op sommige plaatsen vrij goed. Matig staat de bloemkool te Hoogezand-Sappemear. e.o. en te Veur-Wassenaar; slecht te Frederiks-oord.

Sla. Over het algemeen is de stand goed of vrij goed. Uit Groningen e. o., den Sloterpolder, Boerenwetering en Rijnland wordt een zeer goede stand gemeld, daarentegen een matige uit de noordelijke Graafschap.

Stroo.

De minister van Landbouw heeft met ingang van 19 April ingetrokken de beschikking van 23 Januari voor zooveer deze betrekking heeft op stroo; alsmede de beschikking van 29 Maart en bepaald, dat het vervoer van graanstroo naar en de aflevering van dit stroo aan strookartonfabrieken verboden zijn.

Van dit verbod kan ontheffing verleend worden door het Provinciaal Hooibureau te Groningen. (*S.-Ct.*)

Suikerbietenpulp.

De minister van Landbouw heeft met ingang van 22 April ingetrokken de beschikking van 23 Januari 1919(voor zoover daarbij maximum-prijzen voor suiberbietenpulp zijn vastgesteld. (*St.-Ct.*)

RECHTSWEZEN.

Hooge Raad.

De Hooge Raad wees arrest in de volgende zaken :

P. F., te Heiloo, wegens overtreding der teeltregeling door de rechtbank te Alkmaar veroordeeld tot *f* 500 boete.

J. J. V., los werkman, te Amsterdam, had verschillende lederwaren uit het perceel aan de Kalverstraat te Amsterdam, waar de firma Verweegen en Kok gevestigd is, weggenomen te zamen met zakeren H. M., varensgezel te Amsterdam, met wien hij zich door een valschen sleutel den toegang in genoemd perceel had verschaft in den nacht van 26 op 27 Juni j.l.

Het Hof had hem veroordeeld tot 2½ jaar gevangenisstraf.

H. S., fabrieksarbeider, te Goor, wegens mishandeling zwaar lichamelijk letsel ten gevolge hebbend door het Hof te Arnhem veroordeeld tot 1½ jaar gevangenisstraf.

De Hooge Raad verwierp deze beroepen.

E. K., kantoorbediende, te Amsterdam, door het Hof aldaar wegens oplichting veroordeeld tot 3 jaar gevangenisstraf.

De Hooge Raad verklaarde den officier van justitie niet-ontvankelijk in zijn strafvervolging.

De Hooge Raad verwierp de niet door cassatiemiddelen gesteunde beroepen van :

A. S., wegens diefstal door het Hof te Arnhem tot 3 maanden gevangenisstraf veroordeeld.

M. S., huisvrouw van H. D., door de rechtbank te Zwolle wegens dronkenschap veroordeeld tot 3 dagen hechtenis en 9 maanden opzending naar een rijkswerkinrichting.

G. N. G., te s-Gravenhage, wegens poging tot diefstal door het Hof te 's-Gravenhage tot 2 jaar gevangenisstraf veroordeeld.

IJ. H., te Rotterdam, door datzelfde Hof wegens diefstal veroordeeld tot 3 jaar gevangenisstraf.

BEURZEN EN MARKTEN.

BEURS VAN LONDEN 23 April.

	23 April	22 April
2½ pCt. Consols	55⅝	55¾
4 „ Argentinië 1900	—	—
4 „ Brazilië 1899	63⅝	63½
5 „ Japan	77½	77½
4½ „ dito 1e serie	98	97
5 „ Mexico Binnenl	—	—
3 „ Mexico	—	—
Aand. Peruvian Corporation gew.	—	—
8 „ „ pref.	28	27¾
3 pCt. Portugal	56	56⅛
4 „ Rusland '86 2e serie	—	35½
Aand. Marconi of America	29	29½
4 pCt. Turkije Unified	—	—
5 „ Uruguay	—	—
5½ „ dito	—	—
Aand. Atchison Top. gew.	—	—
„ dito pref.	—	—
„ Denver Rio gew.	—	—
Aand. Erie gew.	20⅞	—
„ Mexican Na 2e pref.	—	—
„ Missouri	8¼	7 15/16
„ Ontario gew	—	—
„ Rock Island	—	—
„ Southern Pac.	—	—⅛
„ Southern Rail gew.	80¾	80
„ Union Pac. gew.	—	—
„ Wabash (Uit de reorg.)	—	—
„ U. S. Steel gew.	107	106
pCt. Columbia	65½	66
pCt. Venezuela dipl. sc	66½	—
Marine pref.	—	—
Great Cobar	—	—
Shell Transport	—	—
Amalgamated Copper	—	—
Plaatsdisconto	3 17/32	3 17/32
Zilver (Baren)	45⅞	45 5/16

R.A. BEURS VAN PARIJS, 23 April.

	23 April	22 April
4 pCt. Fransche Rente	62.—	62.70
5 „ Rusland 1889 Consols	—.—	—.—
4½ „ Rusland 1909	40.25	40.25
4 „ Servië (op lev.)	57.65	—.—
4 „ Spanje (Buitenland)	107.80	106.75
3 „ Portugal	63.15	63.—
4 „ Turken Geunif	71.50	71.15
Aand. Banque Ottomane	530.—	530.—
„ Fr.-Oost. Sp.-Mij.	—.—	—.—
5 pCt. Mexico Binnenl.	—.—	—.—
Turksche Loten	—.—	—.—
Aand. Rio Tinto	1666	1679
Wissels Berlijn (kort)	—.—	—.—
Wissels Amsterdam „	244.—	—.—
„ Londen „	„	„
Plaatsdisconto	—	—
Beursstemming	gedrukt kalm.	

* 28.07½ a 28.12½.

BEURS TE PARIJS.

Het *Holl. Nbl.* ontvangt draadloos uit Parijs de 23 dezer de volgende noteeringen :

	23 April	22 April
Chequel.onden	28.07	28.04
4 pCt. Rente 1917	72.—	72.65
4 „ „ 1918 Lib.	71.75	72.47
4 „ „ 1918 non lib.	72.05	—.—
5 „ „	89.35	89.82
3 „ „	62.—	62.—

BEURS VAN BERLIJN, 23 April.

	23 April	23 Apri
Diskonto Gesell	173.75	173.50
Duitsche Rijksbank	135.—	135.—
Gelsenkirchen	170.25	163.50
Laurahütte	145.25	143.50

Buitenlandsche Marktberichten.

Katoen.

LIVERPOOL, 23 April.

Katoen. Dagelijksche aanvoer 73,070 bn. en dito verkoop 7,000 bn. Stemming prijsh.

American April	18.19
„ Juli	16.15

LIVERPOOL, 23 April. (2e dep.)

Katoen. Amerikaansche (Texas) 0.15, Braziliaansche 0.26 en Oost-Indische 0.15 hooger.

American good middling loco	18.35
„ Maart	18.26
„ Mei	16.67
„ Juli	16.11

LONDEN, 23 April.

Zink prompt £ 35, per 2 mnd. £ 35¼ per ton.

Lood buitenlandsch in loco £ 24½, op levering £ 24 per ton.

Terpentijn in loco 84/-, Mei/Juni 69/6, Sept./Dec. —/-.

Lijnolie ruwe —/—.

Raapolie ruwe —/—.

Tin in loco £ 225½, per 3 mnd. £ 223¾.

Koper in loco £ 75¾ nom., p. 3 mnd. £ 76, Electrolytisch £ 80½ à 81, volgens positie p. ton.

Koffie. Santos per Juli 96/—.

Granen onveranderd kalm.

Binnenlandsche Marktberichten.

ROTTERDAM, 23 April.

Thee. Op Maandag 28 dezer komen alhier aan de markt: 182 kn. Tjipajoeng, 100 kn. Swaroe Boelocrotto, 158 kn. Smeree, 72 kn. TSH, 148 kn. Kertassarie, 120 kn. Selekaton.

LOOSDUINEN, 23 April.

Bloemkool 1e soort per 100	f 36.— a f 50.—
„ 2e soort per 100	f 14.— a f 21.—
Kaskomkommers (Eng.) 1e srt. p. 100	f 50.— a f 65.—
„ 2e soort p. 100	f 36.— a f 48.—
„ 3e soort p. 100	f —.— a f —.—
Salade 1e soort p. 100 krop	f 5.80 a f 8.80
„ 2e soort „ „	f 2.40 a f 3.90
Peen 1e soort per 100 bos	f 32.— a f 48.60
„ 2e soort „ „ „	f 19.50 a f 30.60
Prij per 100 bos	f 2.40 a f 3.10
Radijs per 100 bos	f 3.— a f 6.—
Raapstelen per 100 bos	f 2.50 a f 3.20
Rabarber per 100 bos	f 14.— a f 17.10
Selderij per 100 bos	f 5.— a f 6.90
Peterselie per 100 bos	f 6.10 a f 8.20
Spinazie per ben	f 1.— a f 1.38
Postelein per ben	f 3.60 a f 4.10
Stoofsla per ben	f 0.33 a f 0.80
Prinzessebonen per 1000	f —.— a f —.—

Aanvoer: 5043 ben spinazie, 16,458 bos raapstelen 3945 bos peen.

Veilingen der Vereeniging „Westland" 23 April.

Aardbeiën per stuk	f 0.— a f 0.—
Witte asperges per bos	f 3.20 a f 0.—
Blauwe asperges per bos	f 1.70 a f 0.—
Peen per 100 bos	f 17.— a f 22.—
Rabarber per 100 bos	f 8.— a f 26.—
Raapstelen per 100 bos	f 1.80 a f 3.—
Radijs per 100 bos	f 1.50 a f 5.40
Spinazie per ben	f 0.65 a f 1.05
Zuring per ben	f 0.45 a f 0.—

Dunsel per ben	f 0.— a f 0.—
Sla per 100 krop	f 3.— a f 9.80
Bloemkool 1e soort per 100	f 40.— a f 145.—
„ 2e soort per 100	f 10.— a f 35.—

SCHIEDAM 23 April.

Beursbericht.

Bond van Distill. Jenever ad 50 pCt.	f 105
Beurscommissie Moutwijn ad 46 pCt.	f 87.40
Melasse spiritus per H.L. ad 100 pCt.	f 177.—

VLAARDINGEN, 22 April. Heden binnen aan de Zeevischhal de sleepboottrawlers YM 879, van L. Parlevliet, met f 265; YM 408, van reederij Job, Gouda, met f 410 en de zeiltrawlers VL 17, van firma H. van der Burg, met f 1096 en VL 49, van dezelfde, met f 1920 besomming aan verse visch.

VLAARDINGEN, 23 April. Heden was hier aangevoerd ca. 25 kantjes maatjesharing. De prijzen waren: MH f 110—186 per ton, MHVR f 109—102 per ton, MHD f 87—56 per ton.

Hedenmiddag is gearriveerd de stoomtrawler „Maasdam" MA 110. Morgen wordt de lading visch verkocht.

ALKMAAR, 23 April. Op de heden alhier gehouden paardenmarkt werden 421 paarden aangevoerd. De prijzen varieerden van f 180.— tot f 1400.—.

Waterstanden betrekkelijk N. A. P.

24 April.

Rivier.	Waarnemingspunt	In Meters.	In centimeters was val in 24 uur.
Boven-Rijn	Keulen	40.06	— 28
Waal	Lobith	13.28	— 27
„	Nijmegen	10.82	— 22
„	St. Andries	5.93	— 20
Neder-Rijn	Arnhem	10.67	— 22
Lek	Vreeswijk	8.15	— 19
IJssel	Westervoort	11.20	— 23
„	Deventer	5.12	— 11
„	Kampen	0.43	5 —
Maas	Maastricht(sluis)	—.—	— —
„	Venlo	12.89	— 30
„	Grave	9.27	— 25
„	St. Andries	5.05	— 24

FAMILIEBERICHTEN.

GEHUWD:

Dr. H. J. Lam en J. L. M. de Bruine, — Driebergen/Utrecht.

22 April M. H. J. E. Brautigam en J. C. C. Korsmit. — Amst.

23 „ J. R. Levy en M. H. Polak. — Amst.

28 „ L. Smit en A. H. Dokkum. — Sneek.

28 „ Mr. N. C. M. A. van den Dries en M. L. M, de Beaumont. — Roermond.

BEVALLEN:

18 April C. E. Wood—Van Doorninck, z. — Pens Grove N. J. (U. S. A.).

21 „ Bilderbeek—Zondag, d. — Arnhem.

22 „ Van Iddekinge—Hooft van Iddekinge, z. — Groningen.

22 „ Van der Willigen—Sauerbier, d. —Rott.

22 „ Ter Haar—Schnitger, z. — Oosterwolde.

OVERLEDEN:

21 April A. De La Lande Cremer—Neuman, 57 j. — Huizum.

21 „ P. Uurbanus, 34 j. — Doesburg.

21 „ F. W. Meyer. — Heerlen.

21 „ Wed. W. J. Schepers—Plantenga, 63 j. — Wageningen.

21 „ C. M. J. Struijck—Laurans, 60 j. — Zutphen.

22 „ J. van der Heiden. — Rott.

22 „ A. F. Scherpenseel, 33 j. — Amst.

BEURS VAN AMSTERDAM.

Naar de officieele prijsnoteering van de Ver. voor den Effectenhandel.

24 April

STAATSLEENINGEN.

Nederland.

	pCt.	V.K.	L.K.	H.K.
N.W.S. f 100	5	92½	93¼	—
N.W.S. f 500	5	92 15/16	92½	—
N.W.S. f 1000	5	92⅛	91⅞	92
N.W.S. f 100	4½	85⅛	85½	—
N.W.S. f 500	4½	85½	85½	—
N.W.S. f 1000	4½	86¼	86¼	—
N.W.S. f 100 1917	4½	84⅛	83 15/16	—
N.W.S. f 500 1917	4½	83⅜	83½	—
N.W.S. f 1000 1917	4½	83⅛	83	83 1/16
N.W.S. f 100 1 18	4	81½	82	—
N.W.S. f 500 '16	4	81	81	—
N.W.S. f 1000 '16	4	79½	79¾	—
N.W.S. Obl.	3½	63¾	—	—
N.W.S. Obl.	3	62¾	62 1/16	62¾
N.W.S. Cert.	3	62⅛	62⅜	—
N.W.S. Cert.	2½	52 1/16	52⅜	—
N.W.S. Grooth. Obl.	3½	71	—	—
N.W.S. Grth. Obl.	3	63½	—	—
N.W.S. Grth. Obl.	2½	53	—	—

Oostindie

Oblig. f 100 1915	5	93	93	—
Oblig. f 500 1915	5	92¼	93¾	—
Oblig. f 1000 1915	5	91⅝	93½	—
Oblig. f 100 1916	5	92⅛	93	—
Oblig. 500 1916	5	92⅛	93¾	—
Oblig. f 1000 1916	5	91¼	91 1/16	—
Oblig. f 100 1917	5	92⅛	93	—
Oblig. f 500 1917	5	92⅛	92¾	—
Oblig. 1000 1917	5	91¼	91 7/16	—

Hongarije.

Obligatiën 1914	4½	20	21	—
Goudl. £50 100'81/93	4	2 19/16	27	—
Kr. 001000 1892/'10	4	19⅞	19⅞	—
Kr. 12000 1892/1910	4	19⅞	19⅞	—
Goudl. £ 20 1910	4	18	20¼	—
Gld £ 100-400 1910	4	18	20¼	—

Oostenrijk.

Oblig. April/Oct.	5	197/16	18	18½
Bel. vr. Kr. Jan./Juni		23½	22⅝	23
Local Saw. Mij.	3	19	15	—

Portugal.

Tab. mon. obl. 1890	4½	86½	86⅛	—
Obligatiën 1e serie 3		52	52⅞	—
Obligatiën 2e serie 3		46¼	—	—
Obl. 3e ser. fr. 500	3	52⅛	53	—
Obl. 3e serie fr. 2500		52¼	53	—
Rente ooze cert.		f 5.50	5.70	—

Rusland.

Obl. fr. 2500/5000 1906	5	35⅞	34½	—
Ob. fr. 500 a 31-36'05	4½	23	24	—
Gr. Russ. Sp. 1883	4	21⅞	20½	—
Cr. Russ. Sp. 1889	4	20⅛	21½	—
Gr. Russ. Sp. 1893	4	20⅛	21½	—
Ger. 1880 GR. 625	4	24⅞	24	25
Z. West G.R. 125	4	19⅝	20	—
Z. West G.R. 625	4	20 1/16	21 1/16	—
Maskou—Kursk	4	24	11	12
Or. Gr. '87 RM. 500	4	17	15	—
Or. R. M. 500-2000	4	18	—	—
K. Chark. Az. £ 100	4	23½	23½	—
K. Ch. Rw. 500-2000	4	18	19½	—
K. Ch. '94 GR. 125	4	17	17½	—
Rotsch. d'e 8cs. 125	4	20	23⅛	—
Rotsch. '89 cn. 0625	4	22 1/16	24	—
Rotschild '89 cons. 125	8.3125	4	19¾	20	—
M Co. '89/'90 125	4		20	—	—
H. Co. '89/90 625	4		25	25	—
Roth. '90 4e m. 625	4		21⅝	20½	—
War W. GR 1250 obl.	4		17	16⅛	—
Warsch. W. 100. obl.	6		17	—	—
Warsch. W. 11e ob.	4		16	16	—
5e Emissie 125	4		19 1/16	18 9/16	—
Obligatiën 1893 5e Emissie 625	4		20¾	21 5/16	—
Obligatiën 6e Emissie 125	4		19½	21½	—
Obligatiën 1894 6e Emissie 625	4		23	24½	25
Birsk. Leen. 1894	4	15½	16	—	

Orel Vitebsk. GR. 125	4	19	18½	—
Orel Vitebsk. GR 625	4	19	21	—
Transcaucasische Fr. 500—2500	4	18½	17½	—
Leening 1902	4	17½	18½	—
Groote Russ. Sp. GR. 625 1880	3	15	16½	—
Transcauc. Spw.	3	15	16	—

Japan.

Kmp. Loan Yen 500 1000 08/'09	5	32	32	—
O.le Serie £ 10041/2		85⅛	86⅛	—

Mexico.

Oblig. $ 100-1000	5	32	32	—

Midden en Z.-Amerika

Argent. Republiek

Buit. leen. 1886/99 kl. st.	4	63⅞	63¾	—
Fnd. l. £ 20/100 '98	5	84⅛	84⅛	—
Obligatiën 1883	4½	65	65½	65½
Sch. Fund. 1915	5	63⅛	63⅝	—
Minas Ger. 1910	4½	55⅝	56¾	—
Minas Ger. 1911	4½	55¼	56⅜	—
Rio de Jan. 1909	5	80¼	72¼	—
Sao P.Sp.ln. '05	5	72	70¼	—
Domin. Rep. Ob.	5	84½	85	—
Venez. £ 20/100	3	61	60½	—
Venezuela £ 500	3	48½	60	—

GEMEENT. LEENINGEN.

Arnhem 1910	4	84	85	—
Dordrecht 1911	4	82	81¼	—
Gravenh. 1918	5	96½	96½	—
Haarlem 1913	4½	97	82	—
Rotterdam 1915	5	94½	94	—
Rotterdam 1918	5	94½	94	—
Rotterdam 1919	5	95½	94	—
Rotterdam 1916/7	4½	84½	84½	—
Rotterd. 1900/1913	4	80	80½	—

Buitenland.

Noorwegen.

Christiania 1914	4½	87	85⅝	—

Rusland.

Moskou £ 20-400	5	26½	26⅝	—

Zweden.

Gothenburg 1899	4	78½	74½	74⅝
Stockholm 1913	4½	87	69	—

BANK en CRED. INSTEL.

Ned. en Koloniën.

Amsterd. Bank. A.		186¾	187	—
Bank-Associatie Aand.		117	117⅝	—
Ctr. Wk. Ris. Bk. obl.	4	75	75	—
Disc., Ef. Bk. 1e 3e s.		85¾	86¼	—
Holl. Bk Z.-Amer. A		125¾	125⅞	—
Incasso-Bank A.		124½	125	—
Kas-Vereenig. A.		119½	119½	—
Koloniale Bank A.		137½	139¾	—
Kol. Bnk O. 1905	4	87	85	—
Marx & Co's. Bank A.		130½	130½	—
N.-Ind. Esc.-Mij A		138	139½	—
N.-Ind. Esc.-Mij. Cv. A.		138	139½	—
N. I. Esc. Mij. C. v. N. A.		129	130	—
N.I. Esc. Mij. R. v. N. A		129	130	—
N.-I. Hand. Bk. f 1000		232½	235	—
Nederl Bank A.		132½	132½	—
Nederl. Bank C. v. A.		132½	133¼	—
Ned. Bk. v. Z. A. Ad.		89	91½	—
Ned. Grootb. bnk	5	97	97	—
Ned. Hand. Mij. Ad.		168¾	168	—
N. Hand. Mij. C. v. A.		183¾	183¾	189
N. Hand.-Mij. Rc. A.		190½	190	190½
Nd. M. v. Z. v. Abt. O.	4	25½	27	—
Ontv. en Bet. kas A.		98½	98½	—
Rott. Bankver. A		132	122	—
Transv. Bankver. A.		39¾	40½	—
Uniebk Nd. & Kol. A.		113½	113¾	—

HYPOTHEEKBANKEN.

Hervaaam in Neder.

Pndbr.

Amst. Hypbank	4	84½	81	—
Arnh. Hypb. Bk.	4½	95½	95½	—
D Hyp. bk. pbr.	5	100	100	—
D Hyp. Bpbr.	4½	95⅜	95⅜	—
D. Hyp. Bank	4	86¾	86¾	—
leN. Hyp. B. A. Pbr.	5	99¾	99¾	—
ENed. Hyp. A. B	4½	95	95	—
Haarl. Hyp. B	4½	96	96	—
Haarl. Hyp. Bank	4	85	85	—

Holl. Hy. Bk Pbr.	5	100	100	—
Hol. Hp Bk pbr.	4	83⅛	82¼	—
Hp. Bk. v. Ned.	5	100	100	—
Hp. Bk v. Nedl.	4½	95	95	—
HypBank v. Ned.	4	85	85	—
Mij. v. H. Cr. in Ned.	4	80	81	—
Nat. Hyp. Bank	4½	95	94⅜	—
Nat. Hyp. Bank	4	91½	91	—
N. Hyp. Bank	3½	90¾	89½	—
Ned Hyp. Bk Vnd.	4½	95	95	—
Rotterd. Hypb. B	4½	96	96¼	—
Rotterd. Hyp. B	4	91¾	91¾	—
Vaderl. Hypb.	4½	93	93	—
Vad. Hyp. m v. uitl.	4½	93	93	—
Vad. Hyp. B. ¼ —½½		93	93	—
Westland. Hypb.	4	88	88	—
Zuider Hyp. Bank	5	100	100	—
Zuid-Holl Hypb.	4½	94	94	—
Zuid-Holl. Hypb	4	81	82	—

Werkzaam in het Buitenland

Holl.-Argent. pr.	5	92	92	—
Holland Bank A.		92½	92⅝	—
Holl. Bank Pbr.	6	98⅛	—	—
Minas Ger. 1910	4½	55¾	56⅜	—
Rio de Jan.	4	72	72	—
Sao P. Sp. ln.	5	80¼	72¼	—
Domin. Rep. Ob.	5	84½	85	—
Venez. £ 20/100	3	61	60½	—
Venezuela £ 500	3	48½	60	—

GEMEENT. LEENINGEN.

Arnhem 1910	4	84	85	—
Dordrecht 1911	4	82	81¼	—
Gravenh. 1918	5	96½	96½	—
Haarlem 1913	4½	97	82	—
Rotterdam 1915	5	94½	94	—
Rotterdam 1918	5	94½	94	—
Rotterdam 1919	5	95½	94	—
Rotterdam 1916/7	4½	84½	84½	—
Rotterd. 1900/1913	4	80	80½	—

Buitenland.

Arg. HB. Cs. Pbr. 6 90 90 —
Arg. H.B. Ced, Pbr. 5 80¼ 80⅝ —
Bl. Hip. deM. pr. 5 21⅝ 21½ —
H. B. Cr. in Kr. Pbr. 4 24 25 —
H. Hyp. Bank Obl. 4 26 26¼ —
Hong. Hyp. B. 500-2000 Comm Oblig. 4½ 26 26¾ —
Inn. Sp. Act. G. pb. 5 23 25 —
Inn. Sp. A. G. pb. 4½ 23¾ 25½ —
Nrd. Aktieb. Pbr. 4½ 62 61⅝ —
N. Pl. a. Tr. Co pb. 4½ 78 79 —
Pest. Erst. V. Sp. Pbr. 4 25 1/8 22 —
Ung. Landes Cent Sparc Kr. 500/2000 Pr. 4½ 25 26 —

INDUSTR. ONDERNEM.

Nederland

Alg. N.-Ind. El. Mij.	A	138	137½	—
Alg. N.-I. El. Mij. obl.	6	103½	103½	—
Alg. Norit Hij. C.	A.	157½

ADVERTENTIEN.

AMSTERDAMSCHE SCHEEPSVERBAND BANK 5½% PANDBRIEVEN
Aflosbaar à pari bij uitloting binnen 25 JAAR
Koers 100 %.
DE DIRECTIE
J. BOS JANSZEN
H. E. P. DE MONCHY

N.V. „HOLLANDIA STOOMRIJSTPELLERIJ".

Jaarlijksche Algemeene Vergadering
VAN AANDEELHOUDERS
ten kantore der Vennootschap, Beurs-Passage 8, Amsterdam op 7 Mei 1919 des namiddags ten 2 uur.
Het Verslag met Balans en Verlies- & Winstrekening ligt vanaf 22 dezer ter inzage voor Aandeelhouders ten Kantore der Vennootschap. 8457

6 pCt. Obligatieleening.

Javasche Bosch-Exploitatie Maatschappij,

voorheen P. BUWALDA & Co.

De Directie maakt bekend, dat Coupon **No. 8** en de d.d. 7 Febr. uitgelote Obligatiesvan den *1sten Mei* af betaalbaar zijn:
te Amsterdam bij de ASSOCIATIE CASSA; 8484
te 's-Gravenhage bij het Bankierskantoor van LISSA & KANN.

Exploitatie Maatschappij Park „Groot-Haesebroek".

Tegen inlevering van het daarvoor door de H.H. HELDRING & PIERSON te 's-Gravenhage afgegeven voorloopig bewijs, zijn ten kantore aldaar van heden af verkrijgbaar de obligatiën ten laste van de N.V. Mij. tot Exploitatie van het Kasteel „Oud-Wassenaar".
Tevens is ten bovengenoemde kantore van 1 Mei a.s. af betaalbaar: Dividendbewijs No. 14 der aandeelen met **f 65.**— per stuk, dividendbewijs No. 8 der oprichtersbewijzen met **f 350.**— per stuk.
8476 Wassenaar, 23 April 1919.

BENNEKOM
(GELDERLAND)

TE KOOP een, in de onmiddellijke nabijheid van het dorp, op een der mooiste punten gelegen

BUITENPLAATS

te **BENNEKOM**, groot pl.m. 8 H.A., bestaande uit Heerenhuis, Tuinmanswoning, Koetshuis met stalling voor twee paarden en Autogarage, Schuur met moderne veestal, Moestuin met verschillende vruchtboomen, Boomgaard, warme Kas, Bosch, Tennisbaan enz. 8126
Het Heerenhuis is voorzien van gas, koud- en warmwaterleiding, heeft centrale verwarming en bevat: Hal, 10 Kamers en Badkamer, benevens Keuken, Bijkeuken, Kelder, Dienstbodenkamers, donkere Kamer voor fotografie, enz.
Te bevragen bij Notaris W. F. J. FISCHER Jr., te Ede (Geld.).

Ten overstaan van de Notarissen R. GERRITZEN te 's-Gravenhage en F. VAN DER STRAATEN te Mijnsheerenland, zal op WOENSDAGEN 30 APRIL en 7 MEI 1919 telkens des voormiddags 11 uur (zomertijd) in het Hotel „de Oude Hoorn" te Oud-Beijerland, in het openbaar, vrijwillig worden verkocht:

1.99.10 H.A. tiendvrij
BOUWLAND

aan den Gorzenweg in den Oost-Zomerlandschen Polder onder Heinenoord, in huur bij A. VAN PROOYEN ABRZOON tot blootschoof 1922 voor f 200.— de massa 's jaars. In 2 perceelen en in massa.

7.32.10 H.A. tiendvrij
WEILAND

aan den Westdijk in den Polder Oud-Heinenoord, in huur bij L. RIETVELD tot Kerstmis 1923 voor f 800 de massa 's jaars. In 4 perceelen en in massa.
Betaling der kooppenningen vóór of op 16 JUNI 1919.
Baten en lasten vanaf 1 JULI 1919 voor rekening der koopers.
Uitdeelingen Oost-Zomerlandsche Polder gemiddeld f 31.— per H.A. en Oud-Heinenoord gemiddeld f 9.— per H.A. per jaar.
Nadere inlichtingen te verkrijgen bij voornoemden Notaris GERRITZEN, 125 Laan van Meerdervoort, 's-Gravenhage, en Notaris VAN DER STRAATEN te Mijnsheerenland, bij wien de kadastrale kaarten en huurcontracten ter inzage liggen en notities verkrijgbaar zijn. 8453

Leveranciers van Z. M. Koning George V.

Van Oorlog tot Vrede.

Het uitvoerverbod betreffende Biscuits is opgeheven en kunnen dus thans de

Biscuits van Huntley & Palmers

wederom verzonden worden naar alle wereldeelen. Wat kwaliteit betreft zijn deze Biscuits

Onovertroffen

zooals van ouds bekend. Om teleurstelling te voorkomen wordt het publiek beleefd verzocht hunne bestellingen onmiddellijk op te geven aan hunne gewone leveranciers.

HUNTLEY & PALMERS, LTD.
Fabrikanten van Biscuits. 7926
READING & LONDON
ENGELAND.

CINZANO-VERMOUTH.

Verwachten wederom per s.s. „URANUS" een belangrijke zending.
De Generale Agenten: 8465
JAC. VAN RAALTE & Zoon, Postbus 550, Telefoon 8119, Rotterdam.

VOORSCHOTTEN VERKRIJGBAAR

Brieven onder No. 3578 Bureau van dit blad. 4052

Ministerie van Marine.

Adspirantenschool der Marine te Dordrecht.

In 1919 kunnen bij de **ADSPIRANTENSCHOOL DER MARINE** te **DORDRECHT** worden geplaatst:
VIJFTIEN jongelingen als:
Adspirant-Adelborst voor den Zeedienst.
VIER jongelingen als:
Adspirant-Adelborst van het Korps Mariniers.
ACHT jongelingen als:
Adspirant-Machinist.

VEREISCHTEN: Zij, die voor toelating wenschen in aanmerking te komen moeten op 1 September a.s. den leeftijd van 15 jaar bereikt hebben, doch nog geen 18 jaar oud zijn.
Zij moeten voorts in het bezit zijn van getuigschriften of schoolrapporten, waaruit kan blijken: *a.* dat zij het onderwijs aan eene H.B.S. met 5jarigen cursus in de 3e klasse hebben gevolgd; of *b.* dat zij met voldoenden uitslag het eindexamen eener H.B.S. met 3jarigen cursus hebben afgelegd; of *c.* dat zij het diploma *B.* van het M.U.L.O. hebben behaald; of *d.* dat hun kennis het peil heeft bereikt van hen, die aan het gestelde sub *a*, *b* of *c* voldoen.

OPLEIDINGSKOSTEN: Voor de 5-jarige opleiding is verschuldigd: f 200 per jaar (behoudens Koninklijke goedkeuring).
Het ligt in het voornemen dit bedrag voor den cursus 1919/1920 te bepalen op *f* 100.

VERZOEKEN OM PLAATSING: Aanmelding moet geschieden vóór 2 Juni a.s. bij gezegeld request aan het Departement van Marine (bureau Personeel met overlegging van de vereischte stukken.
Voor verdere inlichtingen wordt verwezen naar de aankondiging in de *Nederlandsche Staatscourant* van 14 April 1919 No. 88 en naar het reglement voor de Adspirantenschool dat kosteloos verkrijgbaar is bij het Departement van Marine, bij de Directiën der Marine te Willemsoord en Middelburg bij het Marine-etablissement te Amsterdam. 7939

In Den Haag **Te Koop Gevraagd** voor directe aanvaarding een groot

HEERENHUIS.

Br. onder No. 8475, Bur. v. d. Bl.

WEGENS VERTREK

van Graaf RUFFO DE BONNEVAL

zal ten huize **HOOGE NIEUWSTRAAT 32 Vrijdag** en **Zaterdag** van **9—5 uur** ondershands verkocht worden de

COMPLETE INBOEDEL

hoofdzakelijk bestaande uit: Lilla Chesterfield Canapé en Fauteuils, eiken Eetkamer, 2 echt leeren Clubfauteuils, eiken en wit laqué Slaapkamers, complete Badkamer, Pendule, Garnituren, Spiegels, axminster Loopers, Karpetten, linoleum en riet, Bureau ministre met Amerik. Bureaustoel, electrische Kronen en Pendels, Haarden en hetgeen verder voorradig is. 8492

Een BUITEN te Maarn te koop

direct te aanvaarden, zeer geschikt voor Zomerverblijf, bevattende: 10 kamers etc., modern gebouwd, voorzien van gas- en waterleiding, met ½ H.A. bosch en tuin, benevens Autogarage. Gelegen aan den hoofdweg op 5 min. afstand van Station S.S. Koopprijs billijk. 8474
Brieven fr. onder no. 878 aan Boekhandel RUITENBEEK, Doorn.

NAAMLOOZE VENNOOTSCHAP

SILAU SUMATRA RUBBER MAATSCHAPPIJ,

gevestigd te AMSTERDAM.

KAPITAAL *f* 2,500,000.-,

verdeeld in 2500 Aandeelen aan Toonder ad *f* 1000.-, waarvan uit te geven nominaal *f* 1,500,000.-.

UITGIFTE van
1500 AANDEELEN, elk groot nom. *f* 1000.-
tot den parikoers.

De ondergeteekende bericht, dat de INSCHRIJVING op bovengenoemde Uitgifte zal zijn opengesteld op 8391

DINSDAG 29 APRIL 1919

tot des namiddags 4 uur.

te hare kantoren, alwaar prospectussen en inschrijvingsbiljetten verkrijgbaar zijn.

AMSTERDAM, 23 April 1919.
NEDERLANDSCH-INDISCHE ESCOMPTO MAATSCHAPPIJ.

DE TWENTSCHE BANK

Amsterdam. Rotterdam, 's-Gravenhage, Utrecht, Zaandam.
Kapitaal f 26.662.000.—. Reserven circa f 11.000.000.—,
ten volle aansprakelijk voor de verbintenissen van:
B. W. BLIJDENSTEIN & Co., 55-56 Threadneedlestreet London E. C. 2.
B. W. BLIJDENSTEIN Jr., Enschede.
LEDEBOER & Co., Almelo.
VERSTREKT tegen billijke voorwaarden CREDIETEN aan Handelaren en Industrieelen.
VERGOEDT VOOR GELDEN à DEPOSITO
met **1** dag opzegging 1 pCt. met **10** dagen opzegging 1¼ pCt.

UITGIFTE eener 5½ pCt. Geldleening, Groot f 450,000

en eener kasgeldleening, groot
f 213,000,

Rentende ten hoogste 6 pCt., ten laste der gemeente
WAGENINGEN.

Burgemeester en Wethouders van Wageningen maken bekend, dat de inschrijving op bovengenoemde geldleeningen is opengesteld vanaf

HEDEN tot DONDERDAG, 1 MEI e.k.,

's middags **2** uur, wanneer de inschrijvingsbiljetten in eene voor inschrijvers en hunne gemachtigden toegankelijke vergadering van hun College zullen worden geopend.
Voor beide leeningen gelden dezelfde voorwaarden als die, opgenomen in het onlangs uitgegeven prospectus, met deze afwijking, dat de bepaling van den koers aan inschrijvers wordt overgelaten en de storting moet plaats hebben op **1 Juni** a.s.
Exemplaren van het gewijzigd prospectus zijn op verzoek verkrijgbaar. 8463
Wageningen, 23 April 1919.
Burgemeester en Wethouders voornoemd,
A. VERMEER. l. B.
De Secretaris,
D. SCHOUTEN.

Naamlooze Vennootschap
Vereenigde Nederlandsche Rubberfabrieken,
te Doorwerth.

Op de gisteren gehouden Vergadering van Aandeelhouders is het Dividend over 1918 vastgesteld op 12½ pCt.; het **Dividendbewijs No. 4** is mitsdien vanaf heden **vrij van dividendbelasting** betaalbaar met:
f 125.— voor de oude Aandeelen Nos. 1—2800,
f 31.25 voor de nieuwe Aandeelen Nos. 2801—3500,
te *Amsterdam*, *Rotterdam* en *'s-Gravenhage* ten Kantore der ROTTERDAMSCHE BANKVEREENIGING. 8466
Doorwerth, 24 April 1919.
DE DIRECTIE.

LAMPONG-SUMATRA RUBBER MAATSCHAPPIJ.

De Directie bericht, dat de **Gewone Jaarlijksche Algemeene Vergadering van Aandeelhouders** in bovengenoemde Maatschappij zal worden gehouden op VRIJDAG 9 MEI 1919, des voormiddags **11½ uur**, ten Kantore der Vennootschap, Rokin 75/79, Amsterdam.
De Balans en Winst- en Verliesrekening per 31 December 1918, alsmede het Jaarverslag van den Directeur en de Punten van Behandeling, liggen aldaar voor Aandeelhouders ter inzage.
Aandeelhouders worden er aan herinnerd, dat zij hun Aandeelen overeenkomstig Art. 21 der Statuten, om ter vergadering stemgerechtigd te zijn, tenminste **vier** dagen vóór het houden der vergadering moeten deponeeren ten kantore der NEDERLANDSCH-INDISCHE ESCOMPTO MAATSCHAPPIJ, alhier, tegen reçu, hetwelk als toegangsbewijs tot de vergadering zal strekken.
AMSTERDAM, 23 April 1919.

ELECTRISCHE SPOORWEG MAATSCHAPPIJ.

5 pCt. Leening f 300.000.—.

De coupon **No. 12**, groot f 25.—, is vanaf 1 Mei a.s. **betaalbaar** bij de Heeren H. OYENS & ZONEN te Amsterdam; Bankierskantoor van LISSA & KANN te 's-Hage en de HAARLEMSCHE BANKVEREENIGING te Haarlem. 8468

PIANOLA

te koop gevraagd met of zonder rollen à contant.
Brieven met opgaaf van prijs en adres no. 8489, Bur. v. d. blad.

Schouwburgen, Concerten enz.

N.V. „Het Hofstad Tooneel"
Dir. Cor v. d. Lugt Melsert.
THEATER VERKADE,
Vrijd. 25, Zaterd. 26 en Maand. 28 April 8 u. precies, Wegens reeds vroeger aangegane verbintenissen voorloopig
Laatste Opvoeringen van
„LENTE"
(Frühlings-erwachen),
Een Kindertragedie in 3 bedr. (16 tafer.) van FRANK WEDEKIND.
Regie: Cor v. d. Lugt Melsert.
Speciale décors van J. J. POUTSMA en M. A. v. D. LUGT MELSERT.
Gedurende de bedrijven zullen de Zaaldeuren gesloten blijven.
ZONDAG 27 APRIL, 8¼ UUR.
DE BLAUWVOS
Blijspel in 3 Bedrijven naar het Hongaarsch van FRANZ HERCZEG.
Regie: Louis Chrispijn Jr.
KON. SCHOUWBURG,
ZOND. 27 APRIL, 8 uur precies
„LENTE"
(Frühlings-erwachen). 8426

HYPOTHEEK.

GEVRAAGD van particulier **12 à 14 mille eerste Hypotheek** op solied onderpand. 8460
Aanbiedingen onder No. 202 met opgaaf van conditiën. Adv. Bur. „MERCURIUS", Noordeinde 43.

ALBERT FRÈRES
Residentie Bioscoop.

Vrijdag 25 April en volgende dagen
Nieuwe Serie van Pathé in iedere Avondvoorstelling
S. C. A. G. L.
De Grooten
Les Grands
van PIERRE VEBER en SERGE BASSET.
Verder heerlijke Reizen en Natuurschoon.
Actualiteit. 8488
Wandeltocht in Den Haag
ETC. ETC.

Iedere namiddag **half 3** tot aan **Donderdag 1 Mei**
Groote Matinée
met de SUCCES ROMAN
Met een Kwartje de Wereld rond.
Kinderen hebben Toegang.

GEBOUW voor K. en W.
N.V. Het HOLL. TOONEEL - Directeur LOUIS DE VRIES
ZONDAG 27 APRIL, 2 uur
POPULAIRE MATINEE
GHETTO
8523 van HERMAN HEYERMANS.
SACHEL . . , . LOUIS DE VRIES.
Unaniem schitterende persbeoordeelingen. Prijzen van f 0.30 tot f 2.—

Nederlandsche Tooneelkunstenaarsvereeniging
Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen 's-Gravenhage.
DINSDAG 29 APRIL 10 uur n.m.
ARTIESTEN WINTERFEEST
Soirée Mondaine et Grande Fête de Nuit,

Bal avec surprises.	Souper.	Cabaret.

Toegangsbewijs **f 6.—**. Kaartverkoop dagelijks aan het Geb. v. K. en W. alwaar loge en balconplaatsen à f 0.50 p. plaats kunnen worden gereserveerd. In Amsterdam: b/d. Nieuwe Muziekhandel, Heilige weg en a/h. Centraal Theater gedurende de pauze. 8524
Avondtoilet voor Dames verplichtend, voor Heeren Rok of Smoking.
Tafels voor Soupers kunnen uiterlijk tot Maandag 12 uur 's middags gereserveerd worden.

Frans van Wijk & Zonen
Vlamingstraat 24 - Tel. H. 773.
Witte Tuinmeubelen EN Bloembakken.

N.V. Concertbur. J. H. L. BOSSARD
KONINKLIJKE SCHOUWBURG
Zondagmidd. 27 April, 2¼ u.
DANS-MATINEE
door 8817
Lili Green Marg. Walker en Ensemble.
Met medewerking van:
HARRY HUS, Viool.
Aan den vleugel **Paula Verhoeckx**
Werken van: *Chopin, Brahms, Rasse, Cui, Sinding, Kreisler, Debussy, Grieg.*
Pr. d. pl.: f 3.—, f 2.50, f 2.—, f 1.25, f 1.—, f 0.66, f 0.44.

PRINCESSE SCHOUWBURG.
N. V. Het Hollandsch Tooneel.
Dir.: LOUIS DE VRIES.
Maandag 28 / Dinsdag 29 } April 8 uur
laatste voorstellingen van:
DE SPAANSCHE VLIEG
Buitengewoon lachsucces.
Origineele bezetting.
Dames: Julia Cuypers, Lena Kley, Jettie van Dijk, Alida Krok, Tilly de Boer.
Heeren: Louis de Vries, Co van Dijk, Ph. de Vries, E. W. de Blauw, L. Eezerman, George Verenet, J. te Wechel.
Pr. f 1.— tot f 3.— plus belasting.
Bespreekt uw plaatsen, want de SPAANSCHE VLIEG is altijd uitverkocht.
Bur. dag. van 10—4 uur. 8525

Familie-Bioscoop
PRINSESTRAAT.
IEDEREN MIDDAG (ook **Vrijdag**)
Paaschvacantie-Matinée met den succesfilm
Met 'n kwartje de wereld rond
van **PAUL d'IVOY.**
'n Bijzondere attractie voor de Kinderen!
IEDEREN AVOND:
De **Anti-Bols jewistische** film
Zonen van één volk.
Plaatsbespreken voor middag- en avondvoorstelling dringend aanbevolen. 8514
Kinderen steeds toegang, ook 's avonds.

N.V. NED. OPERA.
8498 Dir. G. H. KOOPMAN.
Gebouw voor K. en W. Zondag 27 April, 8 uur
ENORM SUCCES!!!
DE BARBIER VAN SEVILLA.
Dames: **Fuldauer, Vosman-Cap.**
Heeren: **v. Tulder, v. d. Ploeg, Muller, J. v. Bijleveld, Spoo.**
Pr. der pl. van f 2.20—f 0.55, plus 10 pCt. Sted. Bel.
Pl.bespr. v. af Zaterd. 9½—4.
Diploma's **A** niet geldig.

GEBOUW VOOR K. & W.
Zaterdag 26 April 8 uur
LAATSTE VOLKSCONCERT
„HET RESIDENTIE-ORKEST"
onder leiding van den Heer
Mr. J. A. H. Baron v. Zuylen v. Nijevelt.
Wagner-Avond.
Kaartverkoop en plaatsbespreking aan het Gebouw vanaf **Vrijdag half tien.** 8500

KONINKLIJKE SCHOUWBURG
N.V. „TOONEELVEREENIGING"
Dinsdag 29 April, 8 uur:
133e OPVOERING VAN:
DE WIJZE KATER
8485
Een sprookje in 3 bedrijven van HERMAN HEYERMANS,
DE KATER . . . . JAN MUSCH.
DE KONING . . . . JAN C. DE VOS.
JONATHAN . . . . WILLEM v. d. VEER.

Theater Verkade.
N.V. Het Rotterdamsch Tooneel.
Dir. Van Eysden en Tartaud.
Hedenavond 8 uur
DE DANSENDE NIMF.
Blijspel in 3 bedr. van 8472
Rudolf Schanzer en Ernst Welisch.
Zondag 27 April, 2 uur
MIDDAGVOORSTELLING
Tot sluiting v. h. Speelseizoen
HET DUEL.
Tooneelspel in 3 bedr. n. h. Fransch van HENRI LAVEDAN.
Verlaagde Middagprijzen.

SCALA.
HEDENAVOND
DE HAGHE ZANGERS
RIP-RIP.
Plaatsbespreken van 10—6. 8200

Bouwmeester-Theater
Heden en volgende Avonden
Cabaret-Voorstellingen
VAN 8261
NAP DE LA MAR.
Plaatsbespreken aanbevolen.

Scala - Cabaret.
Hedenavond 10 uur
Cabaret-Programma
w. o. m:
WARRIE
Imitateur en liedjes aan de vleugel
SONJA BELL
Levensliedjes met de Luit.
Mr. E. BRICKSON.
Le fameux Chansonnier et Conferencier.
Les 2 Toledos,
Dansfantasieën.
Mevr. NEKE HILDEBRANDT
Moderne Zangeres.

KLEINE ANNONCES.

DIENSTAANBIEDINGEN.

B. z. a. 1 Mei bekw. **Noodhulp-Keukenmeid**, goed bek. met inmaak. Br. no. 1263.

Er biedt zich aan een nette fatsoenlijke **Werkvrouw**, voor alle dagen. Brieven Kemperstraat **118.**

Noodhulp zag zich gaarne geplaatst voor de **Keuken of Alleen**, in kl. gez. Fr. Br. 112 Fahrenheitstraat.

Naaister, vraagt werk aan huis, tot het maken en vermaken van Rokken, Blouses, Mantels, Keeren, enz. Ook netjes verstellen. Br. no. 1276